Publikacja ze zbiorów Biblioteki Głównej AGH w Krakowie

Digitalizacja dorobku naukowo-badawczego Profesorów AG w Krakowie w l. 1919-1945

projekt dofinansowany w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki „Społeczna Odpowiedzialność Nauki"
moduł: Wsparcie dla bibliotek naukowych

Biblioteka Główna AGH w Krakowie

AGH UCZELNIA BADAWCZA

01.11.2022–31.07.2024
SONB/SP/548765/2022

Społeczna Odpowiedzialność Nauki

Ministerstwo Edukacji i Nauki

$ 59

§§§

WSTĘP DO AUSTRJACKIEJ USTAWY GÓRNICZEJ.

Austr.pow.u,g,z dnia 23/V 1854 - obowiązuje od 1/XI 1854 r. -

Wydane przez M.Sk. przepisy wykonawcze do p.u.g. - z dnia 25/IX 1854 r.,stanowią tylko instrukcję wewnętrzną dla władz górnicz. i sądów.

Austr.u.g. opiera się na pojęciu "regalu" górniczego.Minerały górnicze nazywa minerałami zastrzeżonymi.Sól zalicza się do monopolów państwowych.

Pow.U.G. obejmuje następujące rozdziały:

I.Postanowienia ogólne /§§ 1 - 12/

II.O szurfowaniu /§§ 13 - 39/

III.O nadaniach /§§ 40 - 97/

IV.O odstąpieniu gruntu i wody na rzecz kopalni i o wynagrodzeniu szkód górn/§§ 98-107/

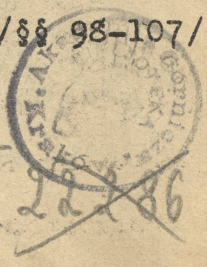

V. O własności Górniczej i o prawach wypływających z nadania gór./§§ 108 - 133/

VI. O w spółwłasności kopalni i o gwarectwach w szczególności /§§ 134 - 169/

VII.O stałej uprawie kopalni/stały ruch-bieg/ i o spoczynku /§§ 170 - 189/

VIII.O wzajemnym stosunku przedsiębiorców górniczych /§§ 190 - 199/

IX. O stosunku właściciela kopalni do swych urzędników i robotników /§§ 200 -209/

X. O kasach brackich /§§ 210 -214/

XI. O daninach górniczych /§§ 214 - 219/

XII.O zwierzchniczym nadzorze władz górnicz. nad kopalniami i o postępowaniu przed tymi władzami /§§ 220 - 234/

XIII.O grzywnach i karach administracyjnych za wykroczenie przeciwko postanowieniom p.u.g./§§ 235 -250/

XIV. O wygaśnięciu,odjęciu i zrzeczeniu się uprawnień górniczych /§§ 251 - 267/.

XV.O prawie zastawu i prawie pierwszeństwa na kopalniach i ich przynależnościach w razie ich egzekucyjnej sprzedaży lub konkursu/§§ 268 - 269/

XVI.Postanowienia przechodnie/§§ 270 -286/.

N O W E L E:

1.Ustawa z dnia 21/VII 1871 ,Nr.77.O urządzeniu i zakresie działania władz gór./Ustawa o organizacji władz górniczych/

2.Rozporz.min.rol.z dnia 23/V 1872 u.p.Nr.70. O ustanowieniu rządowo- upoważnionych inżynierów górniczych /Mierników górniczych/.

3.Ustawa z dnia 21/VI 1884.p.u. 115.o zatrudnianiu młodocianych i kobiet - o czasie trwania pracy i spoczynku niedzielnym w górnictwie.

4.Ustawa z dnia 27/VI 1901.p.u.Nr.81.-którą zmieniono ustawa z dnia 21/VI 1884,dla robotników węglowych - pracujacych pod ziemią-

5.Ustawa z dnia 26/XII 1911.u.p.Nr.237.-którą zmieniono ustawa z dnia 21/VI 1884-u.p.-

Nr.115 - o zatrudnieniu dzieci ,dziewcząt i kobiet w górnictwie.

6.Ustawa z dnia 31/XII 1893.p.u.Nr.1" z 1894. o ustanowieniu kierowników i dozorców ruchu na kopalniach.

7.Rozporządzenie wykonawcze M.Rol.z dnia 21/IV 1894.u.p.Nr.75.do tejże ustawy,o kierownikach i dozorcach ruchu.

8.Ustawa z dnia 3/V 1896,która zmieniono §§206 o ustanowieniu sposobu postępowania przy obliczaniu zarobków i terminach wypłaty, oraz 248 /karny p.u.g.- ta nowela została powtórnie zmienioną ustawą z dnia 17/V 1912 p.p.107.

9.Ustawa z dnia 28/VII u.p.Nr.127, w przedmiocie uregulowania stosunku kas brackich.Ta ustawa otrzymała dalsze zmiany w nowelach:

a/z dn.17/I 1890-u.p.Nr.14.B/ z dn.30/XII 1891 u.p.Nr.3/1892r. - c/ z dn.17/IX 1892 u.p.Nr.178.

Rozporządzenie wykonawcze do ustawy o urządzeniu kas brackich z dn.28/VII 1889 wydało M.Rol.11/IX 1889 u.p.Nr.148.

10.Rozporz.Min.Rol.z dn.11/IX 1889,u.p.Nr.149 zawiera bliższe postanowienia o sądach rozjemczych dla gór.kas brackich.

11.Ustawa z dn.14/VIII 1896 u.p.Nr.156 w przedmiocie zaprowadzenia /zawiązania stowarzyszeń w Górnictwie.

USTAWODAWSTWO NAFTOWE.

Opiera się ono na państwowej ustawie naftowej z dnia 11/V 1884 u.p.Nr.71.- zmienionej nowelą z dnia 9/I 1907 u.p.Nr.7. oraz na krajowej ustawie z dnia 17/XII 1884 u.p.Nr.35 z r.1886. zastąpionej obecnie obowiązującą kraj,ustaw.naftowe z dnia 22/III 1908 u.p. i rozporz.kraj.Nr.61.

Rozporządz.Min.Rol.z dnia 17/X 1895 u.p.Nr.159 w przedmiocie przeprowadzenia inspekcji kopalń przez Władze górnicze.

Rozporz.Min.Rob.Publ.z dnia 22/VII 1908 u.p. Nr. 180. o urządzeniu i prowadzeniu ruchu w hutach cynku i ołowiu - które podlegają p.u.g.jako części składowe kopalni.

POLSKIE USTAWODAWSTWO.

Ustawa z dnia 2/V 1919 - o wyłącznem upoważnieniu:
1/Państwa do zakładania rurociągów służących do prowadzenia gazów ziemnych,regulowania produkcji i ich zużytkowania/Dz.M.R.P.Nr.39 z 1919-p.292/
2/Administracyjnym /Dz.M.R.P.Nr.67- poz.600/obowiązuje od 22/8 1922.- Trybunał orzeka o legalności zarządzeń i orzeczeń wchodzących w zakres administracji rządowej i samorządowej.Skargę można wnieść w terminie dwu iesięcznym licząc od dnia doręczenia zaskarżonego zarządzenia lub orzeczenia.

Małopolska:
3/ Rozporządzenie M.P.i H. z dnia 28/4 1923 - w przedmiocie koncesjonowania przemysłu zbierania i łapania hału ropnego i ropy naftowej/Dz. M.H.i P.Nr.49 z 1923 r. poz.49/.
4/Państwowa Rada Naftowa - rozp.M-P.i H.z dnia 22/VI 1921 /Monitor Polski z dn.11/VIII 1921.Nr.281/
5/ Stacja geologiczna w Borysławiu.- rozp.St.G. z dnia 22/IX 1919,L.1630 /Monitor Polski z dnia

22/10 1919 - Nr.229/

6/ Ustawa z dnia 1/V 1923 /Dz.M.R.P.Nr.55 z dnia 30/V 1923 - poz.387/ w przedmiocie zakupu ropy bruttowej dla Państwowej Fabryki olejów mineralnych w Drohobyczu.

7.Ustawa z dnia 10/IV 1924/Dz.M.R.P.Nr.41 z dnia 15/V 1924 - poz 435/ w przedmiocie zakazu wywozu ropy naftowej poza obszar celny Państwa Polskiego.

--------: o :--------

Prawoznawstwo górniczo-hutnicze według wykładów prof. Inż. górn. Jana Zaranskiego.

Natura człowieka i narodów całych od najdawniejszych czasów związane jest z górnictwo poki człowiek nie przeniknął jeszcze tajników przyrody, musiał ulegać jej potężnej sile. Z czasem jednak stopniowo zaczął opanowywać ją w ciągłej, a ciężkiej walce ujarzmiać i wprzęgać w służbę dla własnych życiowych celów, a skarby jej ukryte wewnątrz skorupy ziemskiej oddał dla ogólnego użytku społeczeństwa. Tę walkę o wydarcie naturze zazdrośnie we wnętrzu twardych skał na wielkich głębokościach ukrytych bogactw i oddanie ich ludzkości ku podniesieniu gospodarstwa narodowego, jak wskazuje historja, wziął na swoje barki górnik. Walka ta połączona z wielkiemi niebezpieczeństwami wyrobiła w górniku odwagę i wybitne poczucie koleżeństwa.

„Gwarectwo" jest to związek, ktory łączy ludzi na wspólną pracę, niebezpieczeństwa zawody i nadzieje. Łączy ono robotnika górniczego i rolnika, włościanina, mieszkańca miasta i ziemianina. Zręczność jakiej górnik nabiera wśród swej trudnej pracy, dopomaga mu z czasem do uzyskania wolności. Już w wiekach średnich uwolnił się górnik z niewoli. Opierając się na pracy zbiorowej, odgrywa on u wszystkich narodów bardzo ważną rolę. Stanowi o rozwoju społeczeństwa i państwa. Zajmuje pośrednią rolę między wytwórczością i produkcją przemysłu. - Praca górnika, stwarzająca wielkie wartości gospodarcze, okazuje się silniejszą od wszelkiej własności i to czyni go człowiekiem wolnym, odważnym i panem siebie. - Z czasem górnictwo odnosi zwycięstwo interesu ogólnego nad prywatnym. Tak zwana „wola" górnicza nadaje przedsiębiorcy górniczemu

prawo zakładania kopalni. Podstawowa zasada jest, aby na małej powierzchni umożliwić górnikowi wydobywanie minerałów, nie naruszając własności ziemi. - Naturalna wspólność interesów górnictwa z interesami panującego, który mu przynosiła duże dochody ~~właściciela roli, który przynosiła duże dochody~~ i właściciela ziemi, który miał udział w zyskach, doprowadziła właśnie tego ostatniego do ustępstwa na rzecz górnictwa. Gdy górnictwo zeszło z gór na urodzajne równiny, wyłoniła się kwestja własności ziemi i wtedy właśnie weszła w życie zasada odszkodowania.

Również dość wcześnie zaczęły zaznaczać się w górnictwie kwestje socjalne. W wieku XVIII doszło w Niemczech do upaństwowienia układów między pracodawcą a robotnikami, oraz do opieki społecznej w wypadkach choroby i śmierci. Przedsiębiorcy górniczy zaczęli szukać społecznego połączenia się celem uniknię-

cia wzajemnej konkurencji i zaprowadzenia organizacji produkcji. Wyrazem tych zabiegów są kartele i syndykaty. Te zaś ustąpiły powoli miejsca innej formie organizacji -spółkom akcyjnym. - Z czasem nowożytny ustrój społeczny zniwelował różnice między górnictwem a innemi gałęziami gospodarki- społecznej. -

Przechodząc do ocenienia rozwoju ustawodawstwa górniczego, trzeba podkreślić fakt, że najsilniejsze piętno na niem wycisnęła wielka rewolucja francuska. - Przedtem górnictwo we Francji stało na bardzo niskim poziomie, krępowane przez daleko idące prawa własności gruntowej, różne monopole, przywileje, z których pewne składały prawo wydobywania płodów kopalnych w ręce jednej osoby i wykluczały wszelki rozwój. W r. 1791, została uchwalona przez Zgromadzenie narodowe ustawa górnicza, której przewodnią myślą jest

stworzenie stanu górniczego, nie umie ona jednak przeprowadzić wyrównania interesów kolidujących i wskutek tego ustawa ta uznaje zasadę, że górnictwo i kamieniołomy, obok węgla kamiennego i brunatnego należą do narodu francuskiego a prawo wydobycia musi być podzielone między poszczególnych przedsiębiorców przez rozdzielenie go na małe koncesje. Prawo państwa polega na nadawaniu własności i nadzoru nad kopalniami. - W ten sposób zaprowadzono system inspekcji, uznający swobodę poszczególnych przedsiębiorstw prywatnych. Doktrynerstwo Zgromadzenia przyznaje właścicielowi ziemi prawo górnicze względem wszystkich minerałów z wyjątkiem rudy żelaznej do głębokości stu stóp, osobom zaś prywatnym prawa poszukiwań górniczych nie udzielono. Dopiero Napoleon uwolnił francuską ustawę górniczą od należałości rewolucyjnych. Sam cesarz bierze udział w pracach nad reformą ustawodawstwa

górniczego i przez staranne pojęcie własności górniczej daje górnictwu francuskiemu silne podstawy egzystencji. Wydaje mu się absurdem, aby ludzie osiwiali przy pracy górniczej mieli otrzymywać wskazówki i aby byli zależni od młodych niedoświadczonych jeszcze inżynierów. - W roku 1810, dnia 25. kwietnia została wydana nowa francuska ustawa górnicza, która postanawia zwierzchnicze prawo państwa, polegające jedynie na nadawaniu własności górniczej i nadzorowaniu kopalnictwa, znosi zaś wszystkie przywileje przywiązane do własności ziemi, a właścicieli odszkodowuje rentą.- Własność górnicza równa się własności ziemi, to znaczy, że oba te prawa stają się sobie równe, co umożliwia otrzymanie kredytu dla górnictwa, a zatem rozwój i należyty tok gospodarstwa kopalnianego.
W ten sposób Napoleon położył podwaliny pod rozwój górnictwa. To nowe ustawodawstwo wy-

warło wpływ na ustrój całego ustawodawstwa górniczego w innych państwach. -

USTAWODAWSTWO GÓRNICZE w POLSCE.

Polska nie posiada jeszcze w dobie dzisiejszej jednolitego ustawodawstwa górniczego. W Małopolsce i na Śląsku cieszyńskim obowiązuje austrjacka ustawa z r. 1854, przestarzała i od wypadku do wypadku uzupełniana nowelami. W przemyśle naftowym obowiązuje inna ustawa, wychodząca z państwowej ramowej ustawy austrjackiej z r. 1884 - obowiązującej od 15 kwietnia 1886 r. - Śląsk Górny stosuje się do ustawy pruskiej a Kongresówka posiada cokolwiek zmodyfikowaną ustawę państwa rosyjskiego. Wszystkie te ustawy mają dużo wspólnych cech, polegających na tem, że we wszystkich obowiązuje zasada własności górniczej, stanowiąca główną i jedyną podstawę racjonalnego

rozwoju górnictwa wogóle. -

Drugim ważnym a wspólnym punktem tych trzech ustaw jest niezależność właściciela kopalni od właścicieli ziemi i podobne normy, obowiązujące przy poszukiwaniach górniczych. Wprawdzie przewidziane w nich warunki poszukiwania są różne, ale zasadniczo mniej więcej są zgodne. Zadaniem państwa polskiego jest ujednostajnienie tych trzech ustaw. Tem zajmuje się obecnie Komisja kodyfikacyjna.

Ponieważ w krótkim zakresie wykładów niemożliwem jest objąć tych wszystkich ustaw szczegółowo, ograniczymy się przeto do szerszego zapoznania się z ustawą austrjacką, jako obowiązującą w tej części państwa, gdzie istnieje Akademja górnicza tj. w Małopolsce, i naszkicujemy różnice występujące między nią a ustawami Górnego Śląska i Kongresówki. -

P o j ę c i e p r a w a górniczego.

Szczególne właściwości górnictwa odróżniające je w zasadzie od innych działów gospodarki, spowodowały, że stosunki prawne w tym dziale zostały ujęte w sposób odmienny zapomocą ustaw szczegółowych i wyjątkowych. Ogół norm prawnych obowiązujących w górnictwie nazywa się p r a w e m g ó r n i c z e m. Do prawa górniczego należą tylko te zasady prawne, które odnoszą się do szczególnych odrębności o górnictwie, do samodzielnego rozwoju, do jego znaczenia dla gospodarstwa ogólnego i do szczególnych niebezpieczeństw, połączonych z tą pracą.

Tam gdzie praca nie różni się od pracy w innych dziedzinach gospodarstwa społecznego i gdzie obowiązki są takie,

jak gdzieindziej , tam mają zastosowanie postanowienia ustaw cywilnych, jako to karnych, przemysłowych , handlowych i politycznych. Do prawa górniczego nie należy np. ustawa o najmie pracy w górnictwie, bo te warunki umowy podlegają normom ustawy cywilnej /lub powszechnemu kodeksowi pracy:/. -

Co to jest górnictwo w znaczeniu prawnem ?

Jest to poszukiwanie i wydobywanie minerałów, które są wyjęte z pod prawa własności właściciela gruntu. Czynności te pokrywają się z pojęciem sztuki i techniki górniczej, ale nie stanowią ich istoty, bo odbudowa minerałów na powierzchni jest także górnictwem w rozumieniu prawa górniczego. Do górnictwa należy także obróbka i przygotowanie do zbytu wydobytego minerała. Przeto prawu górniczemu podle-

gają zakłady obrobcze i im podobne. Dozór władz górniczych pod względem bezpieczeństwa /policja górnicza/ rozciąga się także i na budynki, warsztaty i zakłady, służące do wykonywania nadanych uprawnień górniczych. - Huty zaś podlegają ustawodawstwu przemysłowemu - nie górniczemu. Austrjacka ustawa górnicza poddaje huty pod nadzor władz górniczych tylko wtedy, gdy huta należy do kopalni, to znaczy gdy jest zapisana w księdze górniczej. I tak jest obecnie w Małopolsce i na Śląsku cieszyńskim. - Ustawa górnicza rosyjska przez górnictwo rozumie: poszukiwanie, wydobywanie, przetapianie, ważenie i obróbkę minerałów. -

Stosunek prawny właściciela gruntu do płodów kopalnych w tymże gruncie się znajdujących

Stosunek ten w różnych państwach różnie

jest interpretowany. I tak w Saksonji węgiel brunatny należy do właściciela gruntu; sole potasowe w Hannowerze również, nafta i żywice ziemne należą do właściciela gruntu, ale władze górnicze mają prawo pewnej ingerencji. -

Prawo górnicze nie jest ściśle ani prywatnem, ani publicznem, stoi ono na pograniczu obydwu. - Pochodzi to stąd, że prawo górnicze reguluje w dziedzinie górnictwa wzajemne stosunki osób prywatnych ze stanowiska prywatnego interesu i stosunek do państwa i interesów publicznych, ma więc raz charakter prawa prywatnego, drugi raz prawa publicznego. -

Podstawy prawne górnictwa.

W systemie prawa górniczego zachodzą trzy alternatywy regulujące prawo wydobywania minerałów : 1/ minerały należą do właści-

ciela gruntu na którym się znajdują .
2/ minerały zastrzezone dla panstwa,
3/ prawo wydobywania minerałów ma ten, kto je odkryje i przez to samo nabędzie uprawnienie gornicze. We wyborze tych trzech możliwosci musi się ustawodawca kierować myślą o gospodarczem znaczeniu górnictwa, zatem względami użyteczności publicznej i interesem publicznym, który polega na tem że minerały powinny być odkryte, wydobyte i oddane na użytek gospodarstwa publicznego. Doświadczenia zebrane w ciągu długich wieków wykazały, ze tego rodzaju cel daje się uzyskać najlepiej przez oddzielenie własności minerałów w łonie ziemi od własności powierzchni ziemi. Jest to zatem wyjątek z ogólnej zasady prawa cywilnego, że wszystko co jest nad i pod powierzchnią należy do właściciela ziemi . -
Jeżeli celem prawa górniczego ma być nale-

żyte wydobywanie skarbów podziemnych, to może on być osiągnięty tylko, gdy górnictwo nie będzie ograniczone w przestrzeni. Gdyby bowiem granice gruntowe miały być granicami dla przedsiębiorstwa górniczego, to celowe wydobywanie minerałów nie byłoby możliwe. Więc prawo górnicze musi zabezpieczyć formę i granice obszaru, aby umożliwić odbudowę złóż według zasad techniki i wymagań intersów gospodarstwa. - Trzeba bowiem uwzględnić okoliczność, że właściciel gruntu, na którym znajduje się złoże, nie zawsze rozumie się na znaczeniu górnictwa, nie zawsze będzie on miał taką inteligencję i taką wytrwałość i odwagę jakiej potrzeba, aby nie tylko rozpocząć, ale i do końca wydobywanie doprowadzić. - Wiadomo, że do tego potrzebne są ogromne kapitały, muszą być zastosowane racjonalne metody odbudowy, i gdyby o tem miał tylko właściciel gruntu

decydowac, górnictwo nigdy nie stanęłoby na odpowiednim stopniu rozwoju. Możnaby jeszcze górnictwo prowadzić zapomocą umów z właścicielem gruntu, ale znając naturę ludzką, można powiedzieć, że w przeważnej ilości wypadków nie doszłoby do systematycznych i prawidłowych układów. Wprawdzie takie wyjątki istnieją : np. węgiel kamienny w Anglji należy do właściciela gruntu, tak samo w Ameryce północnej, ale ten zwyczaj rozwinął się już dawno i ludzie stoją tam na wyższym szczeblu kultury, a obszary gruntu należące do jednego właściciela i są większe niż gdzieindziej. Na ogół należy jednak przyznać, że zasada odłączenia własności powierzchni od głębi ziemi jest jedyną i racjonalną. To wykazała już historja rozwoju górnictwa. Wykazuje ona ,że minerały były raz zastrzeżone dla państwa , to znowu dla panującego /regale/ , to istniała zasada wolności gór-

niczej, a tu i ówdzie panował system połączenia powyższych zasad. -

Na zasadzie własności górniczej, czyli tak zwanej <u>w o l i g ó r n i c z e j</u>, rozwinęło się w drugiej połowie XIX wieku górnictwo w Europie, zwłaszcza w Niemczech, a to przedewszystkiem górnictwo węglowe, które zaczęło już przewyższać górnictwo węglowe w Anglji. - Wsród tych wielkich, różnorakich kombinacji doprowadziło życie nawet do pewnych niewłaściwości, do pewnego zbyt wielkiego zagarnięcia minerałów przez skoncentrowany wielki kapitał. Pod wpływem tej zasady wolności tworzą dię wielkie spółki, ogromne światowe koncerny, pracujące w kierunku egoistycznym i zachodziła obawa, że może dojść do monopolistycznego zajęcia tych minerałów przez takie towarzystwa. Szczególnie dało się to odczuć w górnictwie niemieckiem. - Zaczęto się więc zastanawiać

nad sposobem zapobieżenia tym anormalnym stosunkom W tym celu w roku 1905 na wniosek posła Gamp a uchwalił sejm pruski ustawę zwaną „Lex Gamp" , mocą której na dwa lata zostały zamknięte wrota osobom prywatnym do uzyskania własności górniczej aby w tym czasie państwo mogło się postarać o zyskanie pewnej części tejże dla siebie. Węgiel kamienny i sol kamienna zostały wyjęte z pod norm ustawy górniczej i ich poszukiwanie i wydobywanie zostało zastrzeżone dla państwa z tem, że pewne ilości pól maksymalnych zostają zastrzeżone dla państwa które się ma o nie postarać a dopiero reszta może być oddana prywatnym przedsiębiorstwom.

Prawodawstwo francuskie wprowadza system koncesyjny, to znaczy, że od urzędu zależy, czy starający się o koncesję ma ją otrzymać, czy nie.

AKADEMIA GÓRNICZO-HUTNICZA
W KRAKOWIE
BIBLIOTEKA

Do innej kategorji działalności prawnej należy współdziałanie władzy w nabywaniu uprawnień górniczych, czyli badanie warunków nadania -

Należy zauważyć, że jeżeli minerały należą do właściciela gruntu, to stanowią część składową gruntu i są przedmiotem własności gruntowej - Gdy zaś nie należą do właściciela gruntu, to wtedy istnieją trzy zapatrywania : 1/ minerały takie należą w zasadzie do właściciela gruntu, który jednak nie ma prawa rozporządzać niemi, 2/ minerały są niczyje, czyli stanowią rzecz niczyją /res nullius/, 3/ minerały są własnością państwa ale nie w charakterze fiskalnym /skarbowym/ , lecz jako rzecz publiczna do dyspozycji narodu. - Należy stwierdzić, że wydobywanie minerałów, co do których właściciel nie ma prawa rozporządzania niemi, jest nieprawne, jeżeli nie opiera się na tytule praw-

no-górniczym, bez względu na to czy wydobywaniem zajmuje się właściciel gruntu, czy kto inny. Ustawy górnicze zawierają osobne sankcje /kary/ w razie wydobywania minerałów bez tytułu prawnogórniczego. -

Władze górnicze, postępowanie w sprawach górniczych.

Górnictwo tak dalece różni się od innych działów gospodarstwa społecznego, że dla dozoru nad górnictwem, dla wykonania tych przepisów prawnych, które ustawy górnicze w sobie zawierają, należało ustanowić odrębne, fachowe władze, obsadzone urzędnikami odpowiednio wykwalifikowanymi, więc inżynierami górniczymi. Władze te w różnych państwach różnie są urządzone: we Francji niema samodzielnych władz górniczych, lecz urzędy górnicze przydzielone są do ogólnej administracji państwa. W Austrji, Niemczech

i Rosji były oddzielne, samodzielne władze górnicze i ten system należy uznać za daleko właściwszy, bo te władze mają jedynie i wyłącznie obowiązek zajmować się tylko wyłącznie górnictwem. Ich zadaniem jest przydzielenie uprawnień górniczych, wykonanie dozoru nad prawidłowym w myśl ustaw górniczych odbywającym się ruchem kopalnianym, czuwanie nad spełnieniem tych obowiązków, które ustawa górnicza nakłada na przedsiębiorców i ingerowanie w wypadkach, w których utrzymanie górnictwa wymaga szczególnych zarządzeń. Tak określa zadanie władz górniczych ustawa austrjacka. -

W Małopolsce istnieje zasada toku spraw w dwóch instytucjach. Najniższą władzą górniczą jest tu Urząd górniczy, następnie starostwo górnicze i ministerstwo przemysłu i handlu. Od orzeczenia więc urzędu górniczego można wnieść rekurs tylko do

Wedł. pr. polskiego: 1) okręgowy Urz. Gór. z naczelnikiem
2) Wyższy Urz Gór z prezesem naczelnym

Starostwa górniczego i na tem postępowanie się kończy. Od starostwa górniczego tylko do Ministerstwa przemysłu i handlu. Ustawa austrjacka z 21.lipca 1871 Dz.u.p Nr.77 wylicza dokładnie w osmnastu punktach te sprawy w których starostwo górnicze orzeka jako pierwsza instancja, w wszystkich innych urząd górniczy. Wśrod tych osmnastu punktów do ktorych poźniejsze nowele /ustawy dołączyły jeszcze kilka nowych postanowień, jest jeden szczególnie wazny. Powiedziane tam jest, ze w wszystkich sprawach, które między stronami są sporne, orzeka jako pierwsza instancja starostwo górnicze. - Ustawodawca myślał tu tylko o takich sporach, gdzie chodzi o interes prawno-prywatny między stronami a nie o sporach, czy dana władza górnicza ma w danym wypadku rację, czy nie. Naprzykład austrjacka ustawa górnicza zna system poszukiwania minerałów za pomocą otrzy-

mania t. zwanych wyłączności górniczych, t. zn. pewnych praw poszukiwania na terenach, które się oznacza na mapie zapomocą kół wykreślonych od pewnego centralnego punktu. Ustawa dopuszcza zgłoszenie tych kół i potwierdzenie przez władzę górniczą różnym osobom, tak że w jednym dniu jedna i ta sama powierzchnia ziemi zostaje zgłoszona przez dwóch lub trzech kompetentów i wszystkim zostaje potwierdzona, ale jedynie pierwsza osoba ma prawo wyłączne na tym terenie. Na tem tle wynikają często spory, które idą do władzy górniczej, ktora orzeknie, czy później zgłoszone prawa są ważne, czy nie. - I to jest przykład sporu między stronami, w którym rozstrzygać będzie starostwo górnicze, a można się odwołać jeszcze do Ministerstwa przemysłu i handlu.

Obliczenie terminów, wyznaczonych przez władze górnicze.

Termin liczy się od dnia następnego po dniu, w którym orzeczenie władzy górniczej zostało stronie doręczone, a kończy się z dniem który oznaczony jest terminem ścisle określonym w orzeczeniu. Jeżeli np władza wyznacza termin czternastosniowy, a orzeczenie doręczono stronie dziesiątego danego miesiąca, to dolicza się czternasci dni i termin upływa dnia 24. tego miesiąca. Jeżeli termin wypadnie na niedzielę lub dzień świąteczny, to przesuwa się na następny dzień powszedni. Wniesienie podania liczy się od dnia, w którym zostało wręczone władzy górniczej, a nie od dnia w którym je nadano na pocztę. -

Rekurs. Jeżeli strona uważa, że zo-

stała pokrzywdzona przez orzeczenie danej instancji, przysługuje jej prawo wniesienia rekursu, czyli odwołania się do instancji wyższej, w tym porządku, jak to wyżej wspomniano. Rekurs musi byc jednak wniesiony w terminie dni trzydziestu , licząc od dnia następnego w ktorym poprzednie orzeczenie zostało doręczone. Rekurs wniesiony po upływie tego terminu , nie będzie rozpatrywany W piśmie rekursowem nie jest rzeczą konieczną , wyliczenie wszystkich okolicznosci, na których się rekurs opiera, ponieważ mimo to ,ta władza do której rekurs wpłynął musi dokładnie sprawę rozpatrzeć zanim orzeczenie od siebie wyda. Można jednak w zawiłych wypadkach wnieść rekurs i równocześnie prosić o pozwolenie wniesienia w dalszym terminie wywodów uzasadniających.

K a r y . Aby zapewnić należyte wykonanie ustawy górniczej, wprowadzono system kar

w grzywnach. Ostateczną karą jest odebranie uprawnień górniczych, po bezskutecznem zastosowaniu systemu kar pieniężnych. Jedno z postanowień ustawy górniczej przewiduje, że wszystkie kary są nakładane - tylko na właściciela - bo on jest odpowiedzialny wobec władz górniczych za wykonanie ustaw górniczych, przy ruchu swego, przedsiębiorstwa. - Pozniejsza ustawa wprowadziła także kary na odpowiedzialnego technicznego kierownika przedsiębiorstwa. - Przed zastosowaniem środków karnych, musi byc dana osoba pociągnięta do usprawiedliwienia się z dokonanego przekroczenia. Nieznajomością ustawy nikt tłomaczyc się nie może.

Aby zabezpieczyć wykonanie przepisów prawnych, rozporządzają władze górnicze pewnymi środkami przymusowymi

przy pomocy władzy politycznej i sądowej, do tych środków należy ściąganie od przedsiębiorcy kaucji. -

Władze górnicze w Małopolsce

Starostwo górnicze w Krakowie, urządzone jest w sposób kolegjalny, to znaczy, że wszystkie sprawy ważniejsze rozpatrywane są kolegjalnie, przez tak zwane senaty z wyższych urzędników górniczych. Podlegają im obecnie po odłączeniu Śląska Cieszyńskiego urzędy górnicze w Krakowie, Jaśle, Drohobyczu i Stanisławowie. Urzędy te nazywają się urzędami górniczymi okręgowymi, a rozstrzygają tam o wszystkiem naczelnik urzędu okręgowego lub jego zastępca. Organami pomocniczymi są autoryzowani inżynierowie górniczy, którzy na wezwanie władz mają wydawać opinję,

wykonywać pomiary i t.p. - Wynagradzani są przez tych, w których interesie wykonali roboty, na podstawie pewnych taks, zatwierdzonych przez starostwo górnicze. -

Najwyższy Trybunał administracji państwowej.

Ustawą z dnia 3 sierpnia 1922 wprowadzono Najwyższy trybunał administracyji państwa, który rozpatruje również orzeczenia starostw górniczych a także i ministerstwa przemysłu i handlu, gdyż wszystkie minist. podlegają temu trybunałowi, który ma czuwać nad swoją kompetencja. Wyroki jego są ostateczne. Odwołanie się do Trybunału nie wstrzymuje wykonania orzeczenia poprzedniego. Takich spraw, które nie są ustawą ściśle określone i tylko swobodnie je rozpatruje i rozstrzyga władza górnicza nie można zaskarżać przed Najwyższym

Trybunałem Administracyjnym.

Władza górnicza na Górnym Śląsku.

W województwie górnośląskiem władze górnicze urządzone są według ustawy pruskiej. Wyższemu urzędowi górniczemu w Katowicach odpowiadającemu w Małopolsce starostwu górniczemu, podlegają cztery urzędy górnicze okręgowe w Katowicach, Królewskiej Hucie, Rybniku i Tarnowskich górach. Wyższy Urząd górniczy podlega Ministerstwu P. i H. w Warszawie. Urzędy górnicze okręgowe mają za zadanie czuwać nad bezpieczeństwem w zakładach górniczych /policja górnicza/, stanowią pierwszą instancję we wszystkich sprawach, które nie są zastrzeżone wyższemu urzędowi górniczemu. Wyższy Urząd górniczy urządzony jest tak jak w Małopolsce, kolegjalnie- składa się ze starosty górniczego, zastępcy i urzędników, których część ma wykształcenie prawnicze, część techniczne w przeciwieństwie do urzędników w.b. Austrji, gdzie wszyscy musieli posiadać ukończone studja techniczne i prawnicze zarazem.

Urząd ten jest instytucją nadzorczą i rekursową i załatwia wszystkie sprawy personalne i dyscyplinarne urzędników górniczych. -

Wszystkie agendy, wchodzące w zakres górnictwa, które spowodowało ministerstwo w Berlinie, przejęło nasze Ministerstwo Przem. i Handlu. Przy tem Ministerstwie istnieje osobna sekcja górniczo-hutnicza, która rozszerzyła się następnie przez stworzenie departamentu dla Górnego Śląska, będącego organem opiniodawczem we wszystkich sprawach górniczo- hutniczych tego województwa. -

W r. 1909 ustawa pruska wprowadziła tak zwaną deputację górniczą przy Wyższym Urzędzie górniczym, jako organ doradczy i opiniodawczy dla ministerstwa. Składała się z trzydziestu członków częścią wybieranych, częścią mianowanych. -

Nie są władzami górniczemi w ścisłem tego słowa znaczeniu zarządy kopalń państwowych jakkolwiek na ich czele stoją urzędnicy państwowi. -

Postępowanie władz górniczych odbywa się na wzór władz administracyjnych, to znaczy, że od orzeczenia Urzędu górniczego przysługuje stronie prawo rekursu do Wyższego Urzędu górn. a dalej do M.P. i H. -

prawo polskie 30 dni

Termin rekursu wynosi cztery tygodnie, a liczy się od dnia, w którym strona otrzymała orzeczenie. Uzasadnienie rekursu nie jest wymagane. Jeżeli jest zainteresowana jeszcze druga strona, to ten rekurs musi być udzielony do wiadomości tej stronie, na której korzyść wyszło orzeczenie zarekurowane. -

Sporne postępowanie administracyjne.

Przy Wyższym Urzędzie górniczym istnieje Wydział górniczy, jako pierwsza instancja w spornych

sprawach administracyjnych. W skład tego wydziału wchodzą : starosta górniczy, jako przewodniczący i sześciu członków , z których dwu jest mianowanych z pośród urzędników tego urzędu a czterech wybiera sejmik prowincjonalny. Jeden z tych członków musi posiadać kwalifikacje sędziowskie. Procz tych jest jeszcze dwu zastępców mianowanych i czterech wybieranych. - Ten Wydział x) powołany jest do rozstrzygania szeregu spraw, wymienionych w ustawie. Jest więc w tem urządzeniu pewna ujemna strona, że ten sam starosta, który orzeka jako naczelnik Wyższego urzędu górn. i od którego strona odwołuje się drogą rekursu do Wydziału górniczego jest i tegoż przewodniczącym. Dodatnią stroną jest, że większość członków Wydziału, składa się z czynników obywatelskich, którzy mogą być mniej skłonni niż urzędnicy do ulegania zapatrywaniom starosty, jako przewodniczącego.

x) w pruskim polskiem kolegjum górniczem

Przygotowaniem i wykształceniem urzędników, zajmował się Wyższy Urząd górn. w ten sposób, że przyjmował kandydatów po maturze i jednorocznej praktyce górniczej, umożliwiał im ukończenie studjum górniczego, poczem po trzech latach zajęcia jako referent górniczy i złożeniu specjalnego egzaminu zostawali mianowani asesorami górniczymi i mogli zająć stanowiska urzędników okręgowych.

Jako organ pomocniczy przy Wyższym Urzędzie górniczym są markszajderzy /mierniczowie/ którym władze powierzają wykonywanie pomiarów przy nadaniu własności górniczej i t.p. Nie są oni urzędnikami i mogą przyjmować zatrudnienia od osób prywatnych. -

Ustrój Władz górniczych w b. Kongresówce.

Za czasów rosyjskich prócz ministerstwa w Petersburgu istniał Zachodni Urząd górniczy w Warszawie, który odgrywał rolę podobną, jak starostwo górnicze w Małopolsce i prócz urzędników posiadał

także markszeiderów i robotników, jako organ pomocniczy. W r.1922. wyszło rozporządzenie, które podzieliło b. Kongresówkę na cztery okręgi górnicze i utworzyło w zamian za zachodni Urząd górniczy Wyższy Urząd górniczy z siedzibą w Warszawie. Cztery Urzędy Okręgowe rozmieszczone są : w Sosnowcu, Dąbrowie Górniczej, Częstochowie i Radomiu.

Najwyższą instancją jest Min. Przem. i Handlu, następnie Wyższy Urząd górniczy i wreszcie Urzędy Okręgowe.

Wyższy Urząd górniczy ma nadzorować wykonywanie rozporządzeń Rządu, czuwać nad rozwojem przemysłu górniczo-hutniczego, nad bezpieczeństwem robotników, nad najmem robotników, nad stosunkiem między robotnikami a pracodawcą, nad pracą kobiet i dzieci, nad techniką górniczą, zajmować się zbieraniem datstatystycznych , ma prowadzić ewidencję wypadków nieszczęśliwych i szereg innych spraw.

Urzędy Okręgowe wykonują w swoim okręgu nadzór

nad bezpieczeństwem pracy, dozorują sprowadzania i przechowywania materjałów wybuchowych, prawidłowe prowadzenie robót górniczych, opracowują zgłoszenia na nadania górnicze, sporządzają protokoły przekroczeń, udzielają porad górniczych i t.p., /kwestja robotnicza została wydzielona z kompetencji władz górniczych i oddana Ministerstwu Pracy i Opieki społ/

Przydzieleni markszeiderzy mają obowiązek na żądanie władz sporządzać plany potrzebne, a prócz tego mogą mieć zajęcia prywatne. Specjalni dozorcy mają obowiązek codziennie zjeżdżać do kopalni oglądać prowadzenie robót i o każdej spostrzeżonej niewłaściwości donosić władzy górniczej.

Pojęcie minerałów górniczych.

W wiekach średnich górnictwo opierało się głównie na zasadzie "Królewszczyzny" /regale/ na podstawie której właściciel gruntu musiał zrzec się prawa własności minerałów, występujących w jego posiadłości na rzecz panującego.

Austryjacka ustawa z r. 1854 nazywa pewne mine-

rały "zastrzeżonemi", określa bliżej te minerały i ustanawia warunki, pod któremi te minerały mogą być poszukiwane i wydobywane i to prawo nazywa "regale". Są więc według tej ustawy minerałami zastrzeżonemi wszystkie te, które zawierają metal, siarkę, ałun, witrjol i sól kuchenną, następnie wody cementowe /z witrjolem miedzi /, grafit, żywice ziemną i wszystkie rodzaje węgla kamiennego i brunatnego, występujące w złożach naturalnych, a także i w starych opuszczonych zwałach. *

Co do żywic zrobiono dla Małopolski wyjątek od ogólnej zasady, uznając je za należące do właściciela gruntu. Pod nazwą żywic należy rozumieć olej skalny i wosk ziemny /ozokeryt/ Wskutek tej ustawy nastąpiło ogromne rozdrobnienie w tej gałęzi górnictwa i nieekonomiczna gospodarka w eksploatacji.

Sól kuchenna była i jest dziś monopolem w Małopolsce, jakkolwiek niektóre przepisy ustawy górniczej dla tych kopalń są obowiązujące. Rząd może swoje prawo odstąpić w formie koncesji prywatnemu przed-

siębiorcy.

Ustawodawstwo pruskie jako minerały wyjęte z pod rozporządzenia właściciela gruntu uważa:złoto,srebro rtęć,żelazo,prócz rudy darniowej,ołów,miedź,cynę, cynk.kobalt,nikiel,arsen,mangan,bizmut,siarkę w stanie czystym lub jako rudę,ałun i rudy witrjolu, węgiel kamienny i brunatny oraz grafit.Według zmienionej ustawy z r.1907.sól kamienna,sole potasowe magnezjowe, i borowe wraz z innemi solami, w tem samem złozu występującemi,węgiel kamienny i źródła solankowe zostały zastrzeżone wyłącznie na rzecz państwa.Widzimy więc,że podczas gdy ustawa niemiecka wylicza szczegółowo minerały zastrzeżone,austrjacka mówi tylko że do regale należą te wszystkie minerały.o ile nadają się do użytkowania w sposób techniczny,z powodu odpowiedniej ich zawartości w danem złożu. A więc szereg tych minerałów w Austrjackiej ustawie nie jest zamknięty, bo technika,postępując w udoskonaleniu środków wytapiania może ten szereg powiększać,co niemożliwem jest w usta-

wie pruskiej i to właśnie jest jej stroną ujemną.

Odnośnie do minerałów w ustawie pruskiej wyliczonych, różnica między węglem kamiennym a brunatnym, posiada znaczenie od czasu, gdy węgiel kamienny został uznany za zastrzeżony, a brunatny nie. Znamię węgla kamiennego polega na właściwościach fizykalnych i geologicznych. Według ustawy pruskiej poza trzeciorzędem nie ma węgla brunatnego, choć faktycznie tak nie jest. Torf nie jest minerałem zastrzeżonym.

Według ustawy rosyjskiej prawo górnicze nie rozciąga się na rudy darniowe i napływowe jako też na stare zwały, gliny, gips i kamienie.

Poszukiwanie górnicze.

Złoża minerałów zastrzeżonych można tylko bardzo rzadko znaleść wprost na powierzchni, zwykle zaś należy wykonać w tym celu pewne czynności górnicze, jak zbadanie geologiczne terenu, dokonanie odkrywek, przeprowadzenie sztolni lub jak w obe-

cnych czasach wykonanie wierceń, które technika doprowadziła do bardzo wielkiej doskonałości. Wszystkie te czynności, poprzedzające nadanie własności górniczej, o ile odbywają się za minerałami zastrzeżonemi, nazywa ustawa poszukiwaniem górniczem, /das Schürfen szurfowanie/.

O ile te prace poszukiwywcze są już w takiem stadjum, że roboty są prowadzone już w samem złożu wtedy nie ma już poszukiwania w czystem znaczeniu, lecz czynności te objęte są już pojęciem odbudowy. Jednakowoż poszukującemu nie wolno rozporządzać urobionym w ciągu tych prac minerałem, ani wydobywać go na większą skalę, dopóki nie uzyska prawa własności górniczej. Nabyć zaś te prawa może ten, kto ma warunki do nabycia w państwie własności nieruchomej, więc każdy obywatel państwa, a także obcy o ile nie jest przynależny do państwa wrogiego.

Kto chce uzyskać własność górniczą /nadanie/ ten musi przedewszyskiem otrzymać od władzy gór-

Rosyj pozwolenie na poszukiwania górnicze, chociaż by to był nawet sam właściciel gruntu, w którym znajduje się dany minerał. Podania wnosi się do urzędu górniczego pisemnie lub ustnie do protokółu. Taprośba podlega opłacie stemplowej, oraz same pozwolenie wydane przez urząd górniczy./

Podanie pisemne musi być własnoręcznie podpisane przez petenta, a jeżeli to podanie wnosi osób kilka, to podpisują je wszystkie lub ich wspólny pełnomocnik. Podanie to musi zawierać 1/. Imię i nazwisko, zatrudnienie, miejsce zamieszkania petenta.

Teren na który ma się rozciągać pozwolenie poszukiwań górniczych. Jako teren poszukiwawczy mogą być podane poszczególne parcele, część lub cała gmina, część lub cały powiat polityczny, a nawet cały okręg górniczy. Najlepiej podawać całe gminy lub całe powiaty, bo wtedy teren jest ścisłe oznaczonym./Wzory podania: wzór 1. pozwolenia: wzór 2./ Skoro podanie wpłynie do Urzędu górniczego, ten ostatni wydaje pozwolenie,

którego odpis równocześnie

ónie posyła do władzy powiatowej.Takie pozwolenie wystawia Urząd osobno na każdy odrębny okręg poszukiwawczy;gdy zaś chodzi o ogólne pozwolenie na cały okręg Urzędu górniczego,wystawia jeden dokument ogólny.Podwójnego dokumentu na jeden i ten sam okręg nie wystawia się,choćby kto oto upraszał dwoma osobnemi podaniami.Natomiast na jeden i ten sam teren równocześnie może uzyskać pozwolenie więcej osób, wskutek czego ma miejsce pewna konkurencja i zachęta do większej sprawności u poszczególnych przedsiębiorców górniczych.Pozwolenie ważne jest od dnia w którym podanie wpłynie do Urzędu górniczego,a czas jego trwania wynosi jeden rok,poczem znowu może być przedłużone,o ile oto wpłynie podanie wcześniej, nim tamten termin wygaśnie,a Urząd górniczy uzna to za stosowne.Nie przedłużenie pozwolenia w terminie oznaczonym pociąga za sobą bezwarunkowe jego wygaśnięcie.O przedłużenie może się starać tylko ten kto pozwolenie już uzyskał,i przez niego musi być to podanie podpisane.Ustawa mówi.że nie można

odmówić przedłużenia temu,kto już poszukiwania rozpoczął,skutek czego usunięcie takiego przedsiębiorcy,choćby zatem wiele względów przemawiało,zważywszy przewlekły tok postępowania karnego,jest bardzo utrudnionem.Pod tym więc względem ustawa jest przestarzała.Również wielkie pole do nadużyć daje dozwalanie na przenoszenie,praw poszukiwawczych na inne osoby przed upłynięciem okresu pozwolenia, bo tej nowej osobie nie można odmówić przedłużenia.

Przeciw odmówieniu przedłużenia można wnieść rekurs do Starostwa górniczego w terminie dni 30-tu, przedkładając ten rekurs w Urzędzie górniczym.
/Wzór podania o przedłużenie - wzór 3./

Prawa przedsiębiorcy poszukującego/szurfiarza/

Uzyskanie ogólnego pozwolenia daje przedsiębiorcy prawo rozpoczęcia robót poszukiwawczych bez ograniczenia w jego okręgu,lecz nie uprawnia go do wyłącznego poszukiwania ani nie nadaje mu własności minerałów,które odkryje.Do rozporządzenia minerałem urobionym przy poszukiwaniu,musi jak to już wyżej

wspomniano, uzyskać pozwolenie Urzędu górniczego, któ- Urząd udziela na pewną ilość minerałów lub na pewien okres czasu Gdyby przedsiębiorca bez tego pozwolenia minerałem rozporządzał, ustawa przewiduje karę o wysokości równej wartości tego minerału.

Wyłączność górnicza.

Nabywanie wyłączności górniczej

Prawo do wyłącznego poszukiwania otrzymuje poszukujący gdy zgłosi wyłączność do Urzędu górn. na podstawie uzyskanego lub równocześnie uzyskać się mającego pozwolenia ogólnego, podając ściśle określony pod względem położenia punkt wyjściowy t.j. miejsce w którym ma zamiar rozpocząć robotę poszukiwawczą i punkt, w którym ma zamiar postawić znak wyłączności /środek koła wyłącznościowego/.

Wyłączność górnicza /der Freischurf/, zgłasza się w Urzędzie górniczym, w którego okręgu

znajduje się dane miejsce. Gdyby zgłoszenie wpłynęło do innego Urzędu górniczego, to urząd ten odsyła je urzędowi właściwemu a to w terminie ważności. Miarodajnym jest ten dzień, w którym ono nadeszło do urzędu właściwego. Podanie podlega opłacie stemplowej. Petent ma prawo żądać potwierdzenia dnia, w którym ono zostało złożone, bo może zajść jakaś kolizja z innym posiadaczem wyłączności i ważnym może być czas zgłoszenia wyłączności górniczej.

Punkt włomu i punkt ustawienia znaku wyłączności mogą się nakrywać, lub stanowić dwa odrębne punkty. Decyduje o ich ważności bardzo dokładne oznaczenie i ścisła ich lokalizacja. Oznacza się je kierunkiem linij prostych, łączących pewien stały punkt na powierzchni z włomem i w[illegible] ze znakiem wyłącznościowym/środkiem koła wyłącznościowego od południka magnetycznego, katastralnego lub miejscowego, oraz podaniem odległości tych danych kierunków w metrach według rzutu poziomego. Błąd popełniony przez pisarską nieuwagę, a dający się łatwo stwier-

dzić,nie pociąga za sobą nieważności wyłączności.Jedno podanie wystarcza na zgłoszenie nieograniczonej liczby wyłączności/Wzór podania o wyłączność -wzór 4/

Prawo wyłączności rozpoczyna się z dniem,w którym zgłoszenie wpłynęło do urzędu.Skoro urząd przekona się,że zgłoszenie potwierdzić może,wciąga je do książek,którekażdy przeglądać może i wydaje dokument potwierdzający,a zgłoszenie pozostaje w aktach urzędu./Wzór"Potwierdzenia zgłoszenia - wzór 5/.

Odmowę potwierdzenia mogą spowodować następujące wypadki:

1/.Jeżeli petent nie posiada ogólnego pozwolenia lub jeżeli równocześnie o nie nie prosi.

2/.Jeżeli wyłączność nie jest położona w tym terenie,na który ogólne pozwolenie opiewa.

3/.Jeżeli położenie wyłączności nie jest podane w sposób niewątpliwy.

4/.Jeżeli wyłączność jest w takiem miejscu,w którem poszukiwanie bez pozwolenia właściciela gruntu lub władzy administracyjnej nie jest dozwolone,a to

o tyle,o ile pozwolenie właściciela gruntu,lub władzy administracyjnej nie jest do podania dołączone.W praktyce jest zwyczaj,że urząd bada podanie, należycie zgłoszone,tylko pod względem formalnym, nie wchodząc w meritum sprawy.

Wyłączność podziemna dziś niema już zastosowania.

Znak wyłączności.

Twórca ustawy górniczej z r.1854.nie przewidywał takiego rozwoju górnictwa,w jakim widzimy je dzisiaj, to też wiele przepisów tej ustawy jest przestarzałych i nie mających zastosowania. Do takich przepisów należą przepisy o znaku wyłączności.Był to słup z godłem górniczem,zaopatrzony w numer potwierdzenia wyłączności,który ustawiało się w środku koła wyłącznościowego o promieniu 425 m. w odrębie którego przedsiębiorca ma prawo wyłącznego czynienia poszukiwań.

Okres trwania wyłączności.

Wyłączność zgłoszona na podstawie ogólnego pozwolenia do poszukiwań górniczych,trwa tak długo jak

długo ważne jest to ogólne pozwolenie na postawie wniesionych podań o jego przedłużenie.

Prawa posiadającego wyłączność górniczą.

Właściciel wyłączności górniczej ma prawo wyłącznego czynienia poszukiwań w obrębie swego koła wyłącznościowego i każdy inny,ktoby chciał w tym kole poszukiwać,może być przez niego wykluczony.Czas od którego zaczyna się prawo wyłączności,liczy się od dnia,w którym wpłynęło do urzędu podanie w czasie godzin urzędowych.

Charakter prawny wyłączności górniczej.

Wyłączność górnicza jest przedmiotem ruchomym ,bo jest prawem, a prawa należą do ruchomości.Nie jest więc przedmiotem wpisu do ksiąg publicznych/księga górnicza w sądzie okręgowym/.

Dalszym prawem właściciela wyłączności jest prawo do pola zastrzeżonego.Prawo to polega na tem,że gdyby sąsiad doprowadził poszukiwania do takiego stadjum,że może się już starać o nadanie miar górniczych/ pola kopalnianego / i podaje ich położenie

tak, że ono wkracza w obręb pierwszego, wtedy ten może nie dopuścić do nadania. Istota pola zastrzeżonego jest, że jego środek musi być w środku koła wyłącznościowego. Tak więc polem zastrzeżonym można przeszkodzić w posunięciu miar górniczych proszonych przez sąsiada. Wymiar tego pola równa się powierzchni jednej miary górniczej to jest 45.116m^2, lub dwóch miar przylegających do siebie dłuższym bokiem prostokąta. To ostatnie ma zastosowanie przy węglu, z wyjątkiem grafitu.

Poszukiwacz, który jeszcze nie ma warunków do uzyskania własności, lecz w robotach poszukiwawczych posunął się już na 94m w głąb ziemi, otrzymuje podwojenie pola zastrzeżonego, więc przy węglu dwie podwójne miary, przy innych minerałach dwie pojedyncze.

Ponadto posiadaczowi wyłączności przysługują jeszcze te wszystkie prawa, które posiada właściciel ogólnego pozwolenia.

Kolizje między wyłącznościami górniczemi.

Przy zgłaszaniu wyłączności baczną uwagę należy zwracać na ścisłą lokalizację punktu znaku wyłączności i włomu, gdyż na tem tle rozwinęła się możność nadużyć tej ustawy przez spekulantów. Chcąc mieć wyłączność np. na obszarze całej gminy, należy ją całkowicie pokryć kołami wyłącznościowemi, bo jeżeli się pozostawi najmniejsze wolne miejsce, to wystarczy aby czychający na tą sposobność spekulant /Lauerer im Felde/, zgłosił tam wyłączność i będzie miał w tem miejscu prawo do pola zastrzeżonego, dopóki się go nie usunie przez udzielenie mu, pewnego odstępnego. Ilość kolizji między poszukiwaczami jest nieograniczona, a omówimy tu tylko pewne szczególne typy.

1/. Może się zdarzyć, że wjednym dniu wpłyną osobne podania od kilku osób zgłaszających tę samą wyłączność, wtedy tę wyłączność otrzymają wszyscy wspólnie. 2/. Jeżeli wyłączność dwóch osób zachodzi na siebie to odcinek wspólny należy do obu.

3/.Gdy A. posiada już pewną wyłączność,a B. zgłasza wyłączność zachodzącą na teren osoby A.,to B. ma prawo do powierzeni tylko poza obrębem wyłączności,należącej do tamtego starszego właściciela t.j. do A.

Stosunek poszukującego do właściciela gruntu.

Właściciel gruntu nie może sprzeciwić się poszukiwaniu i można go zmusić do zezwolenia,gdyby stawiał opór.Może nie dopuścić do poszukiwania na gruncie, na którym to z innych względów nie jest dozwolonem ,ale to należy do wyjątków.Zresztą przemysłowiec górniczy wykazuje się tylko przed właścicielem gruntu pozwoleniem zUrzędu górniczego, daje mu za grunt odszkodowanie,poczem może roboty rozpoczynać.Jeżeli by mimo to właściciel nie pozwolił,to przedsiębiorca może prosić o przeprowadzenie postępowania wywłaszczającego.Do czasu rozczygnięcia nie może jednak przedsiębiorca zacząć roboty.

Dla poszukiwań górniczych wolno rządać prawa używania gruntu tylko na pewien okres czasu.

O miejscach na których nie wolno prowadzić poszukiwań górniczych.

Są pewne miejsca należące do wyjątków, gdzie nie wolno prowadzić robót poszukiwawczych bez pozwolenia właściciela gruntu lub w innych wypadkach władzy administracyjnej.

I. Bez pozwolenia właściciela gruntu poszukiwać nie wolno: 1. pod budynkami. 2. w zamkniętych podwórzach 3. oparkanionych ogrodach na cmentarzach, na polach otoczonych murem, jak zwierzyńce, gdzie należy uzyskać zgodę uprawnionego do polowania. 4. w odległości mniejszej niż 38 m od tych miejsc, które są wymienione pod 1. i 2.

II. Bez pozwolenia władzy administracyjnej poszukiwać nie wolno: 1. na drogach publicznych, 2. kolejach żelaznych, 3. budowach wodnych, 4. w obrębie rejonu fortecy i w odległości od niego przepisanej, 5. na grani-

nach państwa.

III Także i na innych, nie wyłączonych miejscach może być zastrzeżenie ze względów natury publicznej i wtedy władza górnicza w porozumieniu z administracyjną rozstrzygają. Do miejsc tych należą : 1.rejony ochronne źródeł mineralnych, 2.rejony ochronne źródeł wody zwykłej, 3.rejony około rozbudowujących się miast.

K s i ę g i w y ł ą c z n o ś c i o w e.

Aby utrzymać stały przegląd nad wszystkimi uprawnionymi poszukiwaczami prowadzi się księgi dla poszukiwań do których należą: a/księga ogólnych pozwoleń b./ks.wyłączności górniczych, c/. ks. katastru wyłącznościowego.

Różnice między ustawą austryjacką a pruską.

Poszukiwania wedkug nowszych ustaw niemieckich zaliczone są do kopalnictwa. W ustawie pruskiej poszukiwania oznaczono jako przygotowanie do wła-

ściwego górnictwa. Skutek tego nie wszystkie postanowienia odnoszą się do poszukiwania, a wszystkie do właściwego górnictwa. Wątpliwem było czy poszukiwania podlegają pod nadzór władzy, lecz, gdy się wiertnictwo rozwinęło, wydano osobną ustawę, mocą której wszystkie poszukiwania górnicze oddano pod nadzór policyjny władz górniczych. Istnieją też przepisy o obowiązku doniesienia Urzędowi górniczemu o rozpoczęciu robót, przedłożenia planu i wykazania osób, którym powierzono dozór nad robotami.

Zasadą ustawy górniczej pruskiej jest w o l n o ś ć g ó r n i c z a. W r. 1907 odstąpiono od tej zasady zastrzegając poszukiwania soli i węgla tylko wyłącznie dla państwa, względnie osób przez państwo upoważnionych. Jest to wyraźna różnica między ustawą pruską a austryjacką. Ustawa pruska nie daje nikomu prawa wyłącznego poszukiwania i każdy poszukujący może być przez energiczniejszego ubiegany.

Co do określenia miejsc na których poszukiwania nie są dozwolone ust. pr. nie różni się od austr.-

Nadanie według ust pr. następuje tylko na ten minerał, który był wymieniony w podaniu, natomiast w Małopolsce nadanie ważne jest na wszystkie minerały, jakie w obrębie nadania znalezione zostną, jednakowoż według pruskiej ustawy górniczej władsa górnicza może powstrzymać poszukiwania za innymi minerałami, o ile by to przeszkadzało ruchowi na danej kopalni.

Stosunek poszukującego do właściciela gruntu

Właściciel musi odstąpić grunt za odszkodowaniem. Są też pewne ograniczenia podobnie jak w ustawie austryjackiej. Właściciel i użytkowca gruntu mogą sądownie domagać się wydania zakązu szurfowania prowadzonego bez ich zezwolenia. Można również wywrzeć przymus na właściciela gruntu. Poszujący jest odpowiedzialny za szkody spowodowane poszukiwaniem. Kolizje między poszukującymi roztrzyga Wyższy Urząd górniczy. Właściciel nadania może zarządać, aby drugi poszukiwacz zapłacił za szkody

jemu wyrządzone i władze górnicze wyznaczają kaucje na zabezpieczenie tych odszkodowań.

Między poszukiwaniem a nadaniem ustawa pruska uznaje okres przejściowy i nazywa to "zgłoszeniem" dokonanej odkrywki.

.Prawa poszukującego odnośnie do trzech gatunków minerałów

1.Minerały,które podpadają pod prawo rozporządzalności właściciela gruntu.

2. Minerały o charakterze prawno-górniczym /min. związane z własnością górniczą/

3.Minerały,których wydobywania zastrzeżone są dla państwa.

Ustawa rosyjska

Jest ona zbudowana na zasadzie ustawy pruskiej. Poszukiwania i wydobywanie ciał kopalnianych może być dokonywane zarówno na gruntach skarbowych jak i prywatnych przez ich właścicieli albo za ich zgodą przez osoby obce.Bez zgody właścicieli

mogą osoby obce poszukiwać i wydobywać: 1.rudy żelazne,2. rudy cynkowe,3. rudy ołowiane i 4.węgle kop.

Nadanie pokładu węgla mającego mniej niż dwie stopy grubości może być udzielane jedynie przy szczególnie sprzyjających warunkach eksploatacji./ ad 1. z wyjątkiem rudy napływowej i łąkowej/

Nadanie górnicze według ustawy austryjackiej.

Poszukujący nie ma jeszcze prawa własności i właśnie celem robót poszukiwawczych jest uzyskanie własności.Z chwilą nadania kończy się okres poszukiwania.Nadanie otrzymuje się na podstawie odkrywki takiej , w której urzędnik górniczy może dokładnie stwierdzić istnienie minerałów i jego przydatność do odkrywki.Nie jest rzeczą konieczną aby wnoszący podanie o nadanie miał już pozwolenie na poszukiwania .Punkt znalezienia minerału nie może być tam, gdzie jest cudze pole kopalniane,tylko miary dzienne nie stanowią przeszkody do uzyskania nadania. Miary dzienne uzyskuje się tylko dla tych minerałów

które występują w korytach rzek,na usypiskach itp. do nich należą : rudy bobowe i łąkowe /darniowe/ .

Przedmiotem nadania są: 1/miary kopalniane 2/przymiary 3/miary dzienne.

Miary kopalniana obejmuje prostokąt o powierz. 45.116 m^2 ,w poziomym rzucie punktów rozkładu i rozciąga się wie ną głębokość i wysokość.

Miara kopalniana musi być zawsze oznaczona jako prostokąt,którego najkrótszy bok nie może być mniejszy od 106 m,więc może być również kwadratem.Punkt od którego wymierza się miary kopalniane,nazywa się punktem rozkładu.Może być przez starającego się o nadanie dowolnie obrany,tylko musi być w obrębie dokonanej odkrywki i pola górniczego.

W a r u n k i n a d a n i a.

Warunkiem nadania jest znaczodzenie się godnej odbudowy odkrywki zastrzeżonych minerałów. Ponieważ położenie punktu rozkładu musi być

dokładnie w podaniu wymienione i ponieważ nadanie miar kopalnianych tylko wtedy jest dopuszczalne, gdy minerał na złożu, odkrytym w miejscu zgłoszonem w podaniu, nadaje się do odbudowy więc odkrywka musi być dokładnie podana. Pojęcie „nadawania się do odbudowy" jest względne i zależy od warunków technicznych i lokalnych.

Celem nadań jest stworzenie pewnej podstawy dla górnictwa, dlatego urzędnik górniczy musi dokładnie zbadać czy dane złoże nadaje się do odbudowy i czy założona kopalnia będzie opłacała się.

Natomiast nie może się wdawać w badanie całego bilansu. Na podstawie odkrywki za pomocą otworu świdrowego nie można nadania uzyskać, bo nie można tu stwierdzić złoża naocznie. Jednakże wskutek wielkiego udoskonalenia technikiwiertniczej należało by ten przestarzały punkt ustawy usunąć, co będzie zadaniem polskiej kodyfikacji, i w tym celu władze górnicze na Śląsku cieszyńskim i w Małopolsce zo-

stały upoważnione do notowania i stwierdzenia odkrywek uzyskanych wierceniem.

Powierzchnia miary górniczej była wystarczająca w r.1854.,ale dziś okazuje się już za małą.O ile w sąsiedztwie własności górniczej znajduje się wolne pole,to starający się o nadanie ma prawo żądać na węgiel 4-ch miar podwójnych,a na wszystkie inne minerały 4-ch pojedynczych.Wszystkie te miary razem połączone tworzą pole kopalniane Istnieje jeszcze dalsza mpżność rozszerzenia własności górniczej: jeżeli z głównego włomu dokonało się już tak rozległych robót,że np. jakiś chodnik boczny może być uważany za samodzielną odkrywkę,można żądać,aby na nią nadano osobne pole górnicze.

Warunki wniesienia podania o nadanie.

Podanie musi zawierać: 1/nazwisko i imię oraz miejsce zamieszkania proszącego o.nadanie,lub jego

pełnomocnika,2/opis położenia o rodzaju odkrywki 3/nazwisko właściciela gruntu,na którym jest odkrywka, 4/gmina i powiat polityczny ,w którym się odkrywka znajduje, 5/odległość punktu rozkładu od dwóch ściśle oznaczonych stałych punktów, 6/do podania należy dołączyć próbkę odkrytego minerału /okaz /, 7/jeżeli odkrywka została dokonana zapomocą poszukiwań górniczych,należy podać liczbę wyłączności,w której się odkrywka znajduje,głębokość i kierunek szerzenia się odkrytego minerału,8/ilość i położenie żądanych miar kopalnianych i nazwę pola górniczego /zwykle oznacza się imionami/, 9/oświadczenie czy pole ma stanowić przedmiot odrębnego wpisu do księgi górniczej, czy jako przynależność już istniejącego innego pola górniczego, 10/ dwa egzemplarze mapy katastralnej w podz.1 : 2880. Jeżeli nie można zaraz mapy dołączyć,to trzeba to uczynić najpóźniej do

do o smiu dni przed terminem oględzin górniczych, t.j. miejscowego obchodzenia co do dopuszczalności nadania. Jeżeli mapy niema podanie traci ważność. Na mapie tej powinny być uwidocznione ważniejsze objekta, na tym polu się znajdujące.
/Wzór podania L.6./

Prawa pierwszeństwa przedsiębiorcy.

Według ustawy austr., pierwszeństwo co do wyboru rozmiarów i położenia pola kopalnianego przysługuje temu, czyje podanie o nadanie zostało do starostwa górniczego wcześniej wniesione, o ile to podanie zawiera wszystkie potrzebne warunki. Gdy podanie zawiera pewne usterki, lecz takie, które łatwo można przy oględzinach sprostować, to poleca się to uczynić do dni ośmiu, i do tego terminu zastrzega się proszącemu o nadanie prawo pierwszeństwa.

W Starostwie górniczem prowadzi się ewidencję wnoszonych podań, aby mieć stale ich ewidencję.

Jeśli kilku starających się wniesie podanie tego samego dnia i o ile pola o które prosi pokrywają się w części lub w całości, to się im nadaje wspólnie. Poszukujący, który wobec jednego proszącego o nadanie oznaczył już pole zastrzeżone dla swej wyłączności, mimo to nie jest krępowany co do rozłożenia tego pola zastrzeżonego, gdy tamten drugi sąsiad stara się o nadanie. Jeżeli w sąsiedztwie jest pole wodne to może starający się żądać nadania mu całego pola o przepisanych wymiarach maksymalnych.

Oględziny górnicze.

Po wniesieniu podania nie zawierającego żadnego błędu, istotnego następuje rozpisanie oględzin górniczych. Czyni to Urząd Górniczy w drodze delegacji aby uniknąć przewlekania załatwienia nadania ze względu na przepis, że rozpisanie oględzin musi nastąpić do dwóch miesięcy od wniesienia podania. Tylko wtedy może być ten termin przedłużony, gdy

na oględziny nie pozwala pora roku lub Urząd górn zajęty jest bardzo ważnemi i pilnemi czynnościami. Oględziny rozpisuje się tak, aby mogły dojść do publicznej wiadomości, więc w formie edyktu.

Oględziny przeprowadzone bez takiego ogłoszenia są nie ważne. Do oględzin muszą być wezwani wszyscy zainteresowani, więc właściciele wyłączności, właściciel kopalni sąsiedniej, właściciel gruntu i o ile tego interes publiczny wymaga władza administracyjna. Jeżeli przez żądane pole idzie kolej żelazna, to musi być wezwany także delegat koleji. /Wzór edyktu L 7./

Po otrzymaniu wezwania do oględzin zarówno starający się o nadanie jak i sąsiad poszukujący, lub właściciel sąsiedniej kopalni ma prawo zażądać, aby władza górnicza wezwała dwóch znawców, których wybiera Urząd górniczy, o ile jemu powiezrono przeprowadzenie oględzin, a nie wykonuje tego samo Starostwo górn. Z tego uprawnienia wynika, że sąsiad może zaczepić ogl-

dziny z powodu nie nadawania się odkrytego złoża do eksploatacji. Jest to dla poszukującego sąsiada rzeczą bardzo ważną, albowiem mogłoby się zdarzyć, że ktoś mógłby tanimkosztem przyjść do nadania, znalazłszy np. węgiel na wychodni formacji węglowej, uprzedzając poszukiwania sąsiada, który prowadzi je na upadzie. Jeżeli się zanidba zaprosić kogoś z interesowanych, to i tak oględziny są ważne gdyż zostały podane do publicznej wiadomości.

O ile oględziny przeprowadza się na granicy okręgu górniczego, należy o tem zawiadomić sąsiedni Urząd górniczy. O ile starający się o nadanie, lub jego zastępca na oględziny nie przybędzie, spisuje się protokół, w którym się jego nieobecność stwierdza i czynności się zamyka. Protokół ten Urząd przedkłada Starostwu Górniczemu, a petent musi w terminie dni 14-tu udowodnić, że dla ważnych powodów nie mógł być obecnym, poczem muszą być rozpisane nowe oględziny.

Zadanie oględzin.

Zadaniem oględzin jest:

1/.Stanowczo i bez wątpliwości stwierdzić istnienie i nadawanie się do eksploatacji odkrywki;równocześnie stwierdza się dokładność lokalizacji punktu rozkładu.

2/.Bada się czy i z jakimi zmianami żądane pole bez naruszenia praw sąsiada może być nadane.Pole to musi być wymierzone.Szrony sąsiadujące zawierają zwykle układ demarkacyjny,aby już nie było sporów przy rozgraniczeniach.

3/.Zadaniem komisarza oględzinowego jest stwierdzenie wszystkich stosunków natury prawnopublicznej i stosunku przedsiębiorcy do właściciela gruntu.Jeżeli takie względy publiczne zachodzą,należy to w protokole zaznaczyć,jak i sposób,w jaki daną kwestję postanowiono załatwić /n.p.jaki filar ochronny powinien być pozostawiony pod danym kościołem. Z właścicielem gruntu powinno dojść do układu,który się spisuje.

4/.Komisarz powinien także stwierdzić wartość nadanego pola górniczego,aby odpowiednio wymierzyć opłatę skarbową od intabulacji.

5/.Należy skontrolować dokładność mapy rozkładu i sprostować jej błędy,lub uzupełnić o ile zawiedzi potrzeba.Protokół i kartę rozkładu podpisują wszyscy biorący udział w oględzinach.Po oględzinach już żadne reklamacje nie są uwzględniane.Po przedłożeniu protokołu Starostwu Górn.,ono orzeka w pierwszej instancji,czy nadanie jest dopuszczalne i jeżeli nikt nie wnosi rekursu przeciw orzeczeniu dopuszczalności nadania,wystawia dokument nadania /listowny/.O ile w obrębie nadanego pola jest wyłączność górnicza,której znak znajduje się w granicach tego pola,to ta wyłączność traci moc prawną i zostaje wykreślona.

T r e ś ć D O K U M E N T U N A D A N I A

Dokument nadania musi zawierać:

1/.Imię i nazwisko,zatrudnienie i miejsce zamieszkania starającego się o nadanie.

2/.Rodzaj minerału stwierdzonego.

3/. Ilość miar kopalnianych,ich powierzchnię i rozłożenie przy załączaniu mapy rpzkładu.

4/.Punkt,od którego następuje wymiar pola czyli punkt rozkładu,jego położenie,kierunek i odległość od dwóch danych stałych punktów.

5/.Granicę i powiat polityczny.

6/.Nazwę pola górniczego.

7/.Określenie czy to pole ma stanowić samoistn, własność,czy przynależność innego ciała księgi górniczej.

8/.Ograniczenia jakie nałożone są na przedsiębior.

Odpis dokumentu przesyła siędo Sądu Okręgowego jako górniczego/w Krakowie lub Samborze,/ gdzie pole nadane zostaje wpisane w Księgi górnicze i staje się przedmiotem hipoteki,kredytu,i t.p.

N a d a n i e p r z y m i a r ó w.

Przymiar jest to taka powierzchnia,w której pojedyncza miara zmieścić się nie może. Nadanie

miaru odbywa się bez tych wszystkich wyżej wymienionych formalności. Nadaje się go temu czyje pole kopalniane dotyka do przymiaru. Jeżeli przestrzeń ta otoczona jest przez kilku właścicieli nadań to oni muszą się między sobą podzielić inaczej Starostwo górnicze nadaje ją niepodzieloną wszystkim jako wspólną własność odrębną. Dokument nadania takiej własności przesyła się jednemu a innych się o tem zawiadamia. Przymiar zostaje wpisany do księgi górniczej zupełnie tak samo jak pole kopalniane.

Nadanie miar dziennych.

Miary dzienne nadaje się na rudy bobowe i darniowe. Nie są one ze ściśle związaną formą górniczą, która przy polach kopalnianych jest prostokątem, lecz pozostawia się do wyboru starającemu się, względnie uznaniu Starostwa górniczego, jednak wymiar powierzchni jednej miary nie może przekraczać 115.000 m^2. Warunki nadania nie są tak

Ostre jak przy polach kopalnianych, wystarczy stwierdzenie, że w danym miejscu istnieje minerał zastrzeżony. Oględziny nie są tak ścisłe. Podanie zawiera imię i nazwisko, oraz miejsce zamieszkania starającego się, położenie i rozmiar miary górniczej i o załączeniu próbki minerałów. Dokument nadawczy nie jest przedmiotem wpisu do księgi górniczej. wpisuje się go tylko do ksiąg u władz górniczych.

Koncesje

Koncesje górnicze według ust. austr.

Koncesje uzupełniają prawa wypływające z nadania o ile zachodzi tego potrzeba, aby ułatwić osiągnięcie celu nadania. Przedmiotem koncesji są: budowy pomocnicze i sztolnie rewirowe.

Budowy pomocnicze są w rozumieniu ustawy wszelkie budowy które dany właściciel kopalni przeprowadza na terytorjum cudzego nadania w celu ułatwienia rozwoju własnego przedsiębiorstwa/

/szyby wentylacyjne, chodniki odwadniające itp./

Pod pojęciem sztolnie rewirowe rozumiało się /dziś już nigdzie nie stosowane/ przeprowadzone sztolnie wspólne dla całego kompleksu kopalń czyli rewiru celem odwodnienia, przewietrzania ewentualnie położenia toru kolejowego.

Podania o koncesję na budowę pomocniczą należy wnieść do Starostwa górniczego, a na sztolnię rewirową do Min. Przem. i Handlu.

S ł u ż e b n o ś ć g ó r n i c z a .

Służebność górn. jest to:

1./używanie cudzych kopalnianych urządzeń jak sztolni, szybów, maszyn wodnych i wentylacyjnych, mostów i kładek oraz

2./przeprowadzenie na cudzej własności górniczej budynków pomocniczych. Każdy przedsiębiorca górniczy jest zobowiązany do udzielenia tych służebności o ile przez to nie jest narażona na szkodę jego własna kopalnia, a władza górnicza udzieli na to zezwolenia.

Przenoszenie uprawnień górniczych.

Własność górniczą nabywa się albo w sposób pierwotny, t.zn. wprost od władzy górniczej lub w drodze kupna albo spadku czyli w sposób przenośny/pochodny/

Przenoszenie praw poszukiwawczych odbywa się w ten sposób, że obie dotyczące strony, zawierające układ, wnoszą wspólnie podanie do Urzędu górniczego, o przepisania uprawnień z jednej osoby na drugą. Podania podlegają opłacie stemplowej/jak wzory podania a/ib/. -Jeżeli podanie wnosi pełnomocnik, musi się wykazać pełnomocnictwem. O ile przepisanie ma nastąpić na podstawie już istniejącego układu, to nowo nabywca musi ten układ dołączyć do podania. Zamiast podania na piśmie może ono być wniesione protokolarnie w Urzędzie górniczym.

Gdy przeniesienie uprawnień górniczych ma być dokonane na podstawie wyroku sądowego, musi być tamże albo w oryginale lub w uwierzytelnionym nota-

rjalnie odpisie załączony.Przepisanie pod pewnemi warunkami,które nabywca ma spełnić nie jest ustawowo dozwolone.Jeżeli ktoś przenosi tylko samą wyłączność,to nabywca musi posiadać własne pozwolenie ogólne ewentualnie równocześnie wnieść podanie o nie.Jednokowoż pozbywający wyłączność może przenieść również swoje ogólne pozwolenie na nabywcę, a wtedy ten nie potrzebuje już starać się o nowe.Gdy podanie odpowiada wszystkim warunkom i Urząd górniczy skontroluje że nabywca ma prawo do nabycia,wtedy we wszystkich księgach wyłącznościowych dokonuje się przepisania i na tem postępowanie się kończy.Gdy zaś własność górnicza nabyta jest przez spółkę, a jeden ze spólników chciałby się zrzec swej części to Urząd górniczy zapytuje się najpierw reszty członków czy ~~nie~~ tą na siebie przyjmują.-Jeżeli odpowiedź będzie odmowna,Urząd nie przyjmuje tego zrzeczenia się do wiadomości ,ewentualnie ten,który się zrzec pragnie

musi starać się w sądzie o rozwiązanie spółki, względnie czekać dopóki nie upłynie termin pozwolenia.

Sposób przenoszenia nadanych pól górniczych jest bardzo zbliżony do sposobu przepisania praw poszukiwawczych, a uskutecznia je Starostwo górnicze w pierwszej instancji. W zupełnie podobny sposób odbywa się przeniesienie kuksów z jednej osoby na drugą /Kuks jest to udział w majątku gwarectwa, czyli spółki górniczej, założonej na podstawie ustawodawstwa górniczego/. Na kuks wydaje się również dokument urzędowy.

Łączenie i podział miar kopalnianych jest możliwe pod warunkiem, że pola, które mają być skomasowane, tworzą jedną powierzchnię i aby oddzielone części przyłączone były do pola kopalnianego, bezpośrednio do tej miary kopalnianej przylegającego. Plan musi być przedłożony Starostwu górniczemu.

Księga górnicza jest podobnie urządzona jak księgi gruntowe. Służy do wpisywania własności gór-

niczej ,co ma wielkie znaczenie,bo dopiero z wpisem zaczyna się własność górnicza. /Według ustawy pruskiej własność górniczą wpisuje się do ksiąg gruntowych, wskutek czego nie ma tam osobnych ksiąg górniczych/ Księgi te znajdują się w Sądach okręgowych,lub handlowych,o ile takie w danej miejscowości istnieją. Składają się z księgi głównej i zbioru dokumentów , dotyczących własności.

POSTANOWIENIA USTAWY PRUSKIEJ.

Zgłoszenie i nadanie

Ustawa pruska nie zna tego systemu przedsiębrania poszukiwań górniczych jak austr.Podanie o nadanie własności górniczej nazywa się Mutung - zgłoszenie.Gdy takie zgłoszenie odpowiada warunkom ustawy,wtedy zgłaszający uzasadnia prawo do żądania nadania w pewnym oznaczonym polu.Żądanie to nosi charakter prawno-publiczny,a prócz tego ma cechy także natury prawno-prywatnej o tyle,że punkt odkrywki i to pole górnicze,którego zgłaszający żąda,

zostaje wydzielone z przestrzeni wolnej pod względem górniczym i zostaje zamknięte wobec innych zgłaszających. Prawo wynikające ze zgłoszenia jest pozbywalne, może więc być przedmiotem spadku lub umowy o kupno i sprzedaż. Przyjęcie zgłoszenia jest w myśl wydanych przez Wyższy Urząd Górniczy zarządzeń powierzone Urzędom górniczym, więc zgłoszenie należy skierować do tego urzędnika okręgowego, w którego okręgu odkrywka się znajduje. Dalsze postępowanie odbywa się w ten sposób, że Urząd okręgowy załatwia wszystko, co jest potrzebne do nadania, a decyzja przysługuje Wyższemu Urzędowi górniczemu. Zgłoszenie może być wniesione pisemnie lub protokolarnie. Zgłoszenie pisemne musi być zgłoszone w dwóch egzemplarzach, przy protokolarnem Urząd górniczy zarządza jego odpis. Każdy z tych egzemplarzy oznacza się nie tylko dniem lecz i godziną, w której zostało uskutecznione zgłoszenie. Zgłoszenie może być przyjęte tylko w budynku Urzędu i podczas godzin urzędowych. Jeżeli Urząd górniczy odbiera

dwa razy dziennie pocztę to musi być też zaznaczone, którą pocztą zgłoszenie nadeszło. W zgłoszeniu musi być podane:

1/. Imię i nazwisko oraz miesce zamieszkania zgłaszającego.

2/. Nazwa minerału na który się zgłoszenie wnosi.

3/. Punkt odkrywki.

4/. Nazwa tej kopalni, o której nadanie się stara.

Jeżeli zgłoszenie odpowiada wszystkim warunkom, pozostaje wpisane do rejestru zgłoszeń. Jeżeli nie, to w terminie jednego tygodnia musi być uzupełnione, bo w przeciwnym razie staje się od samego początku nie ważnem. O nieważności orzeka urzędnik okręgowy i zawiadamia o tam zgłaszającego. O ile zgłoszenie odpowiada wszystkim wymogom to Urząd górniczy zarządza dochodzenie na miejscu i stwierdzenie odkrywki, która może być też dokonaną zapomocą wiercenia. W tym wypadku po dokonaniu odkrywki przedsiębiorca wstrzymuje wiercenie i czeka na

przybycie urzędnika wydelegowanego przez Urząd górniczy.W jego dopiero obecności puszczasię świder w ruch i,wydobywa się próbkę minerału który został odkryty.Rezultat dochodzenia spisuje delegat w protokole, załącza próbkę i akt ten dołęcza Wyższemu Urzędowi górniczemu.W razie potrzeby Wyższy Urząd zarządza przeprowadzenie analizy chemicznej tego minerału,i jeżeli według wyniku tejże,lub z innych powodów okaże się,że odkrywka nie posiada warunków nadania,to Wyższy U.g. odrzuca zgłoszenie,jako nieważne od samego początku.O ile zaś wynik dochodzeń jest pomyślny,wtedy zgłaszający ma podać położenie i wielkość pola,o nadanie którego się stara.Te dane nie muszą być zgłoszone odrazu,przeciwnie,dla zgłaszającego jest zastrzeżony termin 6-ciu mies. w którym ma możność rozważyć jaką powierzchnię i konfigurację ma to pole otrzymać.W tym terminie musi być przedłożony plan sytuacyjny w podz.1:10.000 zawierający wszystkie ważniejsze szczegóły i południk katastralny tej powierzchni,na której jest odkry-

wka.Plan ten ma być wykonany przez koncesjonowanego markszajdera w dwóch egzemplarzach.Jeżeli powyższego nie wykona się przed upływem tego terminu,to zgłoszenie staje się nieważnem.Przedłożony plan Urząd górniczy wrysowuje w swoją kartę,aby każdy interesowany mógł stwierdzić jak w danym terenie są rozłożone zgłoszenia i gdzieby jeszcze można rozpocząć robotę poszukiwawczą.Uskuteczniony pomiar kontroluje markszajder przy Wyższym Urzędzie górn. Błąd wykryty nie powoduje nie ważności.Wyższy U. górniczy może go sprostować,lub wezwać zgłaszającego do sprostowania w wyznaczonym terminie.Po kontroli mapy wyznacza się termin do rozprawy końcowej,która ma stwierdzić,czy w podanych przez zgłaszającego granicach może być pole nadane,czy nie zachodzi kolizja z innymi zgłaszającymi,względnie z dokonanemi już nadaniami sąsiednieni.Na taką rozprawę wzywa się: a/ wszystkich zgłaszających, których prawa wskuzek położenia ich odkrywek zachodzą w kolizję, b/ wszystkich zastępców tych pól

nadanych, które w części lub w całości przez to zgłoszenie mogą być pokryte, bo oni mogą temu podaniu się sprzeciwić. Po tej rozprawie Wyższy Urząd górniczy wydaje orzeczenie o dopuszczalności nadania. Gdy ono stanie się prawnomocnem, wtedy wydanem zostaje dokument nadania, który jest przedmiotem wpisu do księgi gruntowej. Koszta ponosi zgłaszający.

Warunkiem ważności zgłoszenia jest odkrywka dokonana i wolne pole. Według ustawy odkrywka jest dokonana, jeżeli zgłoszony minerał znajduje się w miejscu odkrywki w naturalnem złożu i o ile urzędowe dochodzenie wykaże, że minerał ten jest w takiej ilości i w takim układzie, że można rozpocząć wydobywanie w znaczeniu górniczem zmierzające do gospodarczego i że to gospodarcze zużycie jest możliwe. Ustawa pruska nie żąda aby odkrywka była dokonana na większej przestrzeni, wystarczy odkrycie w jedym punkcie. Stąd odkrywki na podstawie wiercenia są ważne. Jest rzeczą istotną, aby odkrywka dokonana została przed wniesieniem zgłoszenia.

Co do g o d n o ś c i o d b u d o w y wytworzyła się praktyka, że minerał musi występować w takiej ilości iż uzasadnioną jest możliwość górniczej odbudowy, zaś w moweli z r. 1907. zostało to określenie ujęte w taką formę, że musi być udowodnionem, że znajduje się ten minerał w takiej jakości iż górnicza odbudowa, prowadząca do gospodarczego zużycia minerału jest możliwą.

Urząd przy tem nie wchodzi w znaczenie retowności przesiębiorstwa w warunkch danej chwili.

D o w o d e m d o k o n a n i a o d k r y w k i jest naoczne przekonanie się o tem urzędnika górniczego. Inne dowody jak np. świadkowie, mogą być wprowadzone także i po terminie dochodzenia, lecz tylko wtedy, gdy przedsiębiorca górniczy nie mógł z powodów od siebie niezależnych uczynić tego w terminie. Natomiast dowodem nie może być wnioskowanie z danych geologicznych.

W o l n o ś ć p o l a.

Pole jest wolnem, jeżeli nie zachodzi względem niego

wcześniej nabyte prawo. Jest to przepis pozytywny i nowszy w ustawodawstwie pruskiem, gdyż dawniej orzeczenie o nadaniu brzmiało z zastrzeżeniem praw osób trzecich.

L e p s z e p r a w o istnieje w trzech wypadkach:

1/. jeżeli odkrywka leży w cudzem nadanem polu na ten sam minerał,

2/. jeżeli odkrywka nie leży wprawdzie, w takiem polu nadanem, lecz jest w obrębie obcego zgłoszenia silniejszego, t.j. wcześniejszego, lub jeżeli na tą samą odkrywkę ktoś inny uczynił silniejsze zgłoszenie,

3/. jeżeli odkrywka leży w terenie, który z tytułu dawnych regałów górniczych jest zastrzżony dla kogo innego. / Na Górnym Śląsku są znane takie rezerwaty górnicze dla pewnych osób: Książe na Pszczynie posiadał od Piastów-książąt śląskich pochodzące, prawo wyłącznej własności wszystkich minerałów na swej posiadłości/. W tych wypadkach

decyduje zawsze czas, w którym dane zgłoszenie zostało władzy wręczone.-

K o l i z j e :

1/gdy na ten sam teren zostanie wniesionych kilka zgłoszeń.

2/Mezeli odkrywka jednego zgłoszenia leży w polu drugiego, lub jeżeli się pola zgłoszeń nakrywają w części lub w całości. Wtedy chodzi komu należy przyznać pokrywające się części pola. Zasadniczo silniejsze jest to zgłoszenie, które nosi datę w cześniejszą. Zachodzą jednak dwa wyjątki:

a/z § 24 ust., który głosi prawo pierwszego odkrywcy, t.zn. że starszeństwo nie odnosi się do zgłoszenia, tylko do odkrywcia. Jest ono czasowo ograniczone terminem jednego tygodnia czyli że o odkrywca musi w tym czasie zgłoszenie wnieść aby mieć pierwszeństwo przedtym, który wprawdzie zgłoszenie podał wcześniej lecz później dokonał odkrycia.

b/właściciel kopalni ma według § 55. pierwszeństwo do tych minerałów, które występują w o-

brębie jego pola w łączności z minerałem ,na który otrzymał nadanie i są zdatne do nadania,a jeszcze nadane nie zostały.Ta łączność musi być taka, że według orzeczenia Wyższego Urzędu górniczego tylko ~~zgółża~~ wspólnie i łącznie te minerały mogą być wydobywane,czy to z powodów techniczno górniczych,czy z przczyn górniczo-policyjnych.To pierwszeństwo odnosi sięłylko do granic nadania i może być tylko w przeciągu 4-ch tygodni po zawiadomieniu o obcem zgłoszeniu utrzymane.

Rozkład pola,którego nadania zgłaszający żąda.

Jest zasadą,że prawo do kopalnictwa zostaje uzyskanem tylko z pewnem przetrzennem ograniczeniem. Położenie granic może wypływać albo bezpośrednio z ustawy,lub może być oznaczonem przez władzę górniczą,albo może zależeć od wyboru zgłaszającego,jakto bywa w ustawodawstwie francuskiem.Według ustawy pruskiej istnieje wolność wyboru,przyczym ~~na powierzchni~~ można ograniczyć pole tylko linia-

mi prostemi w rzucie poziomym, w rzucie pionowym płaszczyznami, które sięgają w głąb do wiecznej głębokości. Gdzie warunki miescowe nie pozwalają na ograniczenie linjami prostemi, tam można od tej zasady odstąpić. Dzieje się to często na granicach państwa, gdzie np. granicą jest rzeka. -Co siętyczy ograniczenia co do obszaru, to ustawa pruska jest więcej postępowa niż austr.

Według pruskiej ustawy pole górnicze nie może przekraczać 2,200.000 m^2, jakkolwiek i ta powierzchnia jest w znacznej ilości wypadków dla wydobywania za małą.

Odkrywka musi leżeć w obrębie pola. Najmniejsza odległość odkrywki od granicy wynosi 100 m, największa 2000 m. Pole musi być zamknięte. Kształt pola powinien być tak dobrany, aby w myśl roztrzygnięcia Wyższego Urzędu górniczego nadawałosię do kopalnictwa. Wskutek ozanczenia odległości punktu odrywki od granic pola wykluczona jest możność kładzenia pól w formie wązkich a długich pasków-kręgielnie

w celu szachowania sąsiada.

Jeżeli prosmący żąda nadania pola większego niż to jest ustawowo dopuszczalne, albo które pod innym względem nie odpowiada warunkom przepisanym to przez to jeszcze zgłoszenie nie staje się nie ważnem, a odkrywka wolną. Zależy bowiem od woli zgłaszającego, czy on nie zredukuje swojego żądania, albowiem wolno mu oznaczone na planie sytuacyjnym pole zmniejszyć w oznaczonym terminie ostatecznym. Natomiast nie wolno zmieniać już raz ściśle ograniczonego i położonego pola. Do r.1907. obowiązywała ustawa według której maksymalna odległość dwóch punktów dowolnych danego pola nie mogła przekraczać 8000 sążni czyli 4184,8 m i w terminie 6-ciu tygodni mógł przedsiębiorca zrzec się obranego pola i równoczesnym podaniem prosić o nadanie innego pola na tę samą odkrywkę. Skutek tej ustawy był ten, że sprytny przedsiębiorca w kole o promieniu 4184,8 m, nikogo do rozpoczęcia robót po-

szukiwawczych nie dopuścił, obrycając dowolnie swym polem około punktu odkrywki. Jeżeli kto zaczął pracę poszukiwawczą na tym terenie, to właściciel tamtego pola mógł zawsze tak je położyć, że nakrył niem punkt poszukiwawcy drugiego i ten już nie miał prawa dalej poszukiwania kontynuować. Manipulacja ta mogła się nie udać tylko wtedy, gdyby naraz więcej niż jeden przedsiębiorców zaczęło poszukiwanie. Powierzchnia tego koła zwanego "Schlagkreis-koło odkrywcy" wynosiła 25 pól maksymalnych t. j. 25 razy po 2200,000m² = 55,000,000 m²

Dopiero nowa ustawa z 18/VI, 1907 r. ograniczyła to koło do 6-ciu pól maksymalnych, = 132,00,000 m² postanawiając, że największa odległość dwóch punktów pola ma wynosić nie 2000 sążni, lecz tylko 2000 m. - Wskutek tego został zmniejszony znacznie promień koła odkrywcy, zatem i jego powierzchnia. - Drugą ważną zmianą, jaką ta ustawa wprowadziła, było to, że ów 6-cio tygodniowy termin, w którym przedsiębiorca mógł się zrzec swego

pola,a równocześnie wnieść nowe zgłoszenie na inne i to dowolną ilość razy,został przedłużony do sześciu miesięcy,ale z tem,że liczy się nie jak poprzednio od każdorazowego zgłoszenia,tylko od daty pierwszego zgłoszenia.-Poza tem nowela ta usunęła jeszcze jedną złą stronę dawnej ustawy, przedtem bowiem przedsiębiorca,który nakrył swoim polem odkrywkę konkurenta,na podstawie tej odkrywki,cudzym kosztem dokonanej,mógł uzyskać,nowe nadanie.-Obecnie nadanie może uzyskać tylko odkrywca,ewentualnie tenpierwszy zgłaszający ale w porozumieniu z odkrywcą.

Środki prawne przeciw roztrzygnięciu Wyższego Urzędu górniczego są :

a/rekurs do Ministerstwa Przem. i Handlu,

b/skarga do Sądu,

c/postępowanie administracyjne wobec wydziału górniczego.

Własność górniczą uzyskać można:

I.W sposób pierwotny, a to przez:

a/konsolidację czyli komasację,

b/nadanie,

c/podział pól górniczych,

d/wymianę,

II.W sposób pochodzący przez:

a/opuszczenie,

b/zrzeczenie się wobec Urzędu ksiąg gruntowych,

c/wpis nowo-nabywcy do ksiąg gruntowych.

P r a w a w ł a ś c i c i e l a n a d a n i a.

Właściciel nadania ma prawo wyłącznego poszukiwania i ,wydobywania minerału,na który otrzymał dokument nadawczy zakładania potrzebnych budów pod i na ziemi.-To prawo poszukiwania i wydobywania nie odnoszą się do jednego oznaczonego złoża,tylko do wszystkich minerałów,których własność nadaniem została uzyskana,gdy w obrębie pola znajdują się w naturalnem złożu geologicznem.W ten sposób własność górniczą stanowi pewna ograniczo-

na przestrzeń gruntu, zapisana do ksiąg gruntowych.

Huty podlegają władzom przemysłowym. Do władz górniczych należą sortownie jako urządzenie przynależne do kopalni, koksownie, fabryki brykiet, piece do prażenia rud, o ile są na samej kopalni. Saliny i warzelnie podlegają władzom górniczym.

Budowy pomocnicze. Charakter prawny tych budów podobny jest jak w ustawodawstwie austrjackiem. Są to budowy leżące poza granicami nadanego pola o ile takie budowy prowadzone są na powierzchni wolnej, nie wymagają pozwolenia władz; o ile zaś na przestrzeni nadanej osobie obcej to potrzeba uzyskać pozwolenie Urzędu górniczego. -Tego rodzaju pozwolenie rozciąga się też na współużywanie obcych szybów, sztolni i chodników za odszkodowaniem. Tu w odróżnieniu od ustawy austr. należy wspomnieć, że te budowy pomocnicze rozumie się tylko w górniczem znaczeniu, natomiast drogi, koleje, kanały nie podlegają pojęciu budów pomocniczych. Te budowy pomocnicze dopuszczalne

są pod warunkiem, że mają służyć do ulepszania ruchu kopalni i że przez to obce przedsiębiorstwo nie dozna uszczerbku i nie będzie narażone na niebezpieczeństwo. Zapłata za dopuszczenie do przeprowadzenia tej budowy na cudzym gruncie nie należy się, a tylko szkody przez to wynikłe musi właściciel tychże pokryć.-

Łączenie, dzielenie i wymiana pól.

Łączenie nazywa się konsolidacją/-scalenie/. Konsolidacja powoduje powstanie zupełnie nowego uprawnienia górniczego, którego podmiotem są właściciele części scalonych. Zcalone mogą być tylko takie pola górnicze, które bezpośrednio do siebie przylegają i nadane są na te same minerały -Do dokonania konsolidacji muszą petenci wnieść odpowdednie podania i uzyskać zatwierdzenie Wyższego Urzędu górniczego.-Cały ten akt musi być sądownie lub notarjalnie legalizowany. Plan pola skonsolidowanego musi być przedłożony w dwóch egzemplarzach w Wyższym Urzędzie górn,

który konsolidację zatwierdza, poczem zostaje wciągnięta do ksiąg gruntowych. Jeżeli na tych zcalonych polach górniczych istnieją jakie prawa rzeczowe/obciążenie hipoteczne/, to musi być wdrożone postępowanie z wierzycielami, którzy się muszą ułożyć z właścicielem skonsolidowanego pola, aby ich prawa nie zostały ukrócone. Ważność konsolidacji datuje się od chwili doręczenia aktu konsolidacyjnego, który zostaje odesłany do Urzędu ksiąg gruntowych, gdzie zostaje zapisany.

W podobny sposób odbywa się też i dzielenie. Również może nastąpić wymiana poszczególnych części w sąsiednich kopalniach. Dzieje się to tak jak i według ustawy austrjackiej.

Opalikowanie pola wymaga tak ustawa pruska jak austrjacka.

U S T A W A R O S Y J S K A .

Ustawa rosyjska wzorowaną jest na ustawie pruskiej. I tu również nadanie następuje po zgłoszeniu.

U z y s k a n i e n a d a n i a .

Prośbę o nadanie należy wnieść za pośrednictwem inżyniera Okręgowego Urzędu górniczego.Podanie ma zawierać:

1/.Nazwę nadania.

2/.Informację,na jakie minerały i na podstawie jakiej odkrywki żąda się nadania.

3/.Sytuację nadania/powiat,gmina i granice nadania/

4/.Obszar.

5/.wymienienie gruntu,na którym ma być udzielone nadanie,ponadto należy dołączyć plan i rejestr pomiarowy w 3 egzemplarzach,lub świadectwo miernicze-go o złożeniu tych aktów u niego.

Prośba jest bez skutku jeżeli:

1/.Podanie zostało złożone przed zgłoszeniem odkrycia ciała kopalnego.

2/.Jeżeli nie zostało wniesione w przeciągu trzech miesięcy od uzyskania poświadczenia.

3/.Jeżeli zgłoszone protesty i zarzuty i po upływie sześciu tygodni od dnia ogłoszenia rezultatu

badania przez urzędnika okręgowego nie zostały usunięte. Jeżeli zostały wniesione podania o nadanie jednego i tego samego pola przez kilku przedsiębiorców, to pierwszeństwo ma ten, kto pierwszy dokonał odkrywki. W tym samym miejscu mogą być nadane pola różnym osobom do wydobywania różnych ciał kopalnych, chociaż się pola wzajemnie pokrywają, ale nie inaczej jak po uzyskaniu poświadczenia od inżyniera okręgowego, że te roboty sobie nie będą przeszkadzać, ani robotom górniczym tego, który przedtem uzyskał nadanie.-

Nadanie na wydobywanie węgla w pokładach o grubości mniejszej niż dwie stopy, może być uzyskane tylko w pewnych warunkach/płytkość położenia pokładu, jakość węgla/.-

Nadanie pola górniczego na własnym gruncie proszącego lub na gruncie cudzym za dobrowolną umową z właścicielem, dokonywała się za pośrednictwem Wyższego Urzędu górniczego w Warszawie.-Gdy nie było zgody właściciela gruntu, to w cesarstwie należało

uzyskać ukaz cara, a dla Kongresówki wydawał decyzję minister w Petersburgu, dziś minister przemysłu o handlu.

Powierzchnia pola nie może przekraczać 250.000 sążni kwadratowych.-Najmniejszy obszar nadania oznacza minister zależnie od miejscowych stosunków i od rodzaju minerału. Pole powinno mieć prawidłową figurę.-Szerokość nie mniejszą niż jedna trzecia długości, o ile warunki lokalne temu nie przeszkadzają. Szerokość nadania na rudę żelazną, o ile udzielone jest na gruncie własnym lub cudzym za zgodą właściciela, może być mniejsza od 1/3 jego długości.

/Wzory obwieszczeń 10-11-12-13-14-15-16/

Akt nadania zawiera:

1/. imię i nazwisko, miejsce zamieszkania właściciela nadania.

2/. numer, nazwę, obszar i granice nadania.

3/. wymienienie ciał kopalnych, na które zostaje przyznane pole górnicze.

4/zobowiązanie właściciela nadania co do wynagrodzenia właściciela gruntu za powierzchnię i za wnętrze,/zwyke 1% brutto/.

Na mocy tego aktu tworzy się nowa własność nieruchoma oddzielona od powirzchni ziemi.

Akt wnosi się do księgi hipotecznej majątku w którym znajduje się nadanie i tworzy się osobną hipotekę.Tylko właściciel gruntu,na którym sam otrzymał nadanie,nowej hipoteki zakładać nie potrzebuje.-

Ustawa rosyjska przewiduje również konsolidację nadań za zgodą ministra i właścicieli obciążeń/hipotek/.-Nadanie pola w naturze uskuteczniają miernicy przez postawienie znaków granicznych.-Mają być wezwani do tego właściciele nadań sąsiednich i właściciele gruntów,na których mają być znaki graniczne stawiane,nie mają jednak prawa czynić żadnych przeszkód.

Prawa przesiębiorcy górniczego według ustawy austrjackiej.

Prawa te zależą od tego,z jakimuprawnieniem ma się do czynienia,z ogólnem pozwoleniem,czy wyłącznością górniczą,czy też własnością górniczą.- I tak ogólne pozwolenie nadaje prawo poszukiwania minerałów zastrzeżonych i odkrycia do tego stopnia, aby mogło nastąpić nadanie prawa własności.-W tym celu, o ile nie przeszkadzają starsze prawa,ma przedsiębiorca możność zakładania szybów,sztolni,rowów itp. bez żadnego ograniczenia w obrębie swego pozwolenia.

Przez zgłoszenie wyłączności prawa rozszerzają się na:

a/wyłączne poszukiwanie w obrębie koła wyłącznościowego.

b/pole zastrzeżone.

Z własnością pola górniczego łączy się własność wszystkich minerałów zastrzeżonych w obrębie tego nadanego pola.-Jeżeli przy pędzeniu robót pomicniczych przedsiębiorca odkryje w obcem nadanem polu

minerał zastrzeżony,to musi go oddać właścicielowi pola za zwrotem kosztów wywozu. Jeżeli uczyni to w wolnem polu,to musi wnieść podanie do Urzędu górniczego o zezwolenie wydobywania i rozporządzania tym minerałem.

Przedmiotem własności górniczej są nadane pola kopalniane,przymiary budowy pomocnicze i sztolnie rewirowe.Ustawa nie wymienia wyraźnie miar dziennych,choć one też są przedmiotem własności górniczej.Ponieważ racjonalne prowadzenie górnictwa wymaga zwykle dużego obszaru na powierzchni na pomieszczenie urządzeń pomocniczych,więc gdy przedsiębiorca takim nie rozporządza ma on prawo żądać wywłaszczenia niezbędnie potrzebnego gruntu.Jeżeli w polu nadania znajdują się minerały nie zastrzeżone np.glinki ogniotrwałe, do których właściciel nadania nie ma prawa,bo należą one do właściciela gruntu,to jednak wśród pewnych warunków,przedsiębiorca górniczy,może tych minerałów używać,gdy tego wymaga kopalnia.-Wszystkie te prawa przedsiębiorcy górniczego mogą doznać ograni-

ozenia, wypływającego ze względów prawa publicznego i ze względów pewnych niebezpieczeństw, którymi górnictwo grozi życiu i mieniu. Ograniczenia te wchodzą w zakres policji górniczej.

Prawa przedsiębiorcy górniczego wypływające z nadania własności górniczej.

Przez nadanie własności przedsiębiorca otrzymuje bezwzględną własność minerału zastrzeżonego w obrębie swego nadania. Z tego wypływa prawo wydobywania i użytkowania tych minerałów, co możliwe jest tylko przez rozbudowanie kopalni na powierzchni i na dole pociąga więc za sobą prawo zakładania szybów, chodników, sztolni i zakładów na powierzchni jak sortownie, kotłownie, warsztaty i t.p. Prawo wydobywania rozciąga się nie tylko na minerały nadane, lecz na wszystkie jakie w danem polu się znajdują. W Małopolsce zachodzi wyjątek co do soli, gdyż onę ma prawo wydobywać tylko państwo. W miarach dziennych nadanie rozciąga się tylko na te minerały, na które nadanie opiewa.

Prawo do wydobywania minerałów zastrzeżonych w obrębie własności górniczej jest ograniczone na rzecz osób trzecich, to znaczy że właściciel pola musi wyrównać szkody, poczynione na niekorzyść tych osób.-Kwestja odszkodowania jest gdy chodzi o nadanie kolei żelaznych. Zasadą jest, że o ile kolej ma być prowadzona przez już nadane pole kopalniane, to właściciel pola ma prawo rządać odszkodowania od przedsiębiorstwa kolejowego, jeżeli zaś kolej istnieje wcześniej, to starający się o nadanie pola, przez które ona przechodzi musi się zrzec odszkodowania za pozostawienie filara pod torem kolejowym.-Posiadacz własności górniczej ma prawo dowolnej rozporządzalności wydobytym minerałom.-Dawniej tylko złoto i srebro musiało być oddawane do mennicy państwa, później ten przymus został uchylony.

Odnośnie do minerałów niezastrzeżonych, znajdujących się w granicach własności górniczej, przed-

siębiorca górniczy może ich używać bez odszkodowania właścicielowi gruntu,o ile ich potrzebuje do swego kopalnictwa lub do nim połączonych bezpośrednio z kopalnią i o ile wydobywa je zapomocą urządzeń kopalni.-Inaczej władze górnicze mają prawo zakazania mu rozporządzania tymi minerałami bez zgody z ich właścicielem.-

Z uprawnień własności wynika prawo do wszystkich robót za poszukiwaniem i wydobywaniem minerałów,więc prawo do zakładania sztolni,szybów,budów podziemnych i odkrywkowych.-To wszystkie uprawnienia związane są z prawem własności górniczej.-Tylko przedsiębiorca górniczy musi postarać się o zezwolenie władz administracyjnych na założenie tych urządzeń na powierzchni ze względu na przepisy budowlane.-

W celu wydobywania,sortowania i użytkowania minerałów,wentylacji,~~wentylacji~~,odwadniania kopalni,ma właściciel kopalni prawo stawiania wszelkich urządzeń i maszyn,pieców do topienia rudy,

młynów do rozdrabniania minerałów i t.p.
Celem popędu tych zakładów ma on prawo budować wodociągi, stawy; dla urządzeń przejścia dla ludzi i zwierząt i dla przewozu materjałów może on zakładać drogi, ścieżki, mosty, koleje żelazne oraz hałdy dla gromadzenia płonnej skały i urobku, stawiania budynków dla ochrony maszyn, motorów, domów dla robotników i urzędników; prawo prowadzenia rzemiosł w swych warsztatach dla potrzeby kopalnictwa za pośrednictwem własnych robotników; prawo zaopatrywania personalu robotniczego w środki żywności bez zysku, wreszcie prawo użytkowania wód kopalnianych /podziemnych i powierzchniowych /.

Prawa wynikające z każdego uprawnienia górniczego.

Na cele kopalnictwa można żądać wywłaszczenia ziemi, co przewidują też ustawy cywilne, że jest obowiązkiem każdego obywatela, właściciela gruntu, o ile tego wymaga interes ogólny, odstąpić go za odszkodowaniem. Nie jest jednak obowiązanym oddać grunt na

zawsze, lecz do używania. To używanie może być czasowem, lub trwałem; czasowe, gdy się prowadzi poszukiwania. -Przytrwałem użytkowaniu gruntu, ma prawo właściciel żądać, aby przedsiębiorca górniczy przejął go na własność za odpowiedniem odszkodowaniem. Przedsiębiorca nie może żądać oddania gruntu, w miejscach gdzie poszukiwania są wykluczone, z wyjątkiem tylko na przeprowadzenie wodociągu, o ile jest gwarancja, że robota będzie dokładnie przeprowadzona. -Rozszerzenie tych praw przedsiębiorcy jest przewidziane dla solin, które mają prawo kompletnego wywłaszczania nietylko gruntu, ale nawet budynków. -Czy przedsiębiorca górniczy ma prawo żądać wywłaszczenia tam, gdzie z góry przewidzieć można, że nastąpi uszkodzenie na powierzchni, jest kwestją jeszcze nie postanowioną. -Najwyższy trybunał w Wiedniu orzekł, że takie wywłaszczenie jest również możliwe.

Postępowanie do uzyskania wywłaszczenia.

Przedsiębiorca wnosi podanie do Urzędu Górniczego,w którem podaje przestrzeń,nazwę gruntu,miejsce rozmiary i oświadczenie,że rokowania z właścicielem nie doprowadziły do skutku.Do podania należy dołączyć szkic gruntu.Urząd wyznacza dochodzenia na miejscu w obecności właściciela gruntu,rzeczoznawców rolniczych i na żądanie przedsiębiorcy także górniczych.Dochodzenie przeprowadza się wspólnie z władzami administracyjnemi.Na dochodzeniu musi być stwierdzone:

1/.czy to przedsiębiorstwo jest uprawnione do żądania wywłaszczenia;

2/.czy grunt ten rzeczywiście jest niezbędny dla górnictwa.czy nie możnaby na ten cel innego miejsca wyznaczyć;

3/.czy żądany rozmiar gruntu jest bezwzględnie potrzebny na cele kopalnictwa;

4/.czy i jaka nastąpi zmiana gruntu po przeprowa-

dzenia zamierzonego użycia, czy ten grunt może być znowu oddany, w jakim stanie i jakie koszta można przewidzieć na doprowadzenie go do pierwotnego stanu.-

Na te pytania muszą dać znawcy jasną odpowiedź, zapisaną w protokole.-Jeżeli grunt ma być użyty trwale, to jego właściciel musi się wypowiedzieć, czy żąda aby przedsiębiorca grunt na własność przejął.-Delegat władzy administracyjnej stwierdza, czy i jak dalece należy podanie uwzględnić, z uwagi na interes publiczny i przepisy administracyjne.-Znawca rolniczy ocenia wartość i dochód jaki grunt ten przynosi. jakie się zatem należy odszkodowanie za własność, czy też jako roczny czynsz.-Jeżeli znawcy stwierdzą że grunt ulegnie zmianom, należy ustalić koszta na doprowadzenie go do stanu pierwotnego, aby zażądać od przedsiębiorcy górniczego kaucji na zabezpieczenie tychże.-Po spisaniu i podpisaniu

protokołu, należy dążyć do zawarcia na miejscu zgody z właścicielem, jeżeli to się jednak nie uda, zabiera protokół delegat górniczy i w Urzędzie górniczym wypracowuje projekt orzeczenia wywłaszczającego, zaznaczając wysokość wynagrodzenia. -Projekt ten odsyła się do właściwego Starostwa powiatowego, które orzeka o obowiązku odstąpienia gruntu i o czasie trwania tego obowiązku, oraz tymczasowo ustala rodzaj i wysokość odszkodowania. Orzeczenie to zostaje doręczone obu stronom, które mogą wnieść rekurs w toku trzech instancji: od Starostwa do Województwa i wreszcie od Województwa do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Prawo rekursu przysługuje tylko co do istoty wywłaszczenia, a nie co do odszkodowania. O to ostatnie można się ubiegać w drodze sądowej. Orzeczenie o wywłaszczeniu staje się prawomocnem w 14 dni po doręczeniu. Właściciel kopalni ma prawo po złożeniu kaucji żądać natych-

miastowego wydania mu gruntu. Istnieje też przymus oddania wody na powierzchni na cele kopalni-.

Państwowe rezerwaty solne i węglowe w ustawodawstwie pruskiem.

Sól zajmowała w Rzeszy niemieckiej szczególne stanowisko. Istniało tak zwane regale solne, to znaczy, że sól była zastrzeżona dla panującego.

Ustawa pruska z roku 1865., wprowadziła jednak w tej dziedzinie prawo wolności górniczej.- Około roku 1850, odkryto sole potasowe, niedocenione jeszcze, zwane Abraumsalze, występowały bowiem w nadkładzie soli kuchennej i jako nieużyteczne, wyrzucano je na zwały.-W tym czasie nie znano jeszcze ich znaczenia gospodarczego. Skoro jednak nauczono się sole te stosować w rolnictwie i przemyśle chemicznym, popyt na nie począł ogromnie wzrastać, co pociągnęło za sobą szybki rozwój kopalnictwa w tej gałęzi.

Powstawało coraz więcej kopalń, gospodarka zaczęła przybierać formę rabunkową obliczoną tylko na jak największe wydobycie i eksport. Wtedy zaczęto myśleć o położeniu tamy tego rodzaju rozwojowi, przemysłu solnego. Po nieudałej próbie wprowadzenia pewnej ustawy, takiej, któraby ten stan uchylała, uchwalił parlament w r. 1905, na wniosek posła Gampa, ustawę o wstrzymaniu zgłoszeń na dwa lata, tak zwaną "lex Gamp". Ponieważ jednak równocześnie nie zniesiono wolności wykonywania zgłoszeń poprzednich i możności cofnięcia jednego zgłoszenia, czyniąc równocześnie inne, wskutek tego ustawa "lex Gamp" nie odniosła skutku, jaki był zamierzony. Dopiero ustawa z roku 1907, uczyniła zastrzeżenie dla państwa uzyskiwania nadań na sól, to znaczy, że państwo było obowiązane nadawać sobie samemu własność górniczą, bez ograniczenia wymiaru i formy nadania, którą mogło odstępować przedsiębiorcom prywatnym.

To jest pojęciem owego solnego rezerwatu państwowego.-By stworzyć warunki do eksploatacji przez przedsiębiorstwa prywatne,postanowiono,aby te uprawnienia mogły się stać przedmiotem wpisu do ksiąg gruntowych,umożliwiając ich obciążenie hipoteczne.

Ustawa ta została następnie uzupełniona ustawą z r.1910.,wprowadzającą zasadę rozdziału produkcji soli między poszczególne kopalnie,przez ustanowienie dla każdej,pewnego określonego kontyngentu rocznego,którego kopalni przekroczyć nie wolno.Ale nie tylko w kopalnictwie soli potasowych,lecz i w dziedzinie węgla kamiennego, zaczęło grozić w Prusiech niebezpieczeństwo pewnego monopolistycznego ukształtowania się stosunków i wyzysku ze strony wielkokapitalistycznych przedsiębiorstw przez dowolne śrubowanie cen,zwłaszcza,gdy w pewnym okresie zaznaczył się w Niemczech wielki brak węgla.-Wtedy ta sama

ustawa Gampa została rozciągnięta i na węgiel kamienny /w.brunatny nie/ z tą zmianą, że uzyskiwanie nadań jest zastrzeżone dla państwa, tylko na okres 3½ lat, w którym to czasie państwo jest obowiązane nabyć 250 pól maksymalnych à 2,100,000 m² a resztę wydzierżawić prywatnym przedsiębiorcom.- Sposób tego wydzierżawiania miała określić specjalna ustawa, która jednak wydaną nie została.

Ustawa "lex Gamp" wywarła wielki wpływ na ustawodawstwo górnicze w innych państwach. Podobne projekty zostały wniesione także w parlamencie austrjackim, tyczące się tylko kopalnictwa węgla, bo sól była już monopolem państwowym. Projekt ten miał za myśl przewodnią państwowe zmonopolizowanie produkcji węgla kamiennego a także i brunatnego, w odróżnieniu od ustawy pruskiej. W dalszych swoich skutkach mógłby ten projekt doprowadzić do, zupełnego upaństwowienia kopalni co nazywa się unarodowieniem lub zesocjalizowaniem.

Podobne tendencje ujawniają się i w innych państwach, w różnych dziedzinach kopalnictwa.-

Projekt ustawy austrjackiej szedł w tym kierunku, aby prawo poszukiwania i wydobywania węgla w całości zostało przyznane państwu z zastrzeżeniem, że państwo mogłoby je odstępować prywatnym przedsiębiorcom pod pewnemi warunkami, któreby uniemożliwiały wyzysk.

Wydawałoby się, że projekt ten ma swoje uzasadnienie, ale z drugiej strony jest wiele okoliczności, które przeciw niemu przemawiają. Przedewszystkiem należy przypuścić, że państwo w swej ociężałości i w swych trudnych warunkach budżetowych nie będzie w stanie podołać temu zadaniu. W kopalnictwie bowiem decydującem jest nieraz natychmiastowe powzięcie decyzji, a państwo tego uczynić nie może, bo ministerstwo, które zarządza górnictwem jest ograniczone budżetem tak, że wydatki inwestycyjne nie znalazłyby pokrycia w najod-

powiedniejszej chwili. Istnieje też obawa o rozwój techniczny kopalnictwa, bo wiadomo, że państwo tam, gdzie niema konkurenta okazuje się nieudolnem. Za przykład pod tym względem mogą służyć nasze małopolskie żupy solne, które jako monopol państwowy za rządów austrjackich uległy znacznemu zaniedbaniu, natomiast tam, gdzie istnieje konkurencja, to samo państwo okazuje się dzielniejszym przemysłowcem, o czem znowu świadczą kopalnie węgla brunatnego w Austrji, w miejscowościach Brüx i Dux w Czechach, które we współzawodnictwie z okolicznymi kopalniami prywatnemi, państwo musiało postawić na wysokości ostatnich wymagań.- Wreszcie górnictwo połączone jest z pewnem ryzykiem, którego państwo zawsze przedsiębrać nie może.-Za projektem poruszono okoliczność że kwestja robotnicza w takich upaństwowionych kopalniach, znajdzie korzystniejsze rozwiązanie, tu jednak należy przypomnieć, że takie zbyt korzystne warunki

robotnicze mogą się w ujemny sposób odbić na gospodarstwie państwa. Projekt ten nie stał się w b. austr- państwie ustawą.

U nas na przyszłość nie należy dążyć do zmonopolizowania produkcji węgla i usunięcia przez to prywatnej inicjatywy, niemniej jednak stworzenie państwowych rezerwatów z obowiązkiem wydzierżawiania przedsiębiorstwom prywatnym byłoby pożądanem.-

Obowiązki przedsiebiorcy górniczego według ustawodawstwa austrjackiego.

W ogólności przedsiębiorca górniczy zobowiązany jest zastosować się do wszelkich przepisów, jakie zawiera powszechna ustawa górnicza. Dopilnowaniem tego zajmują się władze górnicze, które mają prawo zastosowania pewnych sankcji względem opornych, jak nałożenie grzywny, lub inne zarządzenia przymusowe.-Te przymusowe zarządzenia mogą być natury wypływającej z samej ustawy górniczej, usta-

wy karnej, wreszcie cywilno prawnej. Sankcje ustawy cywilno prawnej polegają na tem, że przedsiębiorca ma obowiązek wynagrodzenia szkód, wywołanych przez kopalnictwo. Obowiązkiem właściciela jest zarządzanie kopalniami według przepisów ustawy nawet wtedy, gdy on te kopalnie wydzierżawi. Dzierżawca nie jest odpowiedzialny. O ile przedsiębiorca sam nie zajmuje się zarządem swych kopalń, obowiązany jest do ustanowienia odpowiedzialnego pełnomocnika. W austrjackiej ustawie nie ma postanowienia o przedkładaniu Urzędowi górniczemu planu ruchu kopalni, do zatwierdzenia jak to trafniej wprowadziła ustawa pruska. Przesiębiorca obowiązany jest ustanowić kierownika technicznego i dozorcę. Jako kierownicy techniczni, odpowiedzialni za prowadzenie kopalni mogą być według ustawy z r. 1893, osoby, które: 1/ukończyły Akademję Górniczą, złożyły wszystkie przepisane egzamina, a potem odbyły trzechletnią praktykę w kopalnictwie, w tem trzy miesiące przy pomiarach kopalnianych,

2/które uzyskały do tego specjalne upoważnienia ministra przemysłu i handlu. Gdy w kopalniach są gazy, lub niebezpieczeństwo pożarów, albo zawodnienia, musi kandydat na kierownika wykazać się praktyką przy tych zajęciach. Kierownik kopalni jest w myśl tej specjalnej ustawy razem z właścicielem kopalni odpowiedzialny za przestrzeganie przepisów ustawy górniczej. Przedsiębiorca jest obowiązany donieść władzy górniczej o każdorazowem ustanowieniu nowego kierownika, która ma zbadać jego kwalifikacje.

Jako dozorcy ruchu mogą być dopuszczeni absolwenci niższej szkoły górniczej którzy wykażą się praktycznem uzdolnieniem na które posiadają świadectwo podpisane przez właściciela kopalni i kierownika technicznego.

Przedsiębiorca obowiązany jest na nadanem polu utrzymywać stały ruch aby pole na próżno nie leżało odłogiem oraz do odpowiedniego zabezpieczenia swej kopalni, aby nie groziło niebezpieczeństwo dla

osób i cudzej własności, czego dopilnować ma władza górnicza za pomocą wszelkiego rodzaju zarządzeń i policji górniczej. W tym celu istnije księga obchodowa w której objeżdżający kopalnie urzędnik górniczy zapisuje wszelkie zauważone usterki i odpowiednie zarządzenia. Gdy zachodzi niebezpieczeństwo dla osób, budynków gruntów źródeł mineralnych studzien lub innych zakładów przemysłowych, to Urząd górniczy musi przeprowadzić dochodzenia z przybraniem rzeczoznawców. - Dochodzenia ze względu na konieczność wydania zarządzeń natury publicznej odbywają się razem z delegatem władzy politycznej/administracyjnej/to jest Starostwa powiatowego.

W razie nieszczęśliwego wypadku który pociągnął za sobą ciężkie okaleczenie lub śmierć, Urząd górniczy przeprowadza dochodzenie, a spisany protokół przesyła sądowi karnemu/prokuraturze państwa/ celem ewentualnego wdrożenia postępowania karnego, przyczem Urząd górniczy wypowiada swoją opinję o tem kto ponosi winę. Odnosi się to także do

wszystkich zakładów na powierzchni,mających łączność z kopalnią,a więc i do hut do kopalni należących.-

O obowiązku utrzymania stałego ruchu w górnictwie.

W każdej wyłączności górniczej obowiązany jest przedsiębiorca górniczy utrzymywać ruch kopalniany.To postanowienie w dzisiejszych warunkach jest nieodpowiednie i nastąpiło jego uzupełnienie przez dopuszczenie komasacji wyłączności.Wskutek tego w całym kompleksie zwartych wyłączności można utrzymywać ruch tylko za pomocą jednego włomu.Przedsiębiorca górniczy obowiązany jest w przeciągu 14 dni po upływie półrocza kalendarzowego przedłożyć Urzędowi górniczemu sprawozdanie z wykonanych robót.W nadanych miarach jest też obowiązany przedsiębiorca utrzymywać stały ruch,jednak pod tym względem mogą być udzielone pewne ulgi,gdyż nie można otwierać ko-

palni na wszystkich nadaniach równocześnie. Ustawa przewiduje przeto spoczynek pól.

Przedsiębiorca górniczy obowiązany jest zakładać i prowadzić mapy pomiarowe kopalni, które muszą być wykonane według pewnych zasad i w miarę postępu robót uzupełniane. Zarządy kopalń mają obowiązek prowadzenia i dostarczania dat statystycznych według rozsyłanych przez władzę górniczą kwestjonarjuszów.-

Uprawa kopalni polega na prowadzeniu ciągłego ruchu i na najdalej idącem zabezpieczeniu kopalni w interesie osób i mienia /chodzi i o bezpieczeństwo ludzi i mienia/. Zaniedbanie tego drugeigo wymogu pociąga za sobą też odpowiedzialność sądowo-karną, ewentualnie też cywilno-prawną/za wyrządzone szkody/.

Bezpieczeństwo ludzi i mienia /§ 170 Ust austr/ obowiązuje wszystkich przedsiębiorców górniczych, od poszukiwacza do właściciela kopalni, włomu pomocniczego lub sztolni rewirowej, w granicach postępu

techniki górniczej. W razie potrzeby władza górnicza może nawet zatrzymać ruch kopalni, która zagraża temu bezpieczeństwu. Interes prywatny właściciela gruntu i względy publiczne muszą być na równi bronione i to bez odszkodowania przedsiębiorcy górniczego/§ 364 kod.cyw./.

Za ograniczenia ruchu kopalnianego osoby prywatnej własności, ustawa górnicza nie przyznaje żadnego odszkodowania. Dopuszczalną jest tylko droga sądowa. Tylko stosunek kopalni do kolei żelaznej jest unormowany osobnem rozporządzeniem min.z 2/I. 1859.-dz.u.p.austr.Nr.25., i kolejową ustawą wywłaszczeniową z 18/II.1878.- dz.u.p.austr.Nr.30.

Ustawa górnicza podaje tylko ogólne zasady i tylko przykładowo, a więc nie wyczerpująco - najważniejsze środki bezpieczeństwa - gdyż ulegają one zmianom w miarę postępu techniki górniczej.

Przepisy górn.-pol. są ogłoszone przez b.Min. rol.Wiedeńskie w zbiorze:Unfallverhütungsvorschriften beim Österr.Bergbau/księgarnia Manza/.

I wymienić należy: 1/Rozporządzenie U.g.o.w Krakowie z dnia 7/IV.1897 .L:426.w przedmiocie sposobów wybierania filarów oporowych w kopalniach węgla.Rozp.St.g.z dnia 14 /IX.1877.,dotyczące zabezpieczenia opuszczonych lub nieczynnych wrębów na powierzchni.Rozp.U.g. o.w Krakowie z 16/XII.1899., L:652 w przedmiocie rabowania stempli w kopalniach węgla.-

2/ Rozp.St.g.z dnia 28/VIII.1879- dz.u.i rozp. kraj.Nr.85. - w przedmiocie zjazdu i wywozu w kopalniach.-

3/ Rozp.St.g.z 6/VI.1876 dotyczące jazdy na linie w szybach.

4/ Rozp.St.g.z 20/X.1899.L:3556 - dz.u.i rozp. kraj.Nr.134.- w przedmiocie używania bezpiecznych materjałów wybuchowych.Rozp.U.g.o.w Krakowie z 6/II. 1902.L:338.,w przedmiocie zapobiegania eksplozjom powietrza wybuchowego/gazów/w kopalni soli w Wieliczce.-

Przechowanie i użycie materjałów wybuchowych

/amunicji kopalnianej/ normują następujące postanowienia prawne:

1/.Min.rozp. z 2/VII.1877 - dz.u.p.austr.Nr.68. w przedmiocie wyrobu i sprzedaży materjałów do rozsadzenia,zmienione rozp.min.z 22/IX.1883.,dz. u.p.austr.Nr.156.

2/.Ustawa z dnia 27/V.1885 dz.u.p.austr.Nr.134 - zawierająca postanowienia dotyczące niebezpiecznego dla ogółu użycia i obchodzenia się z materjałami wybuchowemi./t.zw.ustawa przeciwko zamachistycznym zamachom/.

3/.Rozp.Min.handlu z 1/VIII.1893 - dz.u.p.austr. Nr.126. - w przedmiocie uregulowania transportu materjałów wybuchowych kolejami żelaznemi.-

Urząd g.o.w Krakowie wydał dnia 17/XII.1898. L:909.- rozporządzenie dotyczące postępowania w razie nieodpalenia ładunku/Verseger/.

B.austr.Min.rolnictwa wydało 15/X 1897,L:9302 rozporządzenie w przedmiocie ochrony pomników sztu-

ki, zabytków archeologicznych i historycznych, ponieważ nadużywano ogólnych pozwoleń i zgłoszeń wyłączności górniczych w celach poszukiwań za skarbami i pamiątkami historycznemi - ukrytemi w cudzych gruntach.

Wzajemny stosunek przedsiębiorców górniczych pomiędzy sobą i ich stosunek do urzędników i robotników.

Wzajemna pomoc:

§ 190 u.p.w razie pożaru, zalewu i t.p.w kopalni za umiarkowaną opłatą, którą oznacza w razie sporu władza górnicza /tymczasowo/, a definitywnie sąd /§194 k.g./ może w razie potrzeby zmusić opieszałego sąsiada do dania pomocy - ewentualnie przy pomocy władzy administracyjnej.

Drugim rodzajem takiej pomocy są t.zw. "służebności górnicze", które w razie konieczności ustanawia Starostwo górnicze /§§ 191 - 197/.

Stowarzyszenia w górnictwie opierają się na ustawie z dnia 14/VIII.1896., dz.u.p.austr.

Nr.156.Są to przymusowe zrzeszenia pracodawców i pracowników /robotników/.Z reguły miało istnieć jedno stowarzyszenie w każdym okręgu U.o.górn. Organizacja tych zrzeszeń jest bardzo skomplikowana i rozpada się na liczne ogniwa:Dwie grupy. Zebrania drugiej grupy odbywają delegaci,wybrani przez robotników /jeden na stu robotników/. Zastępców delegatów niema.

Każda grupa wybiera swój wydział z 5 do 9 czł. Każdy wydział wybiera przewodniczącego,który też przewodniczy zgromadzeniu swojej grupy.

Oba wydziały razem tworzą wielki wydział,któremu przewodniczy prezydent stowarzyszenia lub jego zastępca.

Zarząd stowarzyszenia składa się z prezydenta stowarzyszenia i czterech członków,a mianowicie z obu przewodniczących obu wydziałów i po jednym z członków tych wydziałów,wybranych z pośród nich.

Prezydenta,który nie potrzebuje być członkiem stowarzyszenia,wybierają członkowie zarządu - jed-

dnogłośnie.Gdy niema takiej zgody - mianuje go Starostwo górnicze.To samo dotyczy wyboru vice-prezydenta,ten jednak musi być członkiem stowarzyszenia.-

Zakres działania zebrań:

Wybór wydziału,zakładanie instytucyj i ich na rzecz i koszt danej grupy,stawianie wniosków w sprawie zakładania wspólnych instytucji,zatwierdzanie preliminarzy i zamknięć rachunkowych.

Zebranie grupy pracodawców ustala personal biurowystowarzyszenia,uchwala składki na rzecz instytucji grupy drugiej,wspólne ordynacje pracy dla kopalń,należących do zrzeszenia.-

Zakres działania wydziałów:

Wydziały mają starać się o przeprowadzenie uchwał,powziętych przez zebranie swej grupy,one zarządzają majątkiem swej grupy,sporządzają preliminarz wydatków,pośredniczą w wymianie życzeń obu grup,udzielają władzy górniczej żądanej opinji.

Wielki wydział:

uchwala założenie instytucji dla całego związku na koszt obu grup - o ile na to zgodzą się obie grupy. On spełnia funkcje Urzędu pojednawczego, wybiera zastępców do sądu rozjemczego, uchwala statut i jego zmiany, wydaje instrukcje dla personalu kancelaryjnego, wydaje opinje.

Zarząd:

zastępuje związek na zewnątrz, przyjmuje i odprawia personal biurowy. Wykonuje funkcje sądu rozjemczego w sporach o płacę i pracę poszczególnych robotników z ich pracodawcami. Prowadzi sprawy wielkiego wydziału i przeprowadza jego uchwały. Pośredniczy w wynajdywaniu pracy dla bezrobotnych urzędników i robotników. Nakłada grzywny do wysokości 20 M na członków, którzy wykraczają przeciwko niniejszej ustawie lub statutowi. Za udział w zebraniach może statut lub osobna uchwała zgromadzenia przyznać zwrot rzeczywistych wydatków i utraconego zarobku. Za udział w posiedzeniach zarządu, wydziałów, urzędu

pojednawczego i sądu rozjemczego należy się członkom drugiej grupy zwrot kosztów podróży, dyjeta i odszkodowanie straconego zarobku.

Lokalne wydziały robotnicze:

tworzą delegaci robotników na walne zebrania zrzeszenia wybrani na poszczególnych kopalniach. Gdzie ich jest mniej niż trzech - tam wybiera się ich osobno. Lokalny wydział zastępuje załogę wobec pracodawcy w sprawach zarobków i ma starać się o usuwanie zatargów. Za zgodą pracodawcy mogą brać udział w zarządzie dobroczynnych zakładów kopalnianych, czuwać nad przestrzeganiem przepisów ordynacji słuzbowej i przepisów dotyczących zdrowia i bezpieczeństwa robotników. Gdzie niema powszechnych regulaminów pracy, tam wydział lokalny wydaje opinję dla tamtejszej ordynacji.-

Urząd pojednawczy:

ma usuwać zatargi pomiędzy robotnikami, którzy są członkami związku i ich pracodawcami. Urząd pojednawczy składa się z członków wielkiego wydzia-

łu i przez nich większością głosów wybranego przewodniczącego. Gdy trzechkrotna próba wyboru nie otrzyma większości głosów, wówczas przewodniczącego mianuje starostwo górnicze w porozumieniu z wyższym urzędem administracyjnym z pośród osób nie należących do związku. Do urzędu pojednawczego należą zatargi ogółu lub całych grup robotniczych jednej lub więcej kopalń, /głównie wrazie strejków/.

Do urzędu rozjemczego mogą odwołać się: grupa I lub II, albo nawet Urząd Górniczy okr. Przedtem jednak musi lokalny wydział usiłować usunąć to nieporozumienie. Przewodniczący wyznacza termin rozprawy. Do ważności potrzeba jest obecność przynajmniej po dwóch członków z obu grup. Przewodniczący powołuje do rozprawy mężów zaufania z pośród stron spierających się za ich zgodą i może zaprosić władze górn. do jawienia się.

Gdy rozprawę rozpisano na wniosek Urzędu g.o. to wówczas może on wysłać tam swego delegata bez zaproszenia. Rozprawa jest ustną i niejawną. Urząd

rozjemczy może przesłuchiwać świadków i znawców, oraz może zażądać wyjaśnień od władz i korporacji. Rozprawę prowadzi się tak długo dopóki nie przyjdzie do ugody lub póki się nie okaże że to jest niemożebnem. Stronom wolno oświadczać się na zeznanie świadków. orzeczenia znawców i na wyjaśnienie władz. Gdy mężowie zaufania jednej lub drugiej strony wzbraniają się uczestniczyć w rozprawie, to w takim razie rozprawę się przerywa i to ma przewodniczący publicznie ogłosić /w czasopismach/ z podaniem powodu. Jeżeli ugoda przyjdzie do skutku to, obwieszczenie podpisuje cały urząd rozjemczy i publicznie je ogłasza.

Jeżeli ugoda w ogóle lub co do poszczególnyhc punktów nie dojdzie do skutku, to wówczas urząd rozjemczy bez mężów zaufania - wydaje większością głosów swe rozstrzygnięcie /Schiedsspruch/. co do punktów spornych. O tem zawiadamia się strony do oświadczenia się by w oznaczonym terminie podały czy się temu orzecze-

niu poddają.Po upływie tego terminu ma urząd rozjemczy wydać publiczne obwieszczenie,podpisane przez wszystkich członków,które ma obejmować wydane orzeczenie,oświadczenia obu stron na takowe i treść zgody,gdy ta doszła do skutku w poszczególnych kwestjach zatargu.Gdy wydaniu orzeczenia wszyscy członkowie jednej grupy nie zgadzają się z członkami drugiej grupy ,to wolno przewodniczącemu wstrzymać się od głosowania i skonstatować, że orzeczenie nie przyszło do skutku.Gdy przyjdzie nie/ ani do zgody ani do orzeczenia,to przewodniczący ma to publicznie ogłosić.

G a d r o s i e w c z y : załtwia zatargi poszczególnych robotników z pracodawcą w sprawie umowy o płacę/zarobek/ i o pracę.Składa się z członków zarządu i z zamianowanego przez Starostwo Górnicze przewodniczącego lub jego zastępcy - których powołuje się z osób nienależących do zrzeszenia na czas trwania funkcji tego zarządu.Są to funkcje

honorowe /bezpłatne/,należy się tylko zwrot wydatków w gotówce,poniesionych przez przewodniczącego lub jego zastępcę.

Członkowie sądu rozjemczego,którzy są bezpośrednio lub pośrednio w sporze interesowani,lub są zajęcia kopalni na której ten spór powstał,są wykluczeni od udziału w rozstrzyganiu danje sprawy,to też orzeczenie wydane przy ich uczestnictwie jest nie ważne,gdy tą nie ważność zgłosi się w przeciągu dni ośmiu w U.G-O. a tenże ją uzna za uzasadnioną.Poczem ta sama sprawa może być ponownie wytoczona przed tym sądem rozjemczym. Rezolucję Urzędu g.o. wolno obu stronom zaskarżyć w sądzie zwyczajnym w przeciągu ośmiu dni po dniu jej doręczenia.

O tem wniesieniu skargi sądowej ma powód zawiadomić równocześnie sąd rozjemczy.Takie zaczepienie decyzji U.g.o.nie wstrzymuje tymczasowego wykonania orzeczenia sądu rozjemczego.

Stronie wolno wyłączyć członków sądu rozjemczego -

do których bezstronności niema zaufania. Z tego prawa można korzystać przed rozprawą - lub w czasie tejże, gdy o tem dopiero wówczas się dowie. W takim wypadku - dla wykluczonego, poszkodowanego lub wyłączonego członka wylosowuje Prezydent stowarzyszenia zastępcę z pośród członków wielkiego wydziału, należących do drugiej grupy.

Kompetencja sądu rozjemczego rozciąga się na takie spory, które powstały podczas trwania stosunku służbowego lub wniesione zostaną w przeciągu dni 30 po jego rozwiązaniu strona pozwana w ten spór się wdaje. W każdym innym wypadku takie spory należą do właściwego sądu zwyczajnego. Sprawy toczącej się przed sądem rozjemczym - nie można wytaczać w sądzie zwyczajnym. Sąd rozjemczy może na stronę przegrywającą spór nałożyć też koszta postępowania. Postępowanie przed Sądem rozjemczym określa statut stowarzyszenia. Orzeczenia tego sądu zapadają zwykłą większością głosów. Sąd rozjem-

ony spisuje protokół, gdzie wciąga ugodę przed nim zawartą lub orzeczenie. Taką ugodę mają podpisać obie strony. Prawne wygotowanie o ugodzie lub orzeczenie podpisuje przewodniczący i zaopatrza pieczęcią sądu. Egzekucję ugody lub orzeczenia przeprowadza się w drodze administracyjnej. Ważne orzeczenie sądu rozjemczego jest stanowcze.

Wydatki bieżące jak zwroty gotówkowe dla przewodniczącego sądu rozjemczego, dla członków wydziału grupy drugiej - ponosi grupa pierwsza, taksamo koszta rozprawy przed sądem rozjemczym - gdy ich nie można ściągnąć od strony w sporze upadłej. Koszta rozpraw przed Urzędem rozjemczym ponoszą - w razie braku innej umowy obie grupy po połowie.-

Preliminarze wydatków stowarzyszenia i obu grup i ich pokrycia uchwalają zebrania - zatwierdza je Starostwo górnicze. To samo dotyczy dodatkowych kosztów. Statut postanawia o ściąganiu składek na ten cel. Zaległości ściąga zarząd w drodze egzekucji ad-

ministracyjnej. Zarząd ma corocznie do końca marca roku następnego przedłożyć Urzędowi g.o. zamknięcia rachunkowe - przyjęte poprzednio przez zebrania obu grup.

Statut stowarzyszenia zatwierdza Starostwo g. Wielki wydział może wydać instrukcję.

Stowarzyszenie rozwiązuje się wskutek odpadnięcia wszystkich kopalń lub wskutek wstąpienia do innego stowarzyszenia. Star. g. może rozwiązać stowarzyszenie, gdy niema warunków dla samoistnego istnienia.

Pozostały majątek rozwiązanego stowarzyszenia gdy nie ma w tym kierunku postanowienia w statucie, przeznacza Ministerstwo na cele powszechnej użyteczności górnictwa.

Rozprawy przed urzędem pojednawczym i sądem rozjemczym oraz ugody przed nimi zawarte i orzeczenia są wolne od opłaty należytości stemplowej.

Nadzór nad stowarzyszeniem górniczem należy do

U.g.o..On może delegować delegata na zebrania i na posiedzenia obu wydziałów i zarządu,może zawieszać tam powzięte uchwały,może zamykać/rozwiązać/zebrania,rozwiązać wydziały względnie tok czynności,badać stan kasy i rachunki.Może zarządzić wybory,zebrania i posiedzenia wydziałów.Urząd g.o.zatwierdza wybór przewodniczących tych wydziałów.

Wątpliwości w sprawie przynależności do stowarzyszenia rozstrzyga Star.g.O ważności wyboru w razie reklamacji rozstrzyga stanowczo U.g.o.

Umowy służbowe /urzędników/ i umowy o pracę robotników i dozorców,polegają na dobrowolnej ugodzie.Urząd wkracza w te sfery tylko w granicach względów publicznych i ochrony sprawiedliwości/zasada liberałów/.Już ustawa przemysłowa z dnia 20/XII. 1859.,dz.u.p.Nr.227.,zawiera szczegółowe postanowienia w tym kierunku.

Posiłkowo obowiązują tutaj:postanowienia kod. cyw.o umowach/§§859 - 937/ i o umowach w przedmie-

cie usług za zapłatą/§§ 1151 do 1163 w brzmieniu noweli z dnia 19/III.1916.,dz.u.p.Nr.69.t.j.trzecia nowela do kod.cyw./,oraz ustawa przemysłowa , pomimo że art.V.ust.b.patentu,wprowadzonego do p. ust.górn.wyklucza ustawę przemysłową od zastosowania w górnictwie,gdyż § 2 p.ust.górn.zezwala na to w sprawach,które nie są unormowane tą p.ust,górn.

Austr.ust.górn.zawiera osobne postanowienia dotyczące:ordynacji służbowej/regulamin pracy i płacy/,rozwiązania stosunku służbowego,obliczenia zarobków,uwolnienia zarobków z pod zajęcia i egzekucji,świadectw i ewidencji załogi.-

O <u>urzędnikach</u> u.górn.zawiera tylko postanowienia w §§ 201,202,203,i 205 - gdyż ci z powodu wyższego wykształcenia mniej potrzebują pomocy przy zawieraniu umowy służbowej.

Ustawa z dnia 21/VI.1884.,dz.u.p.Nr.115.,o zatrudnianiu młodocianych,kobiet,o trwaniu dniówek i spoczynku niedzielnego - dalej ustawa z dnia

27/VI.1901.,dz.u.p.Nr.81.,w przedmiocie robotników kopalń węgli stanowią dalsze ogniwa rozwinięcia opieki nad górnikami.-

Ordynacja /regulamin/ służbowa: /§ 200/. ma na celu ochronę robotników przed możliwym wyzyskiem pracy,oraz zapobieganie zatargom.Regulamin pracy ma też uwzględniać stosunki miejscowe n.p.odległość mieszkań robotników od kopalni.Dla kopalń leżących obok siebie powinny te regulaminy o ile możności nie różnić się od siebie.

Sama ustawa górnicza z r.1854.nie normuje czasu pracy i pozostawia to ordynacji służbowej.Dopiero ustawa z dnia 21/VI 1884.i dnia 27/VI.1901.,tę sprawę unormowały.W kopalniach węgli dniówki liczy się od rozpoczęcia zjazdu do ukończenia wyjazdu. Przerwy wypoczynkowe i zastój w ruchu wlicza się do czasu pracy - chyba że przerwy pracy spędza się na powierzchni.Przedłużenie dniówek do 12 godzin mogło zezwolić Star.górn.

W kopalniach rudy, kruszców i soli obowiązywał 12-sto godzinny czas pracy z dwugodzinnym wypoczyn. kiem.

Praca w kopalni w niedzielę była zakazaną z wyjątkiem robót których nie można przerywać lub które mogą być dokonane podczas przerw ruchu n.p. odwodnienie, wentylacja, ruch wysokich pieców, prażalni koksowni, straż w kopalni, robota w kurzawce, reperacja w kopalni na chodnikach, warzelnie soli - za zezwoleniem Urzędu g.o. też ładowanie produktów. Spoczynek niedzielny rozpoczynał się najpóźniej o 6-tej godz. rano w niedzielę i trwał przez 24 godzin bez przerwy. Trwanie dniówki obliczało się nie indywidualnie lecz dla całej grupy pracowników.

Kary pieniężne muszą być obracane na cele dobroczynne/na rzecz kas bratnich/.

O ile wskutek późniejszych ustaw pracodawca stracił prawo dowolnej decyzji w niektórych postanowieniach regulaminu pracy to w razie wzbraniania

się na przeprowadzenie potrzebnych zmian w tej ordynacji - Urząd g.o.jest powołany z urzędu usunąć odnośne postanawienia z tego regulaminu.-

Przyjęcie urzędników i robotników do służby:

Urzędnicy wstępują do służby na podstawie umowy z pracodawcą.Dozorców i robotników zazwyczaj przyjmowano na podstawie ustnej ugody i wciągnięcia do księgi załogi /§ 209/.Bez książki robotniczej nie wolno było ich przyjmować do pracy /nowela do ustawy przemysłowej z dnia 8/III.1885.,dz.u.p.Nr.22 - §§79 do 80/. Obecnie obowiązuje § 208 p.u.g. w przedmiocie świadectw odejścia.Odpowiedzialność cywilna za szkodę,wyrządzoną poprzedniemu pracodawcy za przyjęcie pracownika bez książki robotniczej /świadectwa odejścia/, opiera się na § 1302 kod.cyw.Odpowiedzialność wobec władzy górniczej opiera się na § 246 p.u.g. w brzmieniu art.II,noweli z dnia 17/V.1912.,dz.u.p.Nr.107.

Ewidencja załogi polega na prowadzeniu księgi pracowników/§ 209/.Ustawa o postępowaniu karnem

z dnia 23/V.1873.,dz.u.p.Nr.119.postanawia w §§ 158, 176,402.,by sąd karny zawiadamiał kierownika ruchu o powołaniu robotnika na świadka,o aresztowaniu, zwolnieniu z aresztu i aby doręczał jemu odpis prawomocnego wyroku,wydanego na pracownika.

Obliczanie się z personalem robotniczym normuje nowela z dnia 17/V.1912.,dz.u.p.Nr.107.,wydana do paragrafu 206 p.u.g.Sprawa zaliczek na zarobki ma być unormowaną w regulaminie pracy.Z powodu nie odrobionych zaliczek na zarobki,z powodu zaległości do magazynów spożywczych nie można zatrzymać robotnika gdy ten 14 dni naprzód wypowiedział pracę.Wypłata zarobku w naturaliach /Wiktuały,odzież t.zw."truck - system/ jest zakazaną.Regulamin pracy ma postanawiać,które roboty podlegają wynagrodzeniu obliczanemu na dniówki,a które są płatne od metra lub centnara.W razie egzekucji sprzedaży kopalni zarobki pracowników mają pierwszeństwo przed wierzytelnościami prywatnemi/§246 ordynacji egzekucyjnej z dnia 27.maja 1896,dz.u.

p.Nr.79./.

Rozwiązanie stosunku służbowego /§§ 201 do 205/. zastąpić może wskutek wypowiedzenia, albo wydalenia lub wystąpienia bez wypowiedzenia.

Zatargi wynikające ze stosunku służbowego :

Spory urzędników z przedsiębiorcą górniczym /pracodawcą/ o ile rozchodzi się o kwestję zarządu, zdania rachunków należą do kompetencji Senatów górniczych /§ 53 - punkt 8 normy jurysdykcji cywilnej z dnia 1/VIII.1895.,dz.u.p.Nr.111./.

Spory o zarobki robotnicze załatwia sąd powiatowy.U.g.o.,gdy jest wezwany - interwenjuje i stara się o doprowadzenie do ugody.-

Kasy bratnie /§§ 210 do 214 i ustawa z dnia 8/VII.1889.,dz.u.p.Nr.127./.są przymusowe,podlegają na zasadzie wzajemności i samopomocy,nie dają jednak całkowitego zaopatrzenia - lecz tylko skromną pomoc.Sama ustawa górnicza nie pociąga przedsiębiorstwa górnicze do świadczeń na rzecz kasy bratniej,dopiero uczyniła to ustawa z dnia

28/VII.1889./§ 29/,która nadała kasom brackim charakter ubezpieczeniowy.Świadczenia dla inwalidów pracy pozostały jednak w tyle poza świadczeniami krajowych Zakładów ubezpieczeniowych robotników od wypadków - zorganizowanych na zasadzie ustawy z dnia 28/XII.1887.,dz.u.p.Nr.1.z 1888 r.

Oddziały kas dla chorych - odpadły wskutek ustawy z dnia 19/V.1920.,Dz.U.Rz.Pol.Nr.44,o obowiązkowem ubezpieczeniu na wypadek choroby,która obowiązuje od 9/VI.1920.

Oddziały kas prowizyjnych: mają dostarczać swym członkom prowizji w razie niezdolności do pracy zawodowej,spowodowanej chorobą lub wiekiem. Najniższa roczna prowizja wynosi dla mężczyzn 200 K.dla kobiet 100 K.Wdowy otrzymywały 1/3 wzgl. 1/2 prowizji męża,sieroty do ukończonego 14-go roku życia - których matka pobiera prowizję wdowią 1/6,sieroty zupełne 1/3 prowizji zmarłego ojca.Suma prowizji wdowiej i sierocej nie może przekraczać 3/4 prowizji ojca.

Jeżeli prowizjonista się ożenił, to po jego śmierci żona i małe sieroty nie są uprawnione do prowizji z kasy bratniej. Osłonkowi, który przeszedł do innej kasy bratniej wypłaca się udział z funduszu rezerwowego. Do załatwienia sporów członków z Kasą bratnią są powołane sądy rozjemcze dla kas bratnich istniejące w siedzibie Urzędów g.o.

Składki i wysokość prowizji. Polska Komisja Likwidacyjna w Krakowie rozporządzeniem z dnia 7/I.1919.-L.663/19 prez.-ogłoszona w dzienniku Rozporządzeń z dnia 5/II.1919.-Część IV-pozycja 25 prowizorycznie ustaliła składki do kasy prowizyjnej na 20 K miesięcznie od członka i 10 K od członkini, które po połowie mają uiszczać pracodawcy i ubezpieczeni. Prowizja wynosi po upływie 5-cio letniego czasu wyczekiwania 500 K rocznie, a za każdy dalszy rok, aż do ukończonego 10-go roku członkostwa podwyższa się o dalsze 20 K rocznie, zaś po 10-ciu latach zwiększa się o 30 K za każdy rok członkostwa do lat 30-stu - tak że po 30-stu la-

tach służby wynosi ta prowizja 1200 K.

Prowizja wdów i zupełnych sierot wynosi 1/3 część, zaś sierot bez ojca 1/6 część prowizji ojca.

To rozporządzenie nie dotyczy wdów i sierot po prowizjonistach, którzy po dzień 31/XII.1918 włącznie zostali sprowizjowani. To rozporządzenie obowiązuje od 1/I.1919 r.

Inne stopnie /klasy/ ubezpieczeniowe są dozwolone za zgodą pracodawcy lub też wówczas gdy ubezpieczeni zechcą sami ponosić całe wysokie składki /premje ubezpieczeniowe/. Pracodawca ma obowiązek zgłosić każdego nowoprzyjętego robotnika lub dozorcę w zarządzie kasy brackiej - tak samo ma donieść o wystąpieniu z pracy każdego.

Za zaległe składki odpowiadają pracodawcy - ściąga się je w drodze egzekucji administracyjnej. Kasa bracka prowadzi metryki członków i księgi przychodów i rozchodów, oraz corocznie przedkłada władzy zamknięcia rachunkowe oraz bi-

lans i wykazy statystyczne. Kasy prowizyjne mają co pięć lat przedkładać bilans matematyczny, sporządzony przez autoryzowanego technika asekuracyjnego.

Fundusz rezerwowy kasy prowizyjnej ma służyć na pokrycie płynących jako też przyszłych prowizji.

Organizacja kas brackich

Kasom brackim przysługuje osobowość prawna. Zarząd kasy brac. zastępuje na zewnątrz kasę. Zarząd składa się z 2/3 członków wybranych przez ubezpieczonych i w 1/3 części z członków mianowanych przez pracodawcę. Przewodniczy pracodawca - lub przez niego mianowany przewodniczący. W razie gdy kasa bracka obejmuje zakłady górnicze należące do różnych właścicieli - to w takim wypadku wybierają przewodniczącego - członkowie zarządu mianowani przez pracodawców.

Walne zgromadzenie: Jeżeli do kasy brackiej należy więcej jak 300 członków, wówczas walne zgromadzenie tworzą delegaci, wybrani przez ubezpie-

czonych,ich ilość i okres wyborczy oznacza statut.

Starostwo górnicze może z urzędu zarządzić połączenie kasy brackiej - która posiada mało członków z inną kasą bracką - istniejącą w jego okręgu. Taksamo mogą walne zebrania uchwalić dobrowolne złączenie.W obu wypadkach musi być ułożony nowy statut,który podlega zatwierdzeniu przez St.G.

Spory ubezpieczeniowe pomiędzy pracodawcą a kasą bracką lub jej członkami rozstrzyga władza administracyjna /polityczna/.

Spory pomiędzy kasami brackimi lub pomiędzy kasą bracką i jej członkami lub prowizjonistami należą do kompetencji Sądów rozjemczych dla gór. kas brackich.Sąd rozjemczy składa się z zamianowanego przez St.g.przewodniczącego i jego zastępcy. Dwóch asesorów mianuje przewodniczący - a dwu wybierają zarządy kas brackich.Nominacja i wybór obejmuje okres czterech lat.Co dwa lata ustępuje ich połowa.

Egzekucję orzeczeń i ugód,zawartych przed

Sądem rezjonowym, przeprowadza sąd właściwy dla dłużnika.

Nadzór nad gospodarką kas brackich sprawuje U.g.o.

W razie braku zarządu lub biernego oporu walnego zebrania może U.g.o. przejąć na siebie ich funkcje. U.g.o. może w razie potrzeby mianować członków zarządu jakoteż delegatów na walne zebrania.

Prawa członków i prowizjonistów nie podlegają egzekucji na rzecz obcych - tylko rodzinie wolno je zająć. W tych granicach nie może też członek kasy brackiej lub prowizjonista swych praw oddawać lub zastawić /art. IX ustawy wprowadzonej do ordynacji egzekucyjnej z dnia 27/V.1896., dz.u.p.Nr.78./.

Ubezpieczenie od wypadków:

Ustawa z dnia 7 lipca 1921., Dz.U.Rz.Pol. Nr.65. §413. - zmieniła austrjacką ustawę z 28/XII. 1887./dz.u.p.Nr.1.z 1888 r./i z 29/IV.1912/dz.u.

p.Nr.96./ i ustawę z dnia 21/VIII.1907./dz.u.p. Nr.363./oraz uchyliła ustawę z dnia 30/XII.1917. /dz.u.p.Nr.523./zatrzymując w mocy tylko jej §§ 14 i 16 ustęp 1. Ta ustawa obowiązuje od 1/VII. 1921 r.

Ubezpieczenie górników od wypadków zostało wprowadzone ces.rozporządzeniem z dnia 7/IV.1914., dz.u.p.Nr 80.z dniem 1/I.1915.To ces.rozporządzenie zastąpiono ustawą z dnia 30/XII.1917. dz.u. p.Nr.523.

Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej już rozporządzeniem z dnia 29/XII.1919./Dz.U.Rz.Pol. Nr.6.1920.§41/przekazało lwowskiemu Zakładowi ubezpieczenia robotników od wypadków tymczasowo wykonywanie ubezpieczenia górników w b.zaborze austrjackim /Małopolska,Śląsk Cieszyński/.

<u>Ubezpieczenie pensyjne</u> funkcjonarjuszów prywatnych i niektórych publicznych polegające na ustawie z dnia 16 grudnia 1906 - dz.u.p.Nr.1.z r. 1907 - zmienionej ces.rozp.z dnia 25/VI.1914.,

dz.u.p.Nr.138.normuje ustawa z dnia 10/VI.1921. Dz.U.Rz.Pol.Nr.59.§370.Ubezpieczenie pensyjne. funkcjonarjuszów rozpoczęło się w Austrji 1/I. 1909 r.Po upływie 120 miesięcy /10 lat/przynależy się renta nieudolności - zaś po upływie 480 miesięcy wkładkowych /40 lat przynależności/renta na starość.

Rozporządzeniem z dnia 10/XI.1919.Nr.[illegible]. Monitora Polskiego zawiesiło Min.Pracy i Opieki Społ.działalność austrjackiego Powszechnego Zakładu pensyjnego i jego biur krajowych - a jego funkcje przekazało Tow.wzajemnych ubezpieczeń urzędników prywatnych we Lwowie - jako Krajowemu Zakładowi Pensyjnemu.

Ustawa z dnia 10/VI.1921.-Dz.U.Rz.Pol. Nr.59.-poz.370.wprowadziła zmiany w powyższych ustawach austrjackich.-Dalsze zmiany zaszły na podstawie ustawy z dnia 22/IX.1922.-Dz.U.Rz.Pol. Nr.89.poz.803.Wreszcie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13/XI.1922.-Dz.U.Rz.Pol.Nr.103.poz.940.

podwyższyło premje i świadczenia. Maksymalna kwota ubezpieczeniowa wynosi 1,200.000 Mk. Premja miesięczna wynosi 1% ubezpieczonej kwoty i 10% tej premji na dodatek drożyźniany - a więc przy 1,200.000 Mk. ubezpieczenia premja miesięczna wynosi 12.000 + 1.200 = 13.200 Mk.-które po połowie ma uiszczać pracodawca i funkcjonarjusz.

Świadczenia wynoszą od 1/II 1922. miesięcznie: dodatek drożyźniany do renty starości: 12.000, do rent wdowich i sierocych 5.000 Mk.-dodatek na wychowanie dzieci przy matce 2.500 Mk.-a dodatek do jednorazowej odprawy 100.000 Mk.

Opłaty górnicze od 1/VII 1866/ces.rozp.z 29. III.1866., dz.u.p.Nr.42./ na rzecz skarbu Państwa wynosi 8 K /=5.60 Mk./ od jednej pojedynczej miary kopalnianej o powierzchni 4.5 ha. i od m.dz.o powierzchni 4.5 ha. Za przymiary oblicza się tą należytość wedle ich powierzchni w stosunku do powierzchni pojedynczej miary kopalnianej /§ 213/.

Koncesja górnicza /§§ 85 i 90/ na włomy po-

mocniczę i sztolnie rewirowe nie podlega daninie górniczej.

Przypis opłaty miarowej dokonuje St.g.na podstawie katastru miarowego.Za zaległości tej opłaty odpowiada każdorazowy właściciel kopalni. Spółwłaściciele odpowiadają solidarnie.

Opłata od wyłączności górn.wynosiła też 8 K /5.60Mk./rocznie.Wprowadza ją osobna ustawa z dnia 28/IV.1862.,dz.u.p.Nr.28 /którą uchylono od 1/V. 1862 olborę/ oraz dalszem ces.rozporządzeniem z dnia 29/VI.1866.,dz.u.p.Nr.42.którem zredukowano tę zapłatę od 1/VII.1866.z 20 gld.na 4 gld./8K./.

Przypis wyłącznościowego przeprowadzają U.g.o.na podstawie katastru dla wyłączności gór. Należytość ta ciąży na wyłączności górniczej.Spółwłaściciele odpowiadają solidarnie.

Te opłaty mogło Ministerstwo zniżyć do połowy i zezwalać na zwłokę w uiszczeniu ewentualnie zarządzić odpisanie - gdy były nieściągalne.Przymusowe ściąganie odbywa się w drodze urzędów po-

datkowych.

Kopalnie minerałów zastrzeżonych i żywicznych opłacały na zasadzie ustawy z dnia 25/X.1896 dz.u.p.Nr.220,podatek zarobkowy,a przedsiębiorcy górniczy ponadto podatek dochodowy z dochodu tych kopalń.

a/.Powszechny podatek zarobkowy opłacają osoby fizyczne i prawne/które nie są zobowiązane do publicznego składania rachunków/.Kontyngenty tego podatku nakładane w drodze repartycji na grupy podatkowe na przeciąg lat dwu przez osobne komisje dla podatku zarobkowego.Ten podatek opłaca się kwartalnie z góry.

b/.Spółki akcyjne,spółki komandytowe i gwarectwa,stowarzyszenia zarobkowe i gospodarcze,konsumy ,przedsiębiorstwa komunalne z wyłączeniem kas bractkich,opłacają też podatek zarobkowy na podstawie czystego zysku z roku poprzedniego w wysokości 10% jednak nie mniej niż 1% kapitału zakładowego.Jeżeli dywidenda spółki akcyjnej wynosiła

11 do 15 % płaci się ponadto dalsze 2 % podatku zarobkowego,zaś przy dywidendzie od 16% ,4 % kwoty rozdziałowej.Podatek zarobkowy płaci się w 20% udziale w siedzibie przedsiębiorstwa,zaś w 80% udziale w gminie gdzie leży zakład.Urząd g.o.ma wydać opinję w sprawie fasji o ile chodzi o kopalnie lub huty/§ 1.1 ust.o podatkach osobistych/. Ten podatek płaci się z góry w ratach kwartalnych.

2/Podatek dochodowy opłacały tylko osoby fizyczne i jeszcze nie przyznane masy spadkowe na podstawie dochodu z roku ubiegłego.Dochód wspólnego majątku opodatkowuje się w stosunku udziału współwłaścicieli.Z dochodu potrąca się:1/wydatki na administrację,utrzymanie ruchu,reparacje,amortyzację 2/premje asekuracyjne 3/składki ubezpieczeniowe do kasy chorych i t.d 4/podatki z wyłączeniem podatku osobisto dochodowego 5/procenty od długów.

Właściciel kopalni może potrącić z dochodu: a/opłaty górnicze,b/utratę substancji,c/koszty

ruchu i dopłaty gwarockie o ile chodzi o utrzymanie kopalni w stanie dotychczasowym, ale nie o jej powiększenie. Dochód z kuksów podlega opodatkowaniu.

Nie można potrącić z dochodu: 1/inwestycji 2/strat w kapitale zakładowym, 3/procentów od własnego kapitału włożonego w przedsiębiorstwo, 4/wydatków osobistych podatnika na mieszkanie i na utrzymanie na własną służbę. Natomiast można potrącić wydatek na utrzymanie członków rodziny, stale zajętych w przedsiębiorstwie, 5/nie można potrącać ofiar, podatków i wsparć, które udziela się dobrowolnie.

Podatek ten jest progresyjny i płaci się półrocznie a to 1/VI i 1/XII.

Przedawnienie podatku dochodowego i opłat górniczych/ustawa z 18/III.1878., dz. u.p.Nr.31/. Prawo Państwa do wymiaru tych podatków przedawnia w 4-ech latach. Sprostowanie mylnego obliczenia jest dozwolone w przeciągu dwu lat - po upły-

wie roku administracyjnego, w którym wymiar nastąpił.

Prawo [illegible]ństwa do żądania uiszczenia opłat gór. przedawnia się w 6-ciu latach. Jeżeli dłużnik dał zastaw, to wedle § 1483 k.c. zaległość nie przedawnia - jak długo Skarb Państwa ten zastaw posiada. Jeżeli zaległe opłaty zaintabulowano w ks. gór. to przedawnienie w przeciągu lat 30-tu nie może być przez dłużnika zarzucone.

Wygaśnięcie uprawnień górniczych.

1/. Wszystkie:

a/ przez zrzeczenie się

b/ przez odjęcie

2/. Uprawnienia poszukiwań górniczych:

a/ przez upływ czasu

b/. przez nadanie

Przedawnienie tych praw należy osądzać na podstawie kod. cyw./§ 1479 k.c. dotyczy tylko stosunku do osób trzecich/.-Prawa własności nie przedawniają - § 1459 k.c. Z urzędu nie uwzględnia

się zadawnienia - jak to postanawia § 1501 k.c.

Zrzeczenie się uprawnień górniczych./Heimsagung/.

Za niewłasnowolnych ma to prawo ich ustawowy zastępca /opiekun, kurator - za zezwoleniem sądu/. Pełnomocnik potrzebuje na to wyraźnego pełnomocnictwa /§ 1008 k.c./.

W razie złożenia ogólnego pozwolenia na poszukiwania górnicze, gasną zarazem wszystkie wyłączności górnicze na jego podstawie zgłoszone. Dokumenty muszą być dołączone do podania, które się unieważnia. O zrzeczeniu się zawiadamia U.g.o.- władzę powiatową. Włomy ma przedsiębiorca zasypać, znaki wyłącznościowe usunąć.

Można zrzec się poszczególnych wyłączności górniczych. Opłata gaśnie po upływie kwartału, w któ rym nastąpiło zrzeczenie się. Przez zrzeczenie się gaśnie też prawo do t.zw. pola zastrzeżonego, które oznaczono - w toczącem się postępowaniu dla nadania sądiadowi pola górniczego.

Jeżeli ogólne pozwolenie otrzymało wspólnie

kilka osób - to w ostatnim wypadku tylko oni wszyscy mogą je lub wyłączność na nim opartą złożyć, lub gdy pozostała reszta zgodzi się na wystąpienie danego współposiadacza.

Przy zrzeczeniu się miar kopalnianych należy rozróżnić, czy są one hipotecznie obciążone, czy nie. W drugim wypadku wykreślenie z księgi gór. i ewidencji władz gór. odbywa się bez dalszego dochodzenia.

Przy zrzeczeniu się miar dz./które nie są zapisane do ksiąg górn./postępowanie jest analogiczne, jak przy wyłącznościach górn. Gdy m. dz. jest przynależnością kopalni - i jako taka jest dopisaną do pola kopalnianego - to w takim wypadku gdy to pole kopalniane jest obciążone hipoteką - to w takim wypadku potrzebna jest zgoda hip. wierzyciela.

Odpowiedzi się o zrzeczenie się pola kopalnianego, hipoteką obciążonego, to w takim wypadku sąd - sąd, który prowadzi ks. górn. wzywa

tych wierzycieli. Gdy do 60-ciu dni nie odwiedzili - czy żądają oszacowania i egzekucyjnej sprzedaży tego pola. Gdy nawet tylko jeden z nich tego zażąda - to w takim wypadku musi sąd przeprowadzić te czynności. Podanie o wzięcie się na sąd zaraz zanotować w księgach górn. Późniejszy wierzyciel nie ma już potem prawa żądać oszacowania i egz. sprzedaży /Min. rozp. z 16/III. 1858., ds. u. p. Nr. 41./.

Jeżeli wierzyciele w tym terminie nie domagali się oszacowania i sgz. sprzedaży, lub gdy sgz. sprzedaż nie udała się - to w takim wypadku następuje wykreślenie nadania z ks. górn. etc. - jak w razie odjęcia. Koszty sądowego oszacowania i sprzedaży ponoszą ci wierzyciele, którzy o to prosili. W razie dojścia do skutku sgz. sprzedaży - nadanie przechodzi na nabywcę.

Opłata miarowego ustaje z końcem kwartału, w którym wniesiono dotyczące zarządzenie.

Urzędowanie w razie wzięcia się udziału

jednego z współwłaścicieli pola kopalnianego należy do sądu górniczego.

Spółwłaściciele mogą ten udział z jego ciężarami przyjąć lub zrzec się całego nadania - gdyż w przeciwnym razie sąd z urzędu zarządzi im dopisanie złożonego udziału /rozp.min.z 13/III.1887. dz.u.p.Nr.55./.Jest to podobne postępowanie - jakie poznaliśmy przy zrzeczeniu kuksu.

Analogicznie postępuje się przy zrzeczeniu się koncesji na budowy pomocnicze i sztolnie rewirowe.

O zrzeczeniu się koncesji na sztolnię rewirową - miało Starostwo g.natychmiast zawiadomić ministerstwo.O wykreśleniu takiej koncesji należało zawiadomić strony interesowane i władzę powiatową.Taką opuszczoną sztolnię można pod warunkami podanemi w §§ 92 do 96 p.u.g.nadać ponownie.Jeżeli utrzymanie takiej sztolni ma szczególniejszą doniosłość dla sąsiadujących kopalń w danej miejscowości - to w takim wypadku St.górn.

ma zainteresować szersze koła w drodze komunikatu do gazet.Jeżeli w koncesji właściciel sztolni rewirowej miał zastrzeżone pewne prawa wobec następcy - to ma być on zaproszony do nowych oględzin /dochodzeń/ § 91 p.u.g Opuszczoną sztolnię rewirową można zająć kolem wyłącznościowym lub polem kopalnianem - jeżeli w terminie jednego roku od ogłoszenia w dzienniku urzędowym nikt się nie zgłosi do podjęcia ruchu w tej sztolni - jako w osobnem przedsiębiorstwie /§ 97 ustęp2-gi pow,u.g./.-

Odjęcie uprawnień górniczych.

Wiemy,że według austr.p.u.g.wyłączności górnicze,nadane pola,budowy pomocnicze i sztolnie rewirowe mają być utrzymane w stałej uprawie/Bauhafthandlung/ t.j.w stanie bezpiecznym,dostępnym i w ciągłym ruchu.Zaniedbania podlegają grzywnom zagrożonym p.u.g.-a następnie odjęciu uprawnienia,gdy dwukrotne nałożenie kary pieniężnej

nie odniosło skutku.

Zdarzają się wypadki - że faktyczny posiadacz nadania - który z jakichkolwiek powodów niema dokumentu, na podstawie którego mógłby prz prowadzić intabulację w księdze górniczej, chce zrzec się pola kopalnianego - ale tego zrzeczenia St. górn. nie może uznać - to w danym przypadku postępuje się następująco: wdraża się odrazu postępowanie edyktalne przeciwko ostatniemu zaintabulowanemu właścicielowi/zmarłemu lub nieznanemu z miejsca pobytu/ i jego fikcyjnie nieznanemu prawonabywcy celm odjęcia tego nadania, którego faktycznyc posiadacz nie ma prawa zrzec się. Zresztą odjęcie stanowi w regule trzeci stopień kary. §. 244. p.u.g. jest w tym, względzie trochę niejasny. Odjęcie uprawnienia górniczego jest więc dopuszczalne/z wyjątkiem ogólnego pozwolenia, które udziela się na jeden rok/:

1/.w razie zaniedbania zarządzeń ochronnych/przepisów Górn-polic-/

2/.w razie zaniedbania ciągłego ruchu.

Postanowienia §§.253-262. powsz.ust.górn.nie uległy zmianie przez ordynację egzekucyjną z dnia 27,maja 1896.,dz.u.p.Nr.79. - Gdy zrzeczenie St. Gór. na odjęcie stało się prawomocnem,wówczas St. g.zwraca się do Sądu z wnioskiem na przeprowadzenie sądowego oszacowania: egzekucyjnej sprzedaży /§.253.p.u.g./- Postępowanie sądowe jest takie same jak przy zrzeczeniu się nadania,które jest hipotecznie obciążone.Oszacowanie i egzekucyjna sprzedaż obejmuje nietylko same nadanie wraz z kopalnią podziemną ale też niezbędne budynki,grunta i urządzenia na powierzchni,oraz narzędzia i inną przynależność/§.121.p.u.g./ Wartość tych wszystkich urządzeń na powierzchni i dołączonego inwentarza należy osobno oszacować - bez względu na łączność,z nadaniem.W razie wątpliwości rozstrzyga władza górnicza o tem,co należy w danym

wypadku uważać za przynależność kopalni. Właściciel może żądać by ponad niezbędną potrzebę objętą oszacowaniem więcej przynależności. Władza górnicza może żądać od Sądu, by zasekwestrował kopalnie, która ma być odjętą /§.256.pug/ Starostwo górnicze w razie potrzeby może zamianować kierownika/zaświadowcę/jako sekwestra. Po oszacowaniu ma Starostwo górnicze uczynić wniosek na egzekucyjną sprzedaż i to tylko na jednym terminie. Sprzedaż może się odbyć poniżej łącznej ceny szacunkowej - ale nie poniżej ceny szacunkowej ulegającym wywłaszczeniu urządzeniom na powierzchni i przynależności /§/257.p.u.g./.

Gdy sprzedaż nie przyjdzie doskutku to Starostwo górnicze orzeka że nadania mają, być wykreślone z ksiąg górniczych i ksiąg władz górniczych. To uprawnienia mogą być pisemnie nadane.

Urządzenia na powierzchni i inwentarz, który miał być razem sprzedany pozostaje przy właścicielu a prawa na nich nabyte zostają utrzymane.

On też odpowiada za koszty egzekucyjne. Przedsiębiorca górniczy traci prawa do prowadzenia przemysłu, który prowadził na zasadzie §.131.pug.

Objęcie poszczególnych udziałów nadania nie jest możebne. Ustawa górnicza nie ma postanowień o odjęciu budów pomocniczych i sztolni rewirowych. Ponieważ te koncesje są przedmiotem wpisu do ksiąg górniczych, przeto w danym wypadku należy postąpić analogicznie jak przy odjęciu nadań /miar kopalnianych lub miar dziennych/

Wygaśnięcie ogólnych pozwoleń na poszukiwania górnicze wskutek upływu czasokresu: Bieg terminu wyznaczonego w dokumencie nie wstrzymuje podanie o nadanie górnicze.

Zgaśnięcie wyłączności górniczej wskutek padnia miar górniczych.

Jeżeli odkrywkę dokonano zapomocą włomu pomocniczego, a zgłoszony włom wyłącznościowy nie leży w upraszanem kole - to taka wyłączność pozostaje nadal ważną. Tryb administracji szedł dalej

będąc zdania - że właściciel pola nadanego może dalej prowadzić roboty poszukiwawcze w swej wyłączności - poza granicami nadanego pola kopalni - a więc, że można zgłosić wyłączność górniczą we własnem nadanem polu kopalnianem.

Wyłączność jest ważną - jeżeli teren zezwala tylko na nadanie przymiaru. Wykreśla się wyłączności obce leżące w nadanych polach kopalnianych.

Zarządzenia przy wygaśnięciu uprawnień górniczych dotyczą:

1. Bezpieczeństwa publicznego, 2. zachowania danych dotyczących danej kopalni.

ad 1. te zarządzenia ma wykonać ostatni właściciel a w razie potrzeby musi złożyć na to kaucję. Szkody wyrządzone później na powierzchni dochodzi się na drodze sądowej.

ad 2. Karty pomiarowe, daty z pomiarów przechowuje U.G.O./§.267./ - Gdy właściciel wzbrania się je wydać odbiera się mu przez władze powiatowe

Wgląd przysługuje stronom interesowanym/§. 267./

Zasady pruskiej ustawy górniczej.

z dnia 24/6 1865.

a/ Wola górnicza. Każdy może nabyć kopalnię przez szurfowanie i zgłoszenie odkrywki.

b/ Państwo czuwa nad górnictwem w interesie ogółu t.j. w granicach względów publicznych/zwierzchnictwo nad górnictwem/ - bez regalu górniczego.

c/ Do minerałów górniczych zaliczą się tylko te których nadania górniczego wymagą wzgląd na gospodarstwo.

d/ Formę spółki górniczej stanowi gwarectwo, nieznane ustawodawstwu francuskiemu.

e/ Wywłaszczenie narzecz kopalni i jej obowiązek odszkodowania - za wyrządzone szkody na nieruchomościach /znane też w ustawodawstwie francuskiem/ Ten rozdział pr.u.g.nosi tytuł: o stosunku właściciela kopalni do właściciela ziemi/

f/ Stosunki robotnicze w odniesieniu do pracodawcy, do bractwa górniczego /kasy bratkiej/.

Co do poprzednich ustaw ma zastosowanie zasada ogólna: "lex posterir derogat regi priori" -.

W Prusiech obowiązuje nadal:

a/ ustawa z dnia 26.marca 1856 r. o karaniu za bezprawne wydobywanie lub przywłaszczenie minerałów górniczych.

b/ ustawa z dnia 5.czerwca 1863 r. o zarządzie kasami zapomogowemi.

Pozostał nadal w mocy reg a l p r y w a t n y /prawo osobiste/ do pewnych minerałów, pochodzące z czasów feudalnych, jakoteż prawa do t.zw.sztolni dziedzicznej.

Nowelizacja pruskiej ustawy górniczej w kierunku:

1/ wzmożenia ochrony nad bezpieczeństwem życia i zdrowia pracowników,

2/ rewizja bractw górniczych,

3/ ograniczenia wolności górniczej odnośnie do węgla kamiennego i soli /potasowych i jadalnej/ w ogóle.

Wyżna nowość stanowi też prawo kontroli nad orzeczeniami władz górniczych.

Przed wojna światowa stosunki robotników górn. uległy następującym zmianom:

1/ nowela z dnia 24/VI 1892 wprowadziła zasady noweli przemysłowej z dnia 1/VI 1891/ustawa o ochronie robotników przemysłowych/ do górnictwa, a więc przymus regulaminu pracy - który szczegółowo normuje stosunek przedsiębiorcy do pracodawcy,

2/ nowela z dnia 14/VII 1905 - wprowadziła stałe wydziały robotnicze /mężowie zaufania/ na kopalniach, unormowała czas pracy łącznie ze zjazdem szychty przedłużone i nadliczbowe /Ueber- und Nebenschichtwesen/ w kopalniach węgla kamiennego i usunęła kasowanie wózków. Ta nowela wprowadziła też wydziały górnicze - § 192.pr.u.g., do których można się odwołać od orzeczeń wyższego urzędu górniczego.

3/ nowela z dnia 28/VII 1909 - zajmuje się w pierwszej swej części w sposób pośredni ochroną robotników - ustala granice odpowiedzialności PErsonalu nadzorczego,ich przełożonych i właściciela kopalni; wprowadza mężów bezpieczeństwa /Sicherheitsmänner/ dla kontrolowania bezpieczeństwa ruchu kopalnianego,a których wybierają robotnicy,normuje prywatno-prawny stosunek urzędników kopalnianych do właścicieli kopalni. Wreszcie wprowadza ta nowela nowy organ doradczy dla Ministerstwa Handlu i Przemysłu jak najwyższej władzy górniczej,t.zn. deputację czyli radę górniczą /§ 194 b-pr.u.g./

4/Obie nowele dotyczace bractw górniczych z dnia 19/VI 1906 i 3/VI 1912 r.,zawierają postanowienia mające na celu dalszy rozwój tej instytucji w myśl postanowień prawnych o ubezpieczeniu robotników w Rzeszy Niemieckiej.Siodmy tytuł pr.u.g. został wyłączony z pr.u.g. jako osobna ustawa

o bractwach górniczych z dnia 17/VI 1912 r.
Ograniczenie wolności Górniczej dla węgla kamiennego i soli zostało zapoczątkowane ustawą z dnia 5/VII 1905 /Lex Gamp/ zaprowadzając zamknięcie zgłoszeń na dwa lata. Nowelą z dnia 18/VI 1907 zarezerwowano Skarbowi Państwa wyłącznie prawo do soli i węgla kamiennego, przyznając mu możność przenoszenia prawa poszukiwania i wydobywania soli na inne osoby - zaś co do węgla kamiennego prawo wyłączenia pewnej ilości pól górniczych na rzecz Skarbu Państwa. z upoważnieniem do odstąpienia reszty osobom prywatnym w sposób przepisany osobna ustawą.- który jednak nie wyszła do czasu wybuchu wojny światowej. Nowela z dnia 18/VI 1907 wprowadziała ponadto nowe postanowienia, dotyczace zgłoszeń dokonanych odkrywek i nadania, a które zapobiegają dotychczasowym nadużyciom, wprowadzając zarazem w poszczególnych wypadkach postępowanie administracyj-

no-sporne i przyznajac kompetencję policyjno-górnicza władz górniczych w sprawach poszukiwań górniczych.

Należy tutaj ponadto przytoczyć:

a/ ustawę z dnia 9/IV 1873, którą zmieniono §. 235 pr.u.g. & uregulowano przekształcenie gwarectw starego prawa na gwarectwa nowego prawa.

b/ artykuł 37 ustawy wykonawczej wprowadza zmiany w pr.u.g.+ mianowicie rozszerza postanowieniapow.ust.cywilnej o materjalnych prawach co do nieruchomości na własność kopalni.

c/ nowela z dnia 7/VII 1902 złagodziła postanowienia pr.u.g. o wynagrodzeniu szkód górniczych na rzecz właściciela gruntu i wprowadziała solidarna odpowiedzialność współwłaścicieli kopalni. i właścicieli kopalń sąsiadujących wobec właścicieli ziemi.

d/ ustawa z dnia 6/VI 1904 oddała roboty poszuki-

wawcze i eksploatacyjne ropy naftowej pod nadzór górniczo-policyjny władz górniczych

e/ ustawa z dnia 23/VI 1909 uzależniła nabywanie kopalni przez zagraniczne osoby prawne /spółki/ i przez niepruskie gwarectwa, od specjalnego zezwolenia panującego /naczelnego rządu/.

Niezmienione postanowienia pr.u.g. są już po części przestarzałe, w każdym razie ta ustawa podniosła pruskie górnictwo do ogólnego rozkwitu.

Zasada: Pr u.g. normuje tylko te sprawy Górnicze które wymagają odmiennego traktowania - czyli wyjątków od zasad prawa powszechnego. To też pow prawo cywilne i administracyjne obowiązują w górnictwie posiłkowo.

Artykuły 37,38,39 usatwy wykonawczej do pow. kodeksu cywilnego dosłosowuje pr.u.g. do pow kod cyw.,który obowiązuje od 1/I 1900 r.

Tu decyduje artykuł 67 usawy wprowadzonej do

do pow kod cyw ,który postanowił,że postanowienia pow kraj ustawy cywilnej dotyczace górnictwa obowiązują nadal bez zmiany.

W sprawach górniczo-handlowych decyduje ustawa handlowa z dnia 10/V 1897. W myśl tej,ustawy kupcem jest ten,kto prowadzi interesy handlowe t j kto kupuje i dalej sprzedaje rzeczy ruchome/towary/ Właściciel kopalni nie kupuje swych produktów - przeto w tym wypadku nie jest kupcem. Jeżeli jednak firma przedsiębiorstwa górniczego jest wpisana do rejestru handlowego,to w takim razie nabywa charakteru kupca, a wówczas musi prowadzić księgi handlowe - może udzielać prokurę /pełnomocnictwo handlowe/ etc

WŁADZE GÓRNICZE I POSTĘPOWANIE W SPRAWACH GÓRNICZYCH

Górnictwo wymaga fachowych urzędników do nadzoru państwowego We Francji dodano władzom adm.-

nistracyjnym fachowców/inżynierów górniczych/ jako doradców. W Niemczech oddawna istniały władze górnicze, którzy wykonywali sądownictwo górnicze i ściągali olborę i prowadzili księgi nadań górniczych.

W Prusiech są trzy instancje. Od r 1848 szefem górnictwa był minister przemysłu i handlu /Od r 1878/79 do 17/II 1890 minister robót publicznych/ Instancjami temi są: 1/urzędnik rewirowy, 2/ wyższy U.G., 3/minister handlu.

W Prusiech istniało pięć wyż-u.g. a to 1/Wrocław, 2/Halle, 3/Klaustahl, 4/Dortmund, 5/Bon

Urzędnikom rewirowym dodano w roku 1899 stygarów /Einfahrer/ dla wyrębin w bieżących objazdach Urzędnicy rewirowi przedewszystkiem sprawuja policję górniczą i przemysłową na kopalniach Urzędnikowi rewirowemu przysługuja prawa i obowiązki inspektorów przemysłowych/§ 189 ustęp 2, pr.u.g. 1 § 139.b.pow ustawy przemysł /

On jest organem pomocniczycm prokuratury państwa /§ 153 ust.organizacji sądowej/ i jako taki śledzi czyny karygodne na kopalniach popełnione.

Wyższy Urzad Górniczy ma ustrój kolegjalny. Składa się ze Starosty górniczego i jego zastępcy, starszych radców górniczych majacych kwalifikacje górniczo-techniczne lub i prawnicze. Wyższy U G jest władzą rekursową i dadzorczą dla urzędników rewirowych i w swoim zakresie ma prawa i obowiązki władzy krajowej /§ 189 ustęp 6 pr.u.g/Legierung.

Z wyjątkiem Wrocławia - wyższym urzędom górniczym dodane są wyższe urzędy ubezpieczeniowedla bractw górniczych.W sprawach nadań górniczych,wywłaszczenia,nadzoru nad bractwami górniczemi,wydawania przepisów górniczo-policyjnych,jakoteż w sprawach ważniejszych Wyższy urzad górniczy stanowi instancję pierwszą-

Najwyższą instancję jest ministerstwo handlu i przemysłu. Na czele departamentu dla spraw górniczych stoi starszy starosta górniczy. W myśl ustawy przemysłowej, państwowej ustawy ubezpieczeniowej i ustawy o sądownictwie przemysłowem jest urzędnik rewirowy władzą administracyjną pierwszej instancji i miejscową władzą przemysłową; wyższy urząd górniczy stanowi wyższą władzę administracyjną a minister handlu najwyższą władzę przemysłową

Deputacja górnicza /rada górnicza/ funkcjonuje na zasadzie ustawy z dnia 28/VII 1909, jako organ doradczy ministra handlu w sprawach górniczo-technicznych, górniczo-policyjnych i t.d. Składa się z zamianowanego przewodniczącego i 30 członków częścią zamianowanych nych a częściowo wybranych z pośród właścicieli kopalń, urzędników kopalnianych i robotników górniczych /§ 194 b, pr u.g./

Przyboczna rada zdrowia dodana ustawą z dn 14/VII 1905 Wyższemu Urzędowi górniczemu, wydaje opinję w sprawach górniczo-policyjnych o ile dotyczą czasu trwania, początku i końca pracy dziennej/dniówki/. Przewodniczy jej starosta górniczy i składa się z czterech członków wybranych z pośród właścicieli kopalń, lub ich zastępców i z pośród starszej braci kasy brackiej, przez wydział prowincjonalny tej prowincji, w której W.U.G ma siedzibę W posiedzeniach tej rady zdrowia bierze też udział powołany przez Wyższy U.G, jeden lekarz z bractwa górniczego z głosem doradczym

Dyrekcje, inspektoraty, i t p administrujące skarbowemi kopalniami, hutami i salinami nie są władzami górniczemi, gdyż od 1/I 1893, policję górniczą, w zakładach fiskalnych wykonuje urzędnik rewirowy Podział ten na admi-

nistrację skarbową/fiskalną/ i państwową/regi-
nal/istnieje tylkow pierwszej instancji
Instancje wyższe nie są rozłączone, gdyż fis-
kalne zakłady podlegają w sprawach administra-
cyjnych nadal nadzorowi Wyższego U G i Min
Handlu/ a nie ministerstwu Skarbu/ Dyrekcja
w Zabrzu podległa jest w prost Min Handlu

POSTĘPOWANIE PRZED WŁADZAMI GÓRNICZEMI

Polega ono na uproszczonem postępowaniu admi
nistracyjnem Od orzeczeń urzędnika rewirowego
w regule dopuszczalny jest rekurs do W.U.G. a
następnie do Min Handlu /§ 191 / Termin do re
kursu wynosi cztery tygodnie/28 dni/ /§ 192 u 1/
Rekurs można wnosić także do instancji rekur-
sowej - ale rekursy od orzeczeń, które wymagają
uchwały u Wyższego U G lub które zapadają w spra
wach pomiędzy stronami - wiodącemi spór - należy
wnosić do tej instancji, od której się rekursuje
/§ 193 u 2 / Nie wymaga się uzasadnienia rekursu

Jeżeli jest strona przeciw,dzieli się jej rekurs do oświadczenia się w przeciągu czterech tygod

Rekurs zwykle ma moc wstrzymującą - chyba,że to jest wyraźnie w ustawie zaprzeczone,n.p.w § 201-ustęp 2/gór pol.zarządzenia/ - lub z natury rzeczy taka zwłoka jest niedopuszczalna/np. rekurs z powodu odmowy zatwirdzenia planu ruchu/.

Wyjątki od tej reguły zachodzą,gdy dopuszczalne jest postępowanie administracyjno-sporne przed wydziałem górniczym lub zażalenie/w sprawach bractwa górniczego/ przed Wyższym urzędem rozjemczym dla spraw brackich lub skarga sądowa n.p o wysokość odszkodowania przy wywłaszczeniu. Gdy jednakże władze górnicze urzędują poza obrębem p.u.g w zakresie poruczonym im ust.przem n.p. przy koncesjonowaniu kotłów parowych i maszyn /§ 59/,wówczas termin rekursowy wynosi 14 dni

Zażalenia na opieszałe urzędowanie nie jest ograniczone do żadnego terminu

Jako środek egzekucyjny przysługuje Wyższemu U G. prawo nakładania grzywien /Zwangsstrafbefehl/ do wysokości 300 Mk lub czteretygodniowego więzienia/aresztu/

Ściągnięcie kosztów i grzywien przeprowadza władza administracyjna/ § 194/ w drodze egzekucji politycznej

WYDZIAŁY GÓRNICZE I POSTĘPOWANIE SPORNO-ADMINISTRACYJNE

Potrzebę rewizji orzeczeń władz administracyjnych przez niezawisłe sądy - uznano też dla spraw górniczych.

Nowelą z dnia 14/VII 1905 wprowadzono właściwość wydziałów powiatowych dla sporów dotyczących spraw robotników górniczych, uchylono dalszą nowelą z dnia 28/VII 1909 r

Przy każdym Wyższyn U G istnieje teraz Wydział Górniczy stanowiący instancję pierwszą

w postępowaniu administrycyjno-spornem.
Wydział Górniczy składa się z oddziałów osobnych dla każdej prowincji administracyjnej która wchodzi w skład okręgu W.U.G./a posiada kopalnie/ Każdy oddział składa się z 6-ciu członków i przewodniczacego,którym jest starosta górniczy lub jego zastępca Dwóch członków mianuje Min.Handlu z pośród urzędników W.U.G.; zaś czterech wybiera Wydział prowincjonalny z pośród mieszkańców swej prowincji,posiadających czynne prawo wyboru do sejmu prowincjonalnego Jeden z nich musi być członkiem wyższego sądu krajowego Wykluczeni od wyboru są urzędnicy państwowych władz górniczych i niektórzy wyżsi urzędnicy administracyjni. Oprócz 6-ciu członków,są dwaj zastępcy mianowani przez M.H i czterej wybrani przez wydział prowincjonalny Wydział Górniczy ma badać orzeczenia W U G /chociaż Starosta górn jemu przewodniczy,co jest niewłaściwem/

Właściwość /kompetencja/ wydziału górniczego jest unormowana. nowelami z dn 14/VII 1905, 18/VI 1907, i 28/VII 1909 a mianowicie.

1/ co do zgłoszeń/Munungsrecht/ XxxxXx § 15, ustęp 1,punkt 1 /odkrywka minerału/ - § 27,ustęp 4,/forma pola górniczego/ - Art XI noweli z dn 18/VI 1907 /nadanie przymiarów leżących pośród nadanych pól górniczych /

2/ w sprawach dotyczących praw robotników. § 80.f ust 1 /ważność wyboru mężów bezpieczeństwa i członków wydziałów robotniczych/ - § 80 f ustęp 2,/rozwiązanie wydziału robotniczego/

3/ w sprawach policji górniczej § 75 ustęp 2, /nie uznanie lub cofnięcie uzdolnienia personalu nadzorczego t j kierowników i dozorców,/ § 197 ustęp 1 /w sprawach trwania czasu pracy/

Skargę do Wydziału Górniczego należy wnieść w przeciągu 2 tygodni po dniu otrzymania dotyczącego orzeczenia Wyższego Urzędu Górniczego

W przypadku § 75 ust 2 od orzeczenia Urzędnika rewirowego, zresztą od orzeczenia W U G. Postępowanie normują §§ 50-114 ustawy o administracji krajowej z dnia 30/VII 1883.r.

Wniesienie takiej skargi wyklucza możność wniesienia rekursu do Wyższej władzy górniczej Skarga - jeżeli tego nie wykluczono - ma moc wstrzymującą/odracza wykonanie zaczepionego orzeczenia/

Od wyroku wydziału górniczego z reguły dopuszczoną jest rewizja do wyższego sądu administracyjnego - Wyjatek czyni tylko sprawa z § 75.ustęp 2 t.j nieuznania lub cofnięcie uzdolnienia - gdyż w takim wypadku nie można odwołać się do wyzszego sądu administracyjnego Rewizję można oprzeć na zastosowaniu błędnem lub niezastosowaniu postanowień prawa albo można podnieść zarzuty z powodu ważnej wadliwości w postępowaniu

Zgłoszenie i uzasadnienie rewizji ma być wniesione w przeciągu dwu tygodni do Wydziału górniczego.

4. Urzędnicy przy władzach górniczych. Wymogi są zawarte w przepisach z dnia 18/IX 1897, Po ukończeniu szkoły średniej - roczna praktyka - poczem trzechletnie studja ~~xxÁXadxxxxx~~ w Akademji Górniczej i egzamin referendarza, następnie trzechletnie zajęcie jako referendarz - poczem drugi egzamin assesorski Juryści muszą mieć praktykę i egzamin sędziowski

5/ Miernicy górniczy W regule są uważani za przemysłowców i dlatego potrzebuja koncesji do prowadzenia swego zawodu Przysługuje im w ich czynnościach zawodowych zaufanie publiczne /§ 415 pr cyw /Koncesję udziela W.U.G na całe państwo - który też prowadzi nadzór nad nimi - ale bez władzy dyscyplinarnej i może

odjąć koncesje. / §.190 ust. 2 i 3/

Ogólne przepisy dla mierników wydał M.H.
z dnia 21/XII 1871./Z.f B Tom 13 - str.2./
z dodatkiem z dnia 2/7 1900 /z.f. t. 42 -16/,
który normuje postępowanie przy odjęciu koncesji

AKADEMJA GORNICZA W KRAKOWIE.

WZORY DO

PRAWA GÓRNICZEGO.

Wzór I.

Wzór podania o udzielenie ogólnego pozwolenia na poszukiwania górnicze.

Do Urzędu Górniczego Okręgowego

w Krakowie.

Podpisany XX. właściciel realności w Chrzanowie, zamieszkały przy ulicy.. No...., prosi o udzielenie mu ogólnego pozwolenia na poszukiwania górnicze w całym powiecie administracyjnym Chrzanowskim.

Na dokument tego pozwolenia załączam stempel na 500 mkp.

Chrzanów, dnia . ..192...

....

podpis własnoręczny

Wzór 2.

L.....

POZWOLENIE

na poszukiwania górnicze.

Urząd górniczy okręgowy ...
w ..... udziela ....
.... na
podanie wniesione dnia .....192.. r. do L..
pozwolenie do poszukiwań za minerałami zastrzeżonemi według przepisów ogólnej ustawy górniczej z dnia 23 maja 1854 r. na czas jednego roku.to jest od dnia dzisiejszego do dnia .....192..r.

Okręg poszukiwawczy jest ....
.....
.....
.....
.....

Przy wykonaniu tego pozwolenia poszukujący jest obowiązany zastosować się ściśle do przepisów ustawy górniczej i zadość czynić wszystkim dotyczącym rozporządzeniom władzy górniczej w przeciwnym bowiem razie za niedbanie tych obowiązków pociągnęłoby skutki ustawą górniczą przepisane.

Po upływie wyżej oznaczonego czasu i jeżeli przedłużenie tego pozwolenia u władzy górniczej uzyskanem nie będzie niniejsze pozwolenie ustaje i wszystkie na podstawie tegoż nabyte prawa poszukiwawcze same z siebie upadają.

....dnia. .....192..

Wzór 5.

Ł.....

P O T W I E R D Z E N I E

Zgłoszenia w y ł ą c z n o ś c i g ó r n i c z e j

Urząd górniczy okręgowy w Krakowie .....

potwierdza niniejszem, że..... ... .

....

podaniem de praes. .....192..,L.....,zgłosił . na podstawie pozwolenia do poszukiwań górniczych z dnia .....

...192.... L.....wyłączność górniczą w gminie katastralnej ..... ,okręgu podatkowego.....

Starostwa powiatowego..... .....

Włom znajduje się ....

....

....

....

Znak wyłączności stoi..... .....,

....

....

Kierunki podane są od południka ....

Poszukujący obowiązany jest do ścisłego przestrzegania przepisów powszechnej ustawy górniczej z 23 maja 1854 Dz.u.p. nr 146, i do natychmiastowegozgłoszenia się z tem potwierdzeniem w Starostwie powiatowem w .....

Roczną opłatę od tej wyłączności górniczej w kwocie.....należy uiszczać w ratach kwartalnych płatnych z dołu począwszy od. .. kwartału 19..

Ta wyłączność górnicza jest ważna tylko na czas trwania pozwolenia do poszukiwań górniczych na którem się opiera.

Kraków, dnia .....192..

Urzędnik górniczy

Wzór 6.

Wzór podania o nadanie pola kopalnianego.

Do

STAROSTWA GÓRNICZEGO

W KRAKOWIE/

W komplesie wyłączności należących do kopalni węgla kamiennego "Tenczynek" Spółka z ogr.odp. w Krakowie odkrył podpisany jako pełnomocnik tejże spółki, na parceli 1 kat. 781 będącej własnością tejże kopalni w gminie kat. Rudno, powiatu Chrzanowskiego, w obrębie własnej wyłączności 1 1135 ex 1895 pokład węgla kamiennego w terenie, nie założonym przez miary górnicze.

Pokładu tego dosiągnięto szybem poszukiwawczym nazwanym szyb "Bolesław", wygłębionym w głębokości 38.40 m, w głębokości 21.20 m mierząc od wieńca szybowego. Ze względu, że napotkany w szybie pokład nie posiadał dostatecznej grubości szyb głębiono dalej, poczem w głębokości 26.20 m założono przekop którym w odległości 35 m od osi szybu na potkano na tem dam pokład a ujechawszy chodnikiem 34 m ustalono punkt rozkładu.

Pokład ten wykazuje grubość 0.52 m rozszerza się w kierunku 21^h 7° , a zapada pod kątem 8° w kierunku 15^h 7°.-

Na podstawie powyższego odkrycia upraszy się podpisayn jako pełnomocnik kopalni węgla kam. ZX "Tenczynek" Sp.z ogr. odp. o nadanie dla tejże Spółki pola górniczego pod nazwą

J a n i n a .

składającego się z czterech podwójnych miar górniczych stosownie do § 42 u.g. o pow. 36 ha, 9 a 28 m^2. Pole to ma być wpisane w krakowskiej księdze górniczej Sądu krajowego jako Sądu górniczego w Krakowie, jako samoistne pole górnicze.

Położenie punktu rozkładu.

Punkt rozkładu wymiarów jest punkt oznaczony cyfrą I i stałym znakiem żelaznym umieszczony w głębokości 23.842 m pod wieńcem szybowym a oddalony od osi szybu na 41 m.

Umieszczony jest na odkrywcepokładu polewej stronie chodnika, 019 m od łupku nadkładowego, a 033 m od spągu pokładu.

Dalszy ciąg wzoru 6.

Punkt ten przeniesiony na powierzchnię ziemi, przypada na parcelę gruntową l.k.781 stanowiącą własność wymienionej kopalni gminy kat. Rudno, Starostwo Chrzanów i jest oddalony od półn.rogu domu drewnianego, wystawionego na murowanym fundamencie i zaopatrzonego murowaną piwnicą l.k.146 położonego w gminie kat.Rudno będącego własnością hr.Potockiego, w kierunku $22^h 5^o 41'$ na 246.730 m a od półn.-zach.rogu przydrożnej murowanej kapliczki leżącej na parceli gr.l.k.313 w kierunku $20^h 1^o 40'$ na 217.770 m.

Od tego punktu rozkładu rozciągać się ma:

Pierwsza podwójna miara kopalniana .

na 38.990 m w kierunku $17^h 4^o 38'$ a na 256.010 m w kierunku $5^h 4^o 38'$ na szerokość, zaś na 32.700m w kierunku $11^h 4^o 38'$ a na 273.171 m w kierunku $23^h 4^o 38'$ na długość, przylegając całą swoją południową granicą szerokości do pola kopalnianego "Podzamcze", /własność Gal.Zakł.Górn. w Sierszy/, zaś całą swoją zach.granicą długości do wsch.gran.dług. I-szej pojedynczej miary pola kopalnianego "Św.Helena", będącego własnością Zach.-czeskiego Tow.górniczego, którego pełnomocnikiem jest ned Isamy.

Druga podwójna miara kopalniana

o tej samej długości i szerokości co pierwsza, przylega dokładnie całą swoją południową granicą szerokości, wynoszącą 295 m do.półn. granicy szerokości swej I-szej podwójnej miary a swoją zach granicą długości na 147.50 m do wshodniej granicy szerokości II-ej pojedynczej miary pola "Św Helena ".

Trzecia podwójna miara kopalniana

o, tej samej dług. i szer. co pierwsza, przylega całą swoją południ granicą szerokości do półn.gran. szer. swej II-ej podwójnej miary.

Czwarta podwójna miara kopalniana.

o tej samej długości i szer.co pierwsza, przylega całą swoją południ wą granicą szer.do półn/granicy długości II-ej pojedynczej miary górniczej pola "Św Helena", a zachdnią graicą długości na 158.371 m do wshodniej granicy IV-tej pojedynczej miary pola "Św Helana", podczas gdyswoją wschodnią granicą długości przylega na 158.371 m do swej II-ej podwójnej miary górniczej a na 147,50 m do swej III-ej podwójnej miary.

Dalszy ciąg wzoru

Kartę rozkładu tego pola załącza się w dwu egz., oraz zestawienie dokonanych pomiarów i obliczeń

Wszystkie kierunkk odnoszą się do południka katastral. przy dwklinacji $0^{o}20' 13''$ na zach.

Równocześnie przedkłada się próbę węgla z miejsca odkrycia pokładu, oraz pełnomocnictwo kopalni węgla "Tem...vnek" i wyciąg z rejestru handlowego tejże Spółki, jak również pełnomocnictwo Zach. Czeskiego Tow. węglowego dal podpisanego.

Data ..... Podpis.....

Wzór 7.

L.....

Kraków dnia 6.VII 1922

E d y k t o o g l ę d z i n a c h g ó r n i c z y c h.

Niniejszem podaje się do publicznej wiadomości, że Dyrekcja kopalni węgla "Tenczynek" w Krakowie wniosła dnia 20 czerwca 1922 podanie do Starostwa górniczego w Krakowie o nadanie pola kopalnianego na węgiel kam. w gminie kat. Rudno, pow. Chrzanowskiego pod nazwą:

" J a n i n a ".

To pole kopalniane składać się ma z 4-ch podwójnych miar na węgiel, odkryty we własnej wyłączności górn. L 1135 ex 1195, w gmin. kat. Rudno położonej.

Mapa rozkładu powyższych miar kopalnianych znajduje się w Urzędzie górniczym okręgowym w Krakowie, gdzie może być przeglądniętą w godzinach urzędowych.-

Odkrywke uskuteczniono pod parcelą grunt. l.k. 781, będącą własnością kopalni "Tenczynek" zapomocą przekopu, pędzonego w głębokości 26.20 m od szybu "BOLESŁAW" w odległości 35m, a następnie chodnikiem 34 m długim w pokładzie węgla o 0.52 m miąższości.

Punkt rozkładu tego pola znajduje się po lewej stronie chodnika i oznaczony jest cyfrą I. oraz stalem godłem żelaznem..... umieszczonem w głębokości 23.842 m pod przyziomem szybu "BOLESŁAW".

Punkt ten przeniesiony na pow. ziemi, oddalony jest od półn. rogu domu drewnianego l.k. 146 gm. Rudno, będącego własnością hr. Potockiego w kierunku $22^h\ 5^o41'$ na 246,730 m, a od północno zach. rogu przydrożnej murow. kapliczki leżącej na parc. gr. l.k. 313 w kierunku $20^h1^o4'$ na 217,770 m wedle południka kat.

Wskutek powyższego podania zarządza się pomyśli § 54 p.u.g. z 23.5.1854, Nr. 146. autr. dz. p. oględziny górnicze na dzień 21. lipca 1922 godz. 9-tą przed południem w kancelarji ruchu kop. "BOLESŁAW" w Rudnie, wzywając do jawienia się wszystkie interesowane strony, wskazując na postanowienia §§58 i 59 p.u.g.

Naczelnik Urzędu:

Podpis .....

Wzór 3.

Wzór podania o przedłużenie ogólnego pozwolenia na poszukiwania górnicze.

Do

Urzędu Górniczego Okręgowego

w Krakowie.

Załączając dokument mego ogólnego pozwolenia na poszukiwania górnicze z datą: Kraków dnia .. .. L... proszę o przedłużenie go na rok następny.

Stempel na 500 mkp na blankiet prolongacyjny dołączam.

Chrzanów, dnia.....192..

.....

Podpis i dokładny adres.

Wzór 4.

Wzór zgłoszenia wyłączności górniczych.

Do
Urzędu Górniczego Okręgowego
w Krakowie.

Na podstawie mego ogólnego pozwolenia na poszukiwania górnicze z dnia .....192...r. L...zgłaszam następujące wyłączności górnicze w gminie katastralnej / Pogorzyce / :

1. Włom wyłącznościowy leży na parceli kat.licz.. i jest oddalony od północnego rogu na parceli budowlanej liczba kat.....na 50 m w kierunku 24^h

Znak wyłącznościowy ma stanąć na 10m w kierunku 12^h od włomu.

2. Włom znajduje się na parceli licz.katastr.. i jest oddalony od styku parcel gruntowych licz. kat. 271, 232 i 233 w kierunku 6^h.

Znak wyłącznościowy ma stanąć w oddaleniu 20m w kierunku 8^h od włomu.

3. i t.d.

Wszystkie powyżej podane kierunki odnoszą się do południka katastralnego.

Chrzanów, dnia.... Podpis/dokładny adres

wzór 5.

Wzory doniesienia o odstąpieniu uprawnień do poszukiwań górniczych.

stempel

Do
Urzędu Górniczego Okręgowego
w Krakowie.

Podpisani zawiadamiają niniejszem,że ogólne pozwolenie na poszukiwania górnicze w powiecie administracyjnym /Chrzanowskim/,L... z roku..... wraz z wyłącznościami L;L;.....z roku..... zgłoszonemi na podstawie tego ogólnego pozwolenia przez Michała X.,przeszły na Pawła Y.,kupca,zamieszkałego w Chrzanowie przy ulicy.....Nro..... i na tej podstaie upraszamy o przepisanie załączonych oryginalnych dokumentów na tego nowonabywcę.

Chrzanów,dnia.....roku...

Podpis:
pozbywającego

Podpis:
Nabywcy.

wzór 9.

str. 1

Do

Urzędu Górniczego Okręgowego

w .....

Jak stwierdza tu dołączony kontrakt kupna, sprzedaży, ogólne pozwolenie na poszukiwania górnicze L.....z roku....,przeszły na moją własność.

Na tej podstawie proszę o przepisanie załączonych oryginalnych dokumentów na moje imię.

Jestem przemysłowcem i mieszkam w.....poczta...

/ Miejscowość/dnia..... .roku.

podpis:

wzór 10.

O d p i s .

Monitor Polski z dnia 6 grudnia 1922, Nr. 276.

Z Urzędu Górniczego.

Ogłoszenie o odkryciu rudy żelaznej.

Na zasadzie art. [illegible] Ust. Górn. wyd. 1912/13 r. Urząd Górniczy w Radomiu ogłasza, że Mieczysław Pol, działający w imieniu i na rzecz ins. górn. Stanisława Strzeszewskiego, odkrył rudę żelazną w dniu 21 października 1922 r. za pomocą szybiku głębokiego 24 m, na gruncie majątku państwowego Ciekoty w gm. Dąbrowa, pow. Kieleckiego, w odległości 320 m na północ od drogi, idącej z Ciekot do Wilkowa, i 10 m na zachód od granicy gruntu Józefa Pedryca.

Na skutek powyższego, osoby zainteresowane mogą w terminie miesięcznym od daty niniejszego ogłoszenia podać do Urzędu Górniczego w Radomiu piśmienne protesty i uwagi. Date i miesce rozpatrzenia będą wskazane w osobnem ogłoszeniu.

wzór 11.

O d p i s.

Monitor Polski z dnia 9 stycznia 1923.nr.6.

z Urzędu Górniczego.

Ogłoszenie o odkryciu rudy żelaznej.

Na zasadzie art,481 Ust.Górniczej,wyd,1912-13 r Urząd Górniczy w Częstochowie niniejszem zawiadamia,że p.Stefan Ostanowski,zamieszkały w Sosnowcu,działając w imieniu i na rzecz Banku Przemysłowców w Sosnowcu,odkrył rudę żelazną dnia 2.XII 1922 r. za pomocą otworu świdrowego na głębokości 12,95 m na gruncie włościanina Jana Szczepańskiego,wsi Kamionka,gm Kamionka,star.Wieluńskiego,woj.Łódzkiego,w odległości 110 m na południe od drogi,wiodącej z Kamionki do Nowego Kadłuba i 10 m,na wschód od rowu,ograniczającego grunta wsi Kamionka i Kadłub.

Na skutek powyższego,życzący sobie mogą w terminie miesięcznym od dnia dzisiejszego ogłoszenia podać do Urzędu Górniczego w Często-

dalszy ciąg wzoru 11.

chowie pisemne protesty i uwagi.

O dniu i miejscu rozpatrzenia tych protestów nastąpi osobne ogłoszenie.

Wzór 12.

O d p i s.

Monitor Polski z dnia 16.stycznia 1923.Nr.12.

Z Urzędu Górniczego.

Ogłoszenie o wyjednanem nadaniu górniczem.

Zgodnie z § 25 Instr. o zast.art.334-415 Ustawy Górn./Zb.Pr.Ces.Ros.,t.VII,wyd.1893/ Urząd górniczy na Okręg Dąbrowski ogłasza,że na zasadzie odkrycia pokładu węgla kamiennego dokonanego w dniu 11-go grudnia 1907 r,przez mieszkańca wsi Krzykawa,gm.Bolesław,pow.Olkuskiego,Piotra syna Andrzeja Zięby,na gruncie

dalszy ciąg wzoru 12.

właścian Jana i Wiktorji małżonków Kubańskich położonym we wsi Bukowno, gm. Bolesław,, w miejscowości "Podłąże", pow Olkuskiego.

Wymieniony wyżej Piotr Zięba podejmuje starania o uzyskanie nadania górniczego dla wydobywania węgla kamiennego pod nazwą "Piotr", ogólnej przestrzeni 250000 sążni kw., położonej na gruntach właścian wsi Bukowno i wsi Bór-Biskupi, gminy Bolesław, pow. Olkuskiego, Województwa Kieleckiego.

Wyjednana przestrzeń nadania ma granice: od północy i zachodu grunta skarbowe lasów rządowych Słomnickiego Nadleśnictwa, od wschodu grunta właścian wsi Bór-Biskupi, od południa ziemie pograniczne b. Ces. Austrjackiego.

Na skutek tego w dniu 5-go lutego b.r., o godzinie 10-tej rano. Urząd Górniczy na Okręg Dąbrowski w kancelarji swojej przy uli-

dalszy ciąg wzoru 12.

cy Francuskiej Nr.5,będzie rozpatrywał wszelkie uwagi i protesty przeciwko nadaniu projektowanej przestrzeni,jakie będą przedstawione na wskazany termin.

Osoby zainteresowane mogą do dnia 5-tego lutego r.b.,licząc od dnia dzisiejszego ogłoszenia,rozpatrzyć plan,rejestr pomiarowy oraz opis granic wyjednanego nadania w wyżej wspomnianej kancelarji Urzędu Górniczego na Okręg Dąbrowski w Dąbrowie.

Wzór 13.

Ogłoszenie o rozpatrzeniu protestów przeciwko odkryciu rudy żelaznej.

Na zasadzie art.359 Ust.Górn.,wyd.1893 r., Urząd Górniczy na Okręg Dąbrowski w Dąbrowie, podaje do wiadomości zainteresowanych osób, że dnia 9.lutego 1923 r. o godzinie 10-tej rano,odbędzie się w kancelarji Urzędu Górniczego na Okręg Dąbrowski w Dąbrowie /ul.Francuska,Nr.5/rozpoznawanie protestu,złożonego przez p. Hermana Mauwego z Sosnowca,przeciwko przyznaniu p.Piotrowi Zięba i Henrykowi Jagodzińskiemu praw pierwo-odkrywcy rudy żelaznej na gruncie włościaninę wsi Łaski,gminy Bolesław,pow.Olkuskiego,Sebastjana Cieślika dokonanego w dniach 12 i 18 sierpnia st.st.1899

Ogłoszenie o powyższym odkryciu,umieszczone było przez b.Okręgowego inż.Kiel.Okr.Górn. w Nr.40 Dz.U.z.Kiel.Gub.Wiad. z dnia 2/X 1899r.,

dalszy ciągwzoru 13.

o czem ponownie było podane do wiadomości publicznej przez odnośne ogłoszenie, umieszczone w Nr.200 " Monitora Polskiego" z dnia 4-tego września 1922 r.

Wzór 14.

O d p i s.

Monitor Polski z dnia 29.grudnia 1922.Nr.295.

Z Urzędu Górniczego.

Ogłoszenie o zatwiedzeniu zadań górniczych.

Stosownie do § 30 Instrukcji o zastosowaniu art. 454 - 540 Ust.Górn.wydan 1912 r., Urząd Górniczy w Częstochowie niniejszem podaje do publicznej wiadomości, że dnia 18.lipca 1922 r.przez Departament Górniczo-Hutniczy

dalszy ciąg wzoru 14.

Ministerstwa Przemysłu i Handlu zostało zatwierdzone na rzecz i imię Kuniberta Meske, zamieszkałego w majątku Ożarowie, nadanie górnicze "Konrad" o powierzchni 1,135.021 m^2 dla wydobywania rudy żelaznej darniowej i syderytowej na gruntach własnych dóbr Ożarów, gmina Skomlin, pow. Wieluńskiego.

Nadanie "Konrad" graniczy: na północy- z zatwierdzonym nadaniem "Bilnik", na wschodzie - z gruntami dóbr Ożarów i włościan wsi Ożarów, na południe - z zatwierdzonym nadaniem "Irena" i na zachodzie - z zatwierdzonem nadaniem "Wiktor".

Wzór 15.

O g ł o s.

Monitor Polski z dnia 29.grudnia 1922.nr.295.

Z Urzędu Górniczego.

Ogłoszenie o zatwierdzeniu nadań górniczych.

Stosownie do § 30 Instrukcji o zastosowaniu art 454 - 540 Ust.Górn.,wyd.1912 r.,Urząd Górniczy w Częstochowie niniejszem podaje do publicznej wiadomości,że dnia 4.grudnia 1922 r. przez Wyższy Urząd Górniczy w Warszawie zostały zatwierdzone na rzecz i imię Kuniberta Meske,zamieszkałego w majątku Ożarowie,nadania górnicze - "Feliks" i "Rudowa",każde o przestrzeni 1,138.021 metrów kwadr.,przyczem nadanie "Feliks" dla wydobywania rudy żelaznej darniowej i syderytowej na gruntach tychże dóbr,w gminie Skomlin.pow.Wieluńskiego.

Nadanie "Feliks" granicsy: na półno-

dalszy ciąg wzoru 15.

cnywschód i północny -zachód - z zatwierdzonemi nadaniami "Kudowa" i"Wiktor"; na południowy-wschód - z zatwierdzonym nadaniem "Irena", na południowy-zachód z gruntami dóbr Ożarów i kolonji Aleksandrów.

Nadanie zaś "Kudowa" granicy: na północy z wyjednywanem nadaniem "Odessa",na północny-zachód z gruntami wsi Ożarów,na północny-wschód z zatwierdzonem nadaniem "Feliks" i na zachodzie z gruntem kolonji Kozioł i Przedmieście.

Wzór 16.

O d p i s .

Moniter Polski z dnia 3.stycznia 1923r.Nr 2.

Z Urzędu Górniczego.

Ogłoszenie o zatwierdzeniu nadań górniczych.

Stosownie do § 30 Instrukcji o zastosowaniu art.454 - 540 Ustawy Górniczej wyd.1912 r. Urząd Górniczy w Częstochowie niniejszem podaje do,publicznej wiadomości,że dnia 4-tego grudnia 1922 roku na rzecz imię współwłaścicieli:Stanisława Makieły,Bronisława Szulca, Bronisława Micińskiego i spadkobierców Piotra Micińskiego,zamieszkałych w Zawierciu,zostało zatwierdzone nadanie górnicze "Bronisław" o przestrzeni 594.775 metrów kwadr.dla wydobywania węgla brunatnego na gruntach wsi Łośnice,Zawiercie /Zuzanka/,Kromołów,Blane-

dalszy ciąg wzoru 16.

wice oraz Szai i Mordki Habermanów w gminie Kromołów, starostwa Będzińskiego, województwa Kieleckiego.-

Nadana przestrzeń "Bronisław" graniczy: na północno-wschodzie z zatwierdzonem nadaniem "Michał", na południowo-wschodzie z zatwierdzonem nadaniem "Gust[illegible]", na południowym zachodzie [illegible]ami S.i M.Habermanów, oraz na północno-zachodzie z gruntami byłego majątku Blanowice.

C Z Ę Ś Ć II.

G w a r e c t w a.

Gwarectwa wedle austrjackiej p.u.g./§§ 137 -189/

Wedle § 137 podział własności górniczej poniżej 1/16 części całości /t.j. 6,25% udziału/ wymaga osbnego zezwolenia St.g. Gdy więc chodzi o podział na mniejsze części - to w takim wypadku, gdy St.g. nie da na to zezwolenia - ma być zawiązane "gwarectwo". Obecnie jednak dzieje się to też przez zawiązanie spółki z ogr.odp. w myśl ustawy z dnia 6/III 1906 Dz.u.p.austr.Nr.56 - lub spółki akcyjnej na podstawie kodeksu handlowego.

Gwarectwo jest zrzeszeniem dla prowadzenia przedsiębiorstwa kopalnianego, w którem współgwarek odpowiada za zobowiązania gwarectwa i za dopłaty tylko swoim udziałem i przysługa mu tylko prawo do udziału w czystym zysku. Nie ma on prawa do żądania podziału majątku gwareckiego.

Dla przedsiębiorstwa, które posiada tylko wyłączność górniczą lub miary dzienne nie można utworzyć gwarectwa. Gwarectwo nie rozwiązuje się wskutek pozbycia całego swego majątku.

W ks.gór. instabiluje gwarectwo za właściciela. Dla gwarków prowadzą U.G.o. "Księgę gwarków".

Przed wejściem w życie ustawą z roku 1854 - wolno było gwarkom instabulować się w ks.gór. za właścicieli swych udziałów, co u niektórych krajach koronnych dotychczas pozostało/stare gwarectwa/.

Ustawa górnicza dopuszcza tylko 128 kubsów /udziałów/ w jednem gwarectwie. Jeden kubs można dzielić na sto części tak, że ogółem każde gwarectwo można podzielić na 12,800 części.

Gdy chodzi o dalszy podział majątku gwarectwa o znacznej wartości zachodzi potrzeba zawiązania spółki akcyjnej.

Stosunek prawny dwu lub więcej właścicieli pola naftowego ocenia się w myśl zawartej u-

mowy lun innego oświadczenia ich woli.W braku tychże mają zastosowanie ogóle postanowienia prawne/§ 8 państwowej ustawy naftowej z dnia 11/V 1884,Dz.u.p.austr.Nr.71/.

Bez zezwolenia St.górniczego nie wolno dzielić prawa wydobywania minerałów żywicznych /pola naftowego/na udziały mniejsze niż 1/40 część całości /2.5% udz./.Kilku właścicieli pola naftowego może zawiązać gwarectwo naftowe wedle postanowień §§ 137 do 167 p.u.g

Podział majątku gwarectwa dopuszczalny jest jednak - odmiennie od postanowienia § 140 p.u. g. tylko na 100 kuksów. Gwarectwo naftowe instabuluje się za właściciela pola naftowego w księdze naftowej /§.61 kraj.ust.naftowej z dnia 22 marca 1908 - Dz.u.kraj.Nr.61/.

Gwarectwo różni się tem od spółki akcyjnej, że gwarectwo ma obowiązek dopłaty/ponoszenia strat i nakładów/,podczas gdy akcjonarjusz do tego nie może być pociągniętym.

Gwarek odpowiada za dopłaty - tylko swym kuksem - a nie innym swym majątkiem. Kuksy są imienne. Przeniesienie własności kuksu dokonywa U.G.O. przez przepisanie karty kuksowej i zanotowanie w księdze gwarków.

Gwarectwa mogą zawiązać współwłaściciele lub właściciel kopalni w porozumieniu lub bez porozumienia z osobami obcemi. Akt zawiązania powinien być notarjalnie sporządzony, a przynajmniej legalizowany, tak by mógł być w księdze gór./ks.naftowej/intabulowany.

Akt zawiązania podlega opłacie należytościowej procentowej, zaś przeniesienie własności kuksu opłacie skalowej/skala III/ Ponadto opłaca gwarectwo należytości ekwiwalentowe i podatek dochodowy. Podatek ekwiwalentowy wynosił 3% wartości nieruchomego majątku i opłacany był co lat 15.

Akt zawiązania gwarectwa wymienia dotyczące posiadłości górnicze,ich części składowe - przynależności /wyłączność gór,,posiadłość gruntowa/,zakłady uboczne /sortownie,kotłownie,maszyny na powierzchni i w kopalni/,ilość kuksów i ich dalszy podział,jakoteż ma oznaczyć przedstawiciela /reprezentanta/ na czas aż do wyboru pierwszej Dyrekcji.

Gwarectwo może ułożyć dla siebie statut, /§ 143 p.u.g./ - który zatwierdza St.g./ewentualnie w porozumieniu z władzą administracyjną/.Do zmiany statutu potrzeba zgody 3/4 obecnych na walenm zebraniu gwarków /obliczonych wedle ich udziałów/.

Jak długo gwarectwo nie posiada osobnego statutu,tak długo podlega postanowieniom §§ 144 - - 156 p.u.g.

Odpisy statutu przechowywane w St.G. i w U.G.O. może każdy przeglądać.

Statutem nie wolno zmieniać postanowień §§ 157-167 p.u.g.

O ile w statucie objęte są postanowienia należące do kompetencji innych władz ,n.p.administracyjnych,skarbowych i t.p.,to St.g.przed zatwierdzeniem ma zaciągnąć opinji tychże władz.

Rozwiązanie gwarectwa może nastąpić tylko na podstawie uchwały gwarków a nigdy przez zarządzenie władzy górniczej,nawet chociażby gwarectwo straciło cały majątek zakładowy.Uchwała musi zapaść większością 3/4 wszystkich kubsów.
Taka uchwała wymaga jeszcze zatwierdzenia Starostwa górniczego.Tylko na wypadek gdy wszyscy gwarkowie zgodzili się na rozwiązanie gwarecta nie potrzeba tej aprobaty Starostwa górniczego.

Ustawa górnicza porucza Starostwu górniczemu czuwanie nad prawami mniejszości udziałowców.

Sądownie nie można domagać się rozwiązania gwarectwa. Ustawa górnicza nie przepisuje też postanowienia, likwidacyjnego w razie rozwiązania gwarectwa - mają więc zastosowanie ogóle postanowienia prawne.

Kuksy są ruchomością. Dla ich posiadaczy prowadzi U.g.o. księgę gwarków /§ 141 p.u.g./.

Urząd górniczy wygotowuje karty kuksowe, które stanowią legitymację dla gwarka. Karty kuksowe można sprzedawać i zastawiać, podobnie jak akcje. Prawo zastawu na kuksach może sąd zanotować na kartach kuksowych. Wierzyciel gwarka może żądać wydania sobie karty kuksowej. U.g.o. nie notuje prawa zastawu w księdze gwarków. Prawa wierzycieli idą dopiero po prawie gwarectwa do dopłaty, dlatego kupując kuks lub pożyczając na kuks pieniądze należy upewnić się, czy dany gwarek nie zalega z dopłatą.

Dopóki U.g. nie będzie zawiadomiony o przenie-

sieniu kuksu na nowo nabywcę - tak długo uważa się gwarka wpisanego do księgi gwarków za właściciela kuksu/§ 142 p.u.g./

Gwarek ma prawo żądania rozdziału czystego zysku i kontrolę nad administracją gwarectwa.

Zebranie gwarków : ma przydzieloną sobie kompetencję statutem lub tam,gdzie niema § 151. Kuksów wolnych od dopłaty nie zna austr p.u.g. Egzekucję uchwalonej dopłaty prowadzi Sąd.

Wysokość dopłaty oznacza Zebranie Gwarków. Rozpisuje je Dyrekcja gwarectwa.Jeżeli adres gwarka i jego pełnomocnika nie jest znany,wówczas Dyrekcja wzywa go w gazecie urzędowej lub przez Sąd i może domagać się sprzedaży kuksu w drodze egzekucji.Gwarek może w ciągu postępowania sądowego zrzec się swego kuksu /udziału/,wskutek czego pozostali współgwarkowie muszą uiścić dopłatę,która ciąży na tym kuksie. Kwotę sądową musi zapłacić gwarek,który zrzekł się kuksu.

Przy egzekucyjnej sprzedaży kuksu - nie wolno sprzedać, poniżej ceny wywołania, która ma wynosić całą dopłatę i przybliżone koszty sądowe. Ofiarowana cena targowa musi być złożona w gotówce. -

WEWNĘTRZNY USTRÓJ I ADMINISTRACJA GWARECTW.

Jeżeli gwarectwo nie posiada własnego statutu lub gdy w statucie brakuje pewnych postanowień, to w takim wypadku mają zastosowanie postanowienia p.u.g.

Zarząd gwarectwem spoczywa w ręku dyrekcji /dyrektora/ oraz zgromadzenia gwarków.

W braku statutu - decyduje o kompetencji dyrekjci/dyrektora/ pełnomocnictwo, wystawione przez gwarków,

Dyrekcja przeprowadza uchwały zebrania gwarków/ma więc egzekutywę/.

Dyrekcja: powołana przez gwarectwo ma być zgłoszoną w U.G., który ją w pisuje do

księgi gwarków.

Jeżeli Dyrekcja ma siedzibę poza okręgiem Starostwa górniszego - to w takim wypadku - musi zamianować pełnomocnika z siedzibą,w okręgu właściwego Starostwa górniczego,/które zatwierdziło akt zawiązania i statut./ Dyrekcja może się składać z jednej lub więcej osób,które nie muszą być współgwarkami.Jeżeli dyrekcja składa się z więcej osób , to gwarkowie mają zamianować jej przewodniczącego,jeżeli statut nie postanawia co innego.

Pełnomocnictwo przewodniczącego można też unormować w jego umowie służbowej. W każdym razie pełnomocnictwo dyrekcji i dyrektora musi być złożone w zbiorze dokumentów księgi górniczej., - dla powszechnej wiadomości/ § 145 p.u.g./ - Pełnomocnictwo mają podpisać wszyscy gwarkowie i pełnomocnik.

Takie pełnomocnictwa mają obejmować postanowienia dotyczące;

1/ ruchu zakładu górniczego,

2/ przyjmowania i oddalania pracowników, oznaczania ich zarobków i płac,

3/ wydawania ordynacji i instrukcji służbowych,

4/ sprzedaży i kupna ruchomości i nieruchomości, oznaczania ich ceny, udzielania kredytu, przyjmowania zapłaty, zwrotów wystawiania weksli it.,

5/ nabywania i zrzekania się uprawnień górniczych,

6/ zastępowania gwarectwa w sądach i wobec władz administracyjnych /§ 146 p.u.g./.

W tych granicach pełnomocnictwo może być rozszerzone lub ograniczone. Do zrzeczenia się uprawnień górniczych potrzebuje dyrekcja wyraźnego /specjalnego /pełnomocnictwa.

W pełnomocnictwie można umieścić zastrzeżenie że ono może być ograniczone lub rozszerzone w czasie późniejszym.

St.g.może nie przyjąć pełnomocnictwa- jeżeli ono nie jest jasne lub jest zanadto ograniczone/ §§ 146 i 147 p.u.g./.

Gwarectwo lub sama dyrekcja może uchwalić regulaminy czynności Dyrekcji.

Każdy gwarek ma podać władzy górniczej swój adres - a jeżeli nie mieszka w okręgu St.gór. zamianować swego pełnomocnika w tym okręgu zamieszkałego. W przeciwnym razie wezwania do niego skeirowane ogłasza się w dzienniku urzędowym.

Walne Zebrania gwarków odbywają się w celu powzięcia ważnych uchwał dotychcących ważniejszych spraw gwarectwa./§ 149 p.u.g./.
W statucie można ograniczyć prawo głosowania, czyniąc je zawisłem od posiadania pewnego minimum kubsów - jego części, albo przyznać to prawo tylko pewnym gwarkom.

Zebrania gwarków mają się odbywać przynajmniej co trzy lata w siedzibie dyrekcji lub w innem miejscu, które uchwaliło gwarectwo na poprzedniem zebraniu.

Nadzwyczajne Zebrania gwarków odbywają się na życzenie 1/3 części gwarków, dyrektora lub Starostwa górniczego, gdy tego ważne sprawy wymagają.

St.g. może delegować komisarza /swego reprezentanta/ na każde zebranie gwarków. O każdem zebraniu gwarków powinna dyrekcja zawiadomić władzę górniczą z podaniem porządku dziennego. W razie niezawiadomienia władzy górniczej Starostwo górnicze może nałożyć grzywnę na przewodniczącego dyrekcji i zażądać zwołania ponownego zebrania, gdy dowiedziało się o zaszłych na zebraniu nieprawidłowościach.

Zaproszenia pisemne na Walne Zbranie rozsyła dyrekcja przynajmniej 4-ry tygodnie przed terminem. Gwarków, których adresy są nieznane wzywa się przez ogłoszenie w dziennikach. W razie niedopełnienia tych formalności pominięty gwarek może żalić się w U.G.o, który

może unieważnić powzięte uchwały.Gdy na zebraniu powzięto uchwałę w sprawie,która nie była objęta porządkiem dziennym,to Starostwo górnicze może taką uchwałę zakwestować.

Do kompetencji Walnego Zebrania należy powzięcie uchwały w sprawie sprawozdania dyrekcji z działalności przedsiębiorstwa/Betriebsbericht/ przyjęcie zamknięć rachunkowych i bilansu oraz w ważnieszych sprawach dotyczących zarządu i ruchu.

Przewodniczy dyrektor /prezydent/ - a gdy go jeszcze nie ma,- to ten spółgwarek,który posiada największą ilość kubsów - zaś gdy takich jest więcej - to w takim wypadku majstarszy z nich wiekiem.Przewodniczący ma zawsze głosować /§ 152 p.u.g./Uprawnionym do głosowania jest każdy gwarek osobiście lub przez pełnomocnika.Listownie głosować nie można. Głosy oblicza się wedle kubsów.Części kubsów

oblicza się w formie ułamków.Roztrzyga absolutna większość.Przy równości głosów decyduje głos przewodniczącego. Gdy rozchodzi się o zmianę statutu lub o sprzedaż zbędnych nieruchomości wymaga się dla ważności uchwały 3/4 części zastąpionych/obecnych/kubsów./§ 154 p.u.g./. Przegłosowani gwarkowie nie mają prawa żądania zabezpieczenia lub rozwiązania gwarectwa na podstawie § 834 k.c.

Do rozwiązania gwarectwa lub sprzedaży głównego majątku zakładowego potrzebna jest uchwała wszystkich posiadaczy kuksów albo 3/4 części ale w tym drugim wypadku wymagane jest zezwolenie St.g./§ 155 p.u.g./.

Z każdego zebrania ma być sporządzony dokładny protokół.Większe gwarectwa zapraszają wxk w tym celu notarjusza.Protokół podpisują wszyscy obecni na zebraniu gwarkowie.

Przenoszenie kubsów . Kubsem nazywano każdy udział w kopalni - co teł kod.cyw. w § 1277 czyni. U.g z dnia 23/V 1854 nazywa kuksem tylko udział w majątku gwarectwa. Urząd Górniczy wystawia imienną kartę kubsową dla każdego kubsu i wręcza ją jej właścicielowi. Kuks można w całości lub gdy tego statut nie zabrania - też częściowo odstąpić drugiej osobie,tak samo jak każde inne uprawnienie.O odstąpieniu zawiadamia się U.g.o. - w celu zanotowania w księdze gwarków i przepisania karty kuksowej na nowonabywcę.Tą sprawę można też protokalarnie załatwić w U.g.o. Gdy jednak sąd przyznał komu kuks w postępowaniu spadkowem ,egzekucyjnem lub konkursowem - to w takim wypadku należy przedłożyć U.g.o. sądowe oświadczenie.Gdy kuks został sądownie sprzedany na pokrycie zaległej dopłaty,to Sąd

przyznaje ten kuks nabywcy i wzywa U.g.c. do przepisania go w księdze gwarków/§ 164/. Kuks zaginiony musi być sądownie amotyzowany po myśli ustawy z dnia 3/V 1868 -dz.u.p. austr.Nr.36. -

Kuksy oznacza się rzymskiemi liczbami - zaś części kuksów liczbami arabskiemi.

Austrjacka ustawa górnicza wyróżnia jako szczególne sposoby nabycia kuksów:
a/ usiłowana sprzedaż sądowa kuksu z powodu zalegającej dopłaty, gdy nie ma chętnego nabywcy /§ 165/ ,
b/ w razie zrzeczenia się kuksu przez właściciela /§ 167 /.

W obu wypadkach kuks taki przechodzi na własność reszty spółgwarków na mocy ustawy /ipsojure/. Ci muszą złożyć dopłatę, która ciąży na takim kuksie

W gwarectwach starego prawa ,gdzie kuksy są wpisane do księgi górniczej/przy sądzie górniczym/ - przechodzą też na współgwarków ciężary hipoteczne,które są zainstabulowane na danym kuksie.Mogą oni jednak prosić sąd o egzekucyjną sprzedaż takiego kuksu na drodze przetargu.W takich wypadkach przechodzi kuks ten już bez tych ciężarów na nowonabywcę - lub gdy go nie udało się sprzedać na spółgwarków/§ 169/.

W tych wypadkach przewłaszczenia kuksów z urzędu,gdy kuks przechodzi na współgwarków,ma U.g.o.stosunkowo podzielić go pomiędzy pozostałych spółgwarków.

Zawiadomienie o zrzeczeniu się kuksu można wnieść do dyrekcji gwarectwa lub wprost do U.g.o.,który zarządza wykreślenie kuksu z księgi gwarków,rozdział tegoż pomiędzy spółgwarków i zawiadamia o tem dyrekcję,która ściąga zaległą dopłatę,na tym kuksie ciążącą.

Gdy taki ,kuks jest sądownie zajęty - i to jest na karcie Kuksowej uwidoczniona lub gdy kuks jest wpisany w księdze górniczej - jako udział w gwarectwie starego prawa - to w takich wypadkach przed jego wykreśleniem z księgi gwarków - musi U-g-o. zażądać od Sądu zezwolenia na to.Prawny skutek przeniesienia kuksu rozpoczyna się dopiero z chwilą wniesienia doniesienia do U.g.ś,,gdyż do tego czasu uważa się gwarka wpisanego w księdze gwarków,za współgwarka.Kto przyjmuje kuks ten odpowiada gwarectwu za dopłaty,któremi jest obciążony na rzecz tego gwarectwa.

GWARECTWA PRUSKIE.

Istota gwarectwa polega w tem - że tu organizacja nie posiada kapitału zakładowego, lecz gormadzi go w miarę zapotrzebowania - przez t.zw. d o p ł a t y.Gwarek może zwolnić się od obowiązku uiszczania dopłaty przez zrzeczenie się kuksu.Gwarek ma prawo żądania zwrotu zbytecznej dopłaty jakoteż rozdziału zysku.Taka organizacja najlepiej odpowiada właściwościom górnictwa.S.A.opiera się na kapitale zakładowym/akcyjnym/,lecz nie ma prawa żądania dopłaty od akcjonarjuszów.Małe i średnie kopalnie mają w organizacji gwarectwa najłatwiejszy sposób do pewnego zabezpieczenia swego rozwoju.Nawet wielkie kopalnie soli potasowych tworzą gwarectwa,jakkolwiek ograniczenie ilości kuksów do 1000 - utrudnia ich obieg z powodu ich bardzo wielkiej wartości pieniężnej/ n.p.50,000 mk.zł.i więcej/.

Dla spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, były gwarectwa pierwowzorem ,gdzie też dopłaty są wprowadzone - natomiast ograniczenia w obrocie udziałami - dają pierwszeństwo gwarectwu.

Pruska ustawa górnicza wyróżnia gwarectwa nowe,w których kuksy otrzymały możność większej ruchliwości i gwarectwa stare zorganizowane już przed wejściem w życie ustawy górniczej z dnia 24/VI 1865,t.j.przed 1.października 1865 r.

Nowe gwarectwa posiadają osobowość prawną /§ 96/,gdzie tylko majątek gwarectwa - a nie gwarków - odpowiada za długi gwareckie.Gwarectwo jako takie może oprócz kopalnią,zajmować się też innym przemysłem fabrycznym.

Kopalnię może tylko gwarectwo nowe obciążyć hipotecznie,ale nigdy poszczególni gwarkowie. Nazwę gwarectwo bierze od kopalni,jeżeli statutu nie postanawia inaczej

Siedziba gwarectwa - jest siedziba jego dyrekcji - jeżeli w statucie nie ma odmiennego postanowienia.

Właściwość sądu roztrzyga miejscowość gdzie leży kopalnia.

Powstanie: Gwarectwo powstaje z ustawy/ipsojure/gdy:

1/ zaistnieje kopalnia nadana,

2/ należy przynajmniej do dwuch osób/fizycznych lub prawnych,n,p,gdy A i B są współwłaścicielami dwóch osobno nadanych kopalń,to gdy nie ma osobnej umowy,powstają dwa gwarectwa X i Y./,

3/ stosunek współwłasności nie jest unormowany osobną odmienną umową.

Jeden właściciel kopalni może utworzyć gwarectwo przez wniesienie podania do hipoteki/urzędu ksiąg gruntowych/ o przepisanie kopalni na rzecz gwarectwa.

Statut nie jest wymagany.Gdy go nie ma,obowiązują postanowienia p.u.g.
Statut może obejmować całą organizację gwarectwa lub normować tylko pewne sprawy n.p. nazwę gwarectwa,ilość kuksu i t.d
Statut może uchwalić tylko walne zebranie i to większością 3/4 części wszystkich kuksów, § 94 -ustęp 2/. Musi być sporządzony notarjalnie lub sądownie i zatwierdzony przez wyższy urząd górniczy.To samo dotyczy też zmiany statutu.Wyższy u.g. nie może zatwierdzić statutu gdy jego postanowienia są niezgodne z przepisami u.g.,których zmieniać nie wolno/§ 94 -ustęp 3/,lub ze względami publicznymi,n,p. gdy statut zmierza do majoryzowania mniejszości lub gdy małą kopalnię zamierza podzielić na 1000 kuksów zamiast 100,gdyż mała wartość kuksów mogłaby zachęcić szerokie warstwy do niezdrowej spekulacji. W praktyce dopuszczano podział gwarectwa na 1000 kuksów,gdy wartość ko-

palni wynosiła przynajmniej 200,000 mk.zł. /jeden kuks wynosił 200 mk.zł./.

Rozwiązanie gwarectwa: § 100 postanawia, że przez wystąpienie poszczególnych gwarków, gwarectwo się nie rozwiązuje i że, poszczególni gwarkowie nie mogą domagać się podziału majątku gwareckiego. Zresztą p.u.g. nie normuje sprawy rozwiązania ani też likwidacji gwarectwa. Bezwątpienia mogą wszyscy gwarkowie uchwalić jednogłośnie przemianę na S.A., sprzedaż wszystkich zakładów gwareckich. /Sprzedaż samej kopalni nie rozwiązuje gwarectwa, gdy ono posiada inne jeszcze przedsiębiorstwa, tak samo też, gdy kopalnię, odjęto w drodze przymusowej/.

Przez otwarcie konkursu traci gwarectwo, zdolność prawną do działania/§ 42/ ale po zniesieniu go odzyskuje tę zdolność na nowo.

Zjednoczenie wszystkich ,kuksów w jednem ręku, też nie rozwiązuje gwarectwa, chyba że ich posiadacz tego zapąda

Statut może postanowić, że gwarectwo rozwiązuje się po osiągnięciu zamierzonego oznaczonego celu

Likwidację gwarectwa przeprowadza się w myśl §§ 48-53 k c

Władze gwarectwa stanowią reprezentant/przedstawiciel/ lub zarząd kopalni /dyrekcja/ i walne zebranie gwarków Przedstawiciel/§ 117 i nast/ jest ustawowym zastępcą i pełnomocnikiem gwarectwa On jest upoważnionym do działań prawnych w imieniu gwarectwa Osobnego pełnomocnictwa potrzebuje on od walnego zebrania gwarków, gdy

1/chodzi o sprawy, które wymagają zgody 3/4, lub wszystkich gwarków,

2/do rozpisania dopłaty

Statut może go jednak i do tych czynności

upoważnić, ale może też i ograniczyć jego prawa.

Statutem nie można ograniczyć prawa przedstawiciela do zastępowania gwarectwa wobec władz górniczych, wobec bractwa górniczego i wobec innych przedsiębiorstw górniczych, ani też wobec sądów, w procesach toczących się przeciw gwarectwu i w składaniu przysięgi w takich procesach./§ 124- ustęp 2/.

Przedstawiciela należy zgłosić u władzy górniczej. Legitymuje się on notarjalnym lub sądowym aktem, spisanym w sprawie jego wyboru, gdzie są też podane ewentualne ograniczenia lub rozszerzenia jego uprawnień-.

Gdy gwarectwo jest wpisane go rejestru handlowego - to treść tego wpisu decyduje też o kompetencji reprezentanta.

Do przedstawiciela należy też wewnętrzny zarząd majątkiem gwareckim.

On prowadzi księgę gwarków i inne potrzebne księgi. On wypotowuje karty kuksowe.

Gdy gwarectwo jest wpisane go rejestru handlowego - to reprezentant jest obowiązany prowadzić księgi handlowe i co roku ma sporządzać inwentaryzację i bilans. On zwołuje walne zebrania gwarków. Jeżeli kopalnia jest w ruchu to ma on corocznie zwołać zwyczajne walne zebranie i ma mu przedłożyć należycie udokumentowane rachunki administracyjne.

Reprezentant musi zwołać nadzwyczajne walne zebranie, jeśli tego domaga się 1/4 posiadaczy kuksów. Gdyby tego nie zrobił, to na ich wniosek zwołuje je Urząd górniczy. Tak samo postępuje U.g., gdy chodzi o wybór reprezentanta lub zarządu kopalnianego albo gdy rozchodzi się o odwołanie dokonanego wyboru.

Zamiast przedstawiciela można wybrać

zarząd kopalniany/dyrekcję/, składający się z dwóch lub więcej członków/§ 117-ustęp 2/, któremu przysługują te same prawa i obowiązki, jak reprezentantowi. Zarząd kopalniany może jednak na zewnątrz występować tylko gremialnie - przeto przy wystąpieniu nawet tylko jednego członka, traci zdolność działania o ile statut nie postanawia co innego - a na co w regule statut zezwala.

Wyboru reprezentanta lub zarządu kopalnianego dokonuje walne zebranie. Nieobieralne są osoby: mieszkające poza granicami Rzeszy niemieckiej, niezdolne do działań prawnych/małoletni etc./ i osoby prawne, natomiast można wybierać kobiety, osoby nie będące gwarkami, obcokrajowcó, którzy mieszkają w Rzeszy niemieckiej. W razie zwłoki w wyborze, musi U.g przynaglić gwarectwo do tego. Wezwanie doręcza się jednemu gwarkowi. Gdy mimo to gwarec-

two do trzech miesięcy się do tego polecenia nie zastosuje,to wówczas może U.g.zamianować tymczasowego przedstawiciela na koszt gwarectwa /§ 127/.

Wewnętrzny stosunek przedstawiciela lub zarządu kopalnianego do gwarectwa opiera się na §§ 662 i nast.k.c./o zleceniu/lub gdy jest omówione wynagrodzenie podlega postanowieniu § 675 k.c.o najmie usług/kontrakt służbowy/

Najwyższą władzą gwarectwa jest walne zebranie gwarków/§ 111 i nast./ Do ważności uchwał jest potrzebna obecność wszystkich gwarków/nawet przypadkowa/,albo obecność większości kuksów na postawie zaproszenia wszystkich gwarków z podaniem porządku dziennego.Jeżeli na takie zaproszenie nie zjawiła się większość to drugie zebranie z tym samym porządkiem dziennym nie wymaga obecności większości kuksów.Gwarek może zawsze zas-

tąpić się zastępcą o ile upełnomocni go przed terminem zebrania.

Każdemu kuksowi - zastąpionemu na zebraniu - przysługuje równe prawo głosowania. W regule zapadają uchwały zwykłą/absolutną/większością głosów. Większość 3/4 wszystkich kuksów jest wymagana do ważności uchwały o ile ona dotyczy przedmiotu nadania - a więc substancji kopalni/n.p. sprzedaż, zamiana, zastaw, hipoteczne obciążenie, wydzierżawienie i t.p./

Zgody posiadaczy wszystkich kuksów potrzeba o ile rozchodzie się o zrzeczenie lub darowanie własności kopalnianej/§ 114/.

Z przegiegu walbego zgromadzenia spisuje się protokół, który gdy rozchodzi się o uchwalenie statutu albo o wybór reprezentanta lub zarządu kopalnianego ma być no-

tarjalnie sporządzony.

Kto ma przewodniczyć walnemu zebraniu - o tem ustawa górnicza nie postanawia. Każdemu gwarkowi wolno w drodze sądowej zaczepić ważność uchwały, która zapadła na zebraniu, które się odbyło bez prawidłowego zwołania lub z naruszeniem innej formalności wymaganej ustawą górniczą. Zresztą ustawa górnicza normuje to prawo zaczepialności uchwał odmiennie od prawa akcyjnego, gdyż przy gwarectwach sądy są powołane do badania czy pewna uchwała jest korzystną dla gwarectwa, jeżeli którykolwiek gwarek w przeciągu 4-ch tygodni od dnia jej powzięcia wniesie skargę sądową, o jej uchylenie. Statut może jednak postanawiać, że taka skarga ma być wytoczona przed sądem rozjemczym, nie może jednak zawierać postanowienia, że gwarkowi nie wolno w ogóle zaczepiać uchwał walnego zgromadzenia/§ 115/.

Nie można sądownie zaczepiać takich uchwał walnego zgromadzenia, dla których ważności potrzebna jest aprobata wyższego Urzędu górniczego, albo które zmierzają do utrzymania obecnego stanu rzeczy/n p dalsze pozostawienie kopalni w spoczynku/

Skargę sądową wolno wnieść pomimo że uchwały zebrania już wykonano Po prawomocności wyroku uchylającego daną uchwałę traci ona swą skuteczność prawną

Skarga wniesiona do sądu ma moc wstrzymującą tylko wówczas, gdy chodzi o wykonanie uchwały, która dotyczy sprawy, wymagającej 3/4 większości lub wszystkich kuksów zastąpionych na zebraniu albo o ściągnięcie dopłaty/§ 116/.

Prawa i obowiązki gwarków wypływaja z posiadania kuksu, który nie posiada nominalnej /wymienionej/wartości

Gwarecki majątek dzieli się na 100 kuksów Statu może wprowadzić podział na 1000 kuks Przy przemianie starych gwarectw na nowe może ministerstwo wyjątkowo zezwolić na inną ilość kuksów /§ 235 a -ust.2 /

Kuks jest ruchomością/§ 101/- W pojęciu prawnem uważa się kuks za pozbywalne uprawnienie.Pozbywalność kuksu nie można statutem ograniczyć/§§ 94 104 ust 2/ Kuks jest niepodzielny /§ 101/,natomiast może on należeć do więcej osób,które wspólnie wykonywują moc prawną,a za dopłaty odpowiadaja solidarnie.

Przedstawiciel lub zarząd kopalniany prowadzi księgę gwarków i na tej podstawie -na żądanie - wystawia karty kuksowe Wpis do księgi gwarków lrgitymuje gwarka wobec gwarectwa zaś karta kuksowa legitymuje go na zewnątrz Ale ani księgi gwarków ani karty

kaksowe nie są koniecznie wymagane/§ 103/. Karta kuksowa musi być imienną t.j.opiewać na pewną osobę.Obecnie powszechnie uważa się kartę kuksową za papier wartościowy.

Zgubioną lub zniszczoną kartę kuksową potrzeba sądownie amortyzować - poczem otrzymuje się nową/duplikat/.

W stosunku posiadanych kuksów uczestniczy gwarek w zyskach i stratach gwarectwa i w tym też stosunku musi uiszczać dopłaty./§ 102/.

Kuksów wolnych od dopłaty p.u.g.nie dopuszcza.

O ile statut nie postanawia co innego,to sprawa wypłaty czystego zysku lub uiszczenia dopłaty zależy od swobodnego uznania walnego zebrania,gdyż nawet zaistnienie w danym czasie zbędnego majątku,nie uprawnia gwarków do żądania wydania go gwarkom.

Reprezentant ściąga zalegające dopłaty w drodze sądowej.

Przymusowej sprzedaży kuksu z powodu nieuiszczenia dopłaty nie zna p.u.g.,która wyeliminowała t.zw.postępowanie retardatowe i kadukowe.Natomiast gwarek - chcąc się uwolnić od uiszczenia dopłaty - może oddać swą kartę kuksową gwarectwu/t.zw.prawo abaudonacji/,którą sprzedaje się w drodze sądowej. Z otrzymanej ceny sprzedaży licytacyjnej,pokrywa się przedewszystkiem koszta sprzedaży, dalej należącą się dopłatę - a pozostałą resztę oddaje się jej byłemu właścicielowi. Gdy kuks był obciążony prawem zastawu,to prawo wierzyciela posiadającego zastaw idzie przed prawem gwarectwa do zaległej dopłaty.

Jeżeli kuksów nie można było sprzedać,to gdy można je podzielić,przechodzą one na własność poszczególnych gwarków, - w przeciwnym razie stają się nieobciążoną własnością gwarectwa/§ 131/. - Takie kuksy nazywają się

"kuksami będącymi w spoczynku"/Ruhende kukse/. Za taki kuks nikomu nie przysługa prawo głosowania na walnem zebraniu.

Można zrzec się kuksu pomimo,że nie została rozpisana dopłata. W takim,wypadku potrzeba na to zezwolenia wierzyciela,który ma nim zastaw Sprzedaży takiego kuksu dokonuje reprezentant z wolnej ręki,ale dotyczący gwarek nie ma prawa do uzyskanej ceny sprzedaży./§ 132/

Ponieważ § 94-ust 3,nie uważa prawa abaudonacji za postanowienie niezmienne,to też nie jest pewnem czy statut może go zakazać

Sprzedaż kuksów i oddanie ich w zastaw.

Odstąpienie kuksu wymaga pisemnej formy/§ 105 - ustęp 1 /t j deklaracji właściciela i wręczenia kuksowej lub dekretu amortyzacyjnego,gdyż bez tych dokumentów nowonabywca nie może być wpisany w księdze gwarków,co jest

potrzebnem do nabycia prawa udziału w zyskach gwarectwa/§ 106/. Jeżeli się wydarzy, że gwarek sprzeda ten sam kuks dwa razy i dopiero drugiemu nabywcy wręczy kartę kuksową, który na tej podstawie będzie wpisany do księgi gwarków, to mimoto pierwszy nabywca otrzyma charakter prawnego współgwarka, musi jednak zwrócić dopłaty, poczynione przez gwarka wpisanego do księgi gwarków.

Za dopłaty odpowiada w pierwszej linji ten, kto w czasie jej uchwalenia był faktycznie gwarkiem. Jeżeli jednak w czasie uchwalenia dopłaty poprzedni gwarek był jeszcze wpisany w księdze gwarków, a jego następca nie postawił był jeszcze wniosku na przepisanie tego kuksu na niego - to w takim razie obaj solidarnie odpowiadają za tę dopłatę/§ 107/.

Za zaległe poprzednie dopłaty odpowiada ówczesny właściciel kuksu. Gwarectwu wolno

jednak przy wypłacie zysku nowemu gwarkowi potrącić dopłaty, których nie uiścił jego poprzednik./§§ 406-413 k.c./.Zresztą do przeniesienia kuksów mają zastosowania §§ 413 i 398-412 k.c.normujące sprawę odstąpienia uprawnień.

Zastaw kuksu odbywa się na mocy pisemnej umowy i przez wręczenie karty kuksowej/§ 108/ bez zawiadomienia o tem gwarectwa.Gdy nie ma karty kuksowej - to w takim wypadku nie można kuksu zastawić.Wydanie karty kuksowej - bez pisemnej umowy o zastaw - daje posiadaczowi tylko prawo zatrzymania tejże.Prawo zastawu na kuksie opiera się na odnośnych przepisach kodeksu cywinego/§ 1273 k.c./.

Spornem jest czy wierzycielowi przysłuża prawo do udziału w zysku i czy gwarek potrzebuje zezwolenia wierzyciela do wykony-

wania swych praw/głosowania itd./na walnem zebraniu.

Przymusowy zastaw kuksu w drodze sądowej egzekucji odbywa się po myśli procedury cywilnej,a to ponieważ karty kuksowe uważa się za papier wartościowy - na podstawie §§ 808 821 i nast.procedury cyw. - przez zajęcie karty kuksowej przez egzekutora.Jeżeli nie ma karty kuksowej - to wówczas postępuje się po myśli §§ 857,828 i nast.proc.cyw.analogicznie jak przy zajęciu innych uprawnień majątkowych.

Postanowienia pruskiej u.g.o gwarectwach nie rozciągają się na kopalnie właścicieli gruntów/kopalnie soli potasowych/.Posiadacze takich kopalni radzą sobie w ten sposób iż nabywają małą kopalnię nadaną i na tej podstawie organizują się jako gwarectwa.

Pruskie władze górnicze nie chciały początkowo uznać takich kupionych gwarectw/Kaufgewerkschaften/ dopóki Sąd Rzeszy nie przyznał takim gwarectwom nieograniczonej zdolności prawnej do działania/ 28/IX,1901 i 13/XI 1901/ Od tego czasu gwarectwa mogą w swych statutach postanowić,że ich celem jest prowadzenie kopalni właściciela gruntu lub też innego przedsiębiorstwa przemysłowego

Gwarectwa gotajskie podlegały początkowo ograniczeniu,iż nie mogły w Prusiech nabywać gruntów w wartości ponad 5000 mk,bez zezwolenia rządu Potem jednak wydano ustawę z dnia 23/VI 1909,/Zbr.ust str 619/,która zakazała tym gotajskim gwarectwom nabywania gruntów/wogóle/,kopalń,ich części i uprawnień górniczych bez takiego zezwolenia,które udziela właściwy minister/król rozp z dn 11/XII 1909 Zbr ust str 797/

Z reguły odmawiano takiego zezwolenia, gdy gwarectwo było podzielone na 1000 kuksów, nie posiadając odpowiedniego majątku.

Gwarectwa utworzone przed wejściem w życie ustawy górniczej z dnia 24/VI 1865, t.zw. gwarectwa starego prawa.

Takie gwarectwa starego prawa górniczego o ile nie zmobizyzowały swych kusów, podlegają tylko częściowo postanowieniom IV rozdziału/tytułu/ ustawy górniczej /§.226/ - zresztą ma do nich zastosowanie stara ustawa, w szczególności krajowe prawo cywilne/Allg. Landrecht für die preussischen Staaten/.

Różnica między gwarectwami starego prawa a gwarectwami nowemi polega na tem, że stare gwarectwa:

1/ nie są osobą prawną,

2/ podział na kuksy jest inny,

3/ ich kuksy nie uważa się za ruchomość.

ad 1/.Gwarectwo starego prawa jest spółką cywilną utworzoną przez współwłaścicieli kopalni.Gwarkowie są współwłaścicielami kopalni,oraz całego majątku gwarectwa w idealnych częściach.Takie gwarectwo jednak też musi mieć przedstawiciela lub zarząd kopalniany - który go uprawnia i zobowiązuje.Ono jako takie zarządza majątkiem,którym rozporządzają gwarkowie większością głosów.

Wierzycielom odpowiada tylko majątek gwarectwa,do którego mogą wdrożyć postępowanie egzekucyjne lub konkursowe,ale do majątku osobistego poszczególnych gwarków nie mają żadnego prawa.

Takie gwarectwo może nabywać kopalnie i grunta,wystawiać weksle może być pozwane i może skarżyć /wątpliwe/.

Wpis kopalni w księgi gruntowe dokonuje się

nie na rzecz gwarectwa lecz wpisuje się współgwarków jako właścicieli kuksów /udziałów/. Takie gwarectwo nie może być wpisane do rejestru handlowego, a więc nie może nabyć charakteru kupca.
Wskutek połaczenia wszystkich kuksów w jednem ręku kończy się stosunek współwłasności, a gwarectwo się rozwiązuje /sporne/.
ad 2/. Ilość kuksów wedle ustawy górniczej Ślązkiej i Magdebursko-Halberstadzkiej wynosi 122 - a wedle ustawy górniczej dla ks. Clevez i dla Marchji 128.

Nowa ustawy górnicza to ograniczenie, że taki kuks można dzielić tylko na 10 części /§ 228 p.u.g./

Ad 3/. Nowsze ustawodawstwo definiuje kuksy starego prawa jako nieruchome udziały kopalniane, które podpadają pod postano-

wienia prawne,dotyczące gruntów /§ 231/.

Księga gruntowa zastępuje tu księgę gwarków.

Hipotecznie można obciążyć całą kopalnię ale też i każdy kuks osobno.

Przemiana starego gwarectwa na nowe dokonuje się na podstawie notarjalnie lub sądownie powziętej uchwały przez 3/4 wszystkich kuksów i zezwolenia wyższego urzędu górniczego/§ 235a i nast./

Jeżeli poszczególne kuksy są hipotecznie obciążone,- to Wyższy urząd górniczy przed zatwierdzeniem takiej uchwały - zawiadamia o niej wierzycieli hipotecznych i ogłasza ją w gazecie urzędowej.Wierzycielom hipotecznym wolno w przeciągu trzech miesięcy zażądać spłaty długu - chociaż termin ich płatności jeszcze nie nadszedł.

Jeżeli się inaczej nie umówiono - to nowe kuksy służą tym wierzycielom hipotecznym jako zastaw. Karty kuksowe opatruje się klauzulą obciążającą i w regule wręcza się je wierzycielom hipotecznym. Jak długo istnieja takie prawa zastawu, tak długo urząd ksiąg gruntowych prowadzi księgę gwarków i wygotowuje karty kuksowe.

Jeżeli przy podziale na nowe kuksy pozostaną jakie zbędne części kuksów to gdy w tym kierunku nie ma odpowiedniej zgody interesowanych, wówczas składa się je w całe kuksy i sprzedaje się w drodze licytacji przymusowej.

Z dokonaną sprzedażą gasną na nich nabyte prawa rzeczowe.

Mimo bezprzecznych zalet gwarect no-

wego prawa - jak:osobowość prawna,ułatwiony obrót kuksami,usunięcie niedogodności z powodu hipotecznego obciążenia całej kopalni i poszczególnych jej części t.j. kuksów - istnieją dotychczas w Prusiech liczne gwarectwa starego prawa. -

----------: o :----------

§§§

stwowej z tego samego roku. Państwowa ustawa naftowa wprowadziła nową zasadę w ogólnem ustawodawstwie górniczem przez wyłączenie prawa do wydobywania minerałów żywicznych z pod prawa górniczego i związanego z własnością gruntu, na którym ten minerał występuje.

Kopalnictwo naftowe ma u nas, w Małopolsce wielkie szanse rozwoju. Wprawdzie w ostatnich latach daje się zauważyć spadek produkcji w Małopolsce, która swój szczyt osiągnęła w latach 1907-1908, kiedy zaczęto poszukiwania ropy na wielkich głębokościach dochodzących obecnie do 2000 m. Wtedy Borysław, który znany był tylko jako teren wydobywania wosku ziemnego, zaczął produkować olbrzymie ilości ropy, ta, że ogólna wydajność w tych latach doszła do 200,000 cystern rocznie, co stanowiło 4% produkcji światowej,. Zdawało się, że rozwój ten pójdzie jeszcze dalej, stało się

jednak inaczej.Od tego czasu produkcja stale spada,a dziś Polska daje tylko 0,8% produkcji światowej.Przyczyną tego jest po pierwsze wyczerpanie się zagłębia Borysławskiego wskutek częściowego zawodnienia terenu,po drugie zaprzestanie poszukiwań na całkiem nowych terenach z powodu wzrostu kosztów po wojnie i z winy samego państwa.Państwo polskie początkowo w etatytycznych postępowaniach poszło zadaleko i nadmiernie skrępowało przemysł naftowy zastosowaniem pewnych środków przymusowych i nałożeniem sekwestru na produkty tego górnictwa.Ograniczenia te zniechęciły cudzoziemców do wkładania swych kapitałów w nasz przemysł naftowy, a ponieważ sami kapitałów takich nie posiadamy,więc całe kopalnictwo naftowe zostało zahamowane na długie lata.Tak państwo polskie ponosi pod tym względem winę i wykazuje,że nie oceniło odpowiednio światowego znaczenia przemysłu naftowego

o którym senator Beranger, komisarz francuski dla spraw naftowych, w memorjale do prezydenta ministrów Clemenceau powiedział: "Kto ma naftę, ten jest panem sytuacji". A po wygraniu wojny przez Koalicję powiedział ktoś: "Ku zwycięstwu płynęliśmy na falach nafty". Międzynarodowe znaczenie nafty obserwujemy jeszcze dziś, śledząc układy o pokój z Turcją. Jednym z najważniejszych punktów nieporozumienia są właśnie tereny naftowe w Małej Azji o które Francja i Anglja się ubiegają.

Ta ważna gałąź przemysłu górniczego ma też odrębne prawodawstwo.

Naczelną zasadą ustawy naftowej jest, że wszystkie minerały żywiczne /olej skalny, wosk ziemny, asfalt, jak też minerały, które dla zawartości żywic ziemnych mogą służyć do użytku, z wyjątkiem bitumicznych węgli/należą do właściciela gruntu na którym występują.

Aby zaś wyjąć minerały żywiczne z pod prawa górniczego ogólnego, należało uchylić ustawę państwową, która tylko w kilku paragrafach wyraża naczelną zasadę, jak w Małopolsce ma być uregulowane kopalnictwo naftowe, a rozwiązanie innych zagadnień prawnych pozostawiła ustawodawstwu krajowemu. Szczegółowe więc przepisy zawierała ustawa krajowa z roku 1884, którą zastąpiono w roku 1908 drugą, obecnie obowiązującą - krajową ustawą naftową. Stanowiono również, że uprawnienia górnicze już przed tem nadane na te minerały na podstawie powszechnej ustawy górniczej, utrzymuje się nadal w mocy i do nich ma, zastosowanie tylko ta powszechna ustawa górnicza z roku 1884. Prawo do wydobywania minerałów żywicznych na gruntach stanowiących przedmiot wpisu do księgi gruntowej lub na oznaczonych częściach takich nieruchomości, może być odłączonem od prawa własności

powierzchni.Odłączenie takie uskutecznia się sądownie lub notarjalnie uwierzytelnionem oświadczenia właściciela gruntu,że to prawo ma być odłączone od jego gruntu i ma być otwarty dla tego odłączyć się mającego prawa wydobywania wykaz w osobnej księdze publicznej t.zw.księdze naftowej.Powierzchnia gruntu, co do której odłączonem zostaje prawo wydobywania,nazywa się polem naftowem. Pole naftowe,na którem minerały żywiczne są stwierdzone,nazywa się wytwórczem,zaś takie pole,na którem minerały żywiczne są spodziewane,zowie się poszukiwawczem polem naftowem .

Odłączone prawo wydobywani stanowi samoistny przedmiot majątkowy i jak rzecz nieruchoma,może być przeniesione na inne osoby,obciążone,pozbyte,i t.d.Nabycie,przeniesienie i zniesienie tego prawa może być uskutecznione tylko przez wpis do księgi naftowej.

Jest to więc coś bardzo bliskiego z polem kopalnianym.

Prawo wydobywania minerałów żywicznych, obejmuje także prawo rozporządzenia gazem natrafionym przy poszukiwaniu i wydobywaniu minerałów żywicznych.

Wykaz pola naftowego poszukiwawczego, należy na prośbę uprawnionego do wydobywania lub kogoś z interesowanych przemienić na wykaz pola naftowego wytwórczego, w tym wypadku, jeżeli Urząd górniczy wyda poświadczenie że w tym polu stwierdzono istnienie minerału żywicznego. Przy uskutecznieniu wpisu mają zastosowanie przepisy ustawy hipotecznej.

Do podania o odłączenie czyli o utworzenie pola naftowego, należy dołączyć plan sytuacyjny w skali katastralnej, sporządzony i potwierdzony przez autoryzowanego miernika. Plan ten ma zawierać konfigurację terenu, przedmioty

ważniejsze na powierzchni,południk i miejsce odkrywki,jeżeli podanie zawiera prośbę o otwarcie wykazu pola naftowego wytwórczego wreszcie nazwę pola naftowego,pod którą ma być w księdze naftowej opisane.Dokładność planu musi być stwierdzona przez Urząd górniczy.

Dwa graniczące z sobą pola naftowe mogą być na podstawie sądownie lub notarjalnie sporządzonego poświadczenia złączone w księdze naftowej,o ile na nich nie ciążą prawa rzeczowe innych osób lub jeżeli jest dowód zezwolenia na złączenie ze strony posiadających takie prawa rzeczowe,polegające na hipotecznym zabezpieczeniu.W tym kierunku ustawa zawiera pewne normy,które mówią w jakim stopniu pierwszeństwa idą te prawa rzeczowe po sobie.

Pola naftowe mogą też być dzielone lub ich

części wymienianych. Tu ma zastosowanie ustawa hipoteczna. W szczególności jest postanowienie, mówiące, że wymaga się dowodu, iż przez wymianę nastąpi dogodniejsze zaokrąglenie pola celem lepszego zagospodarowania. Ten dowód osiąga się przez poświadczenie Starostwa górniczego. Podział pola wymaga również przedłożenia planu sytuacyjnego w skali katastralnej z temi samemi danemi, co plan przy podaniu o odłączenie.

Procenta brutto. W górnictwie naftowem istnieje system t.zw. procentów bruttowych. Są to te części produkcji, które przypadają właścicielowi gruntu bez przyczynienia się do kosztów eksploatacji. Właściciel gruntu zwykle przy odstępowaniu prawa wydobywania ustanawia na swoją rzecz procenta brutto jako odszkodowanie. Ilość tych procentów u nas wynosi zwykle 15%-20%, a czasem dochodzi do 30% pro-

---

Ustawa naftowa.

dukcji w terenach znanych, zaś w nieznanych procenta te są mniejsze /8%-10%/. Te procenta brutto, które ustawa nazywa przyjętem do uprawnionego wydobywania zobowiązaniem do powtarzających się oświadczeń cyfrowo lub procentowo oznaczonych udziałów użytkowania żywic ziemnych, podlegają wpisaniu do księgi naftowej i mogą być przeniesione, obciążone i pozbyte.

Właściciel gruntu ma prawo żądać odzielenia prawa do wydobywania od własności gruntu jako też ograniczenia tego prawa wydobywania na pewien okres czasu. Takie ograniczenie na pewien okres czasu może być uczynionem zawisłem od warunku rozwiązującego umowę, to znaczy, że jeżeli uprawniony do wydobywania nie wykona wszystkich przyjętych zobowiązań, traci wszelkie nabyte prawa i umowa uważana jest za rozwiązaną. W praktyce zwykle takim zobowiązaniem

jest wykonanie w pewnym czasie wiercenia do głębokości pewnej ilości metrów. Jeżeli więc uprawniony do, wydobywania, tego wiercenia nie dokona, kontrakt gaśnie i jego prawo do wydobywania wykreśla się z księgi naftowej. Wtedy także istnieje owo, w ustawie nazwane prawo powrotu./prawo kaduka/.

Przedłużenie czasowej ograniczonej własności pola naftowego, ma również być wpisane do księgi naftowej z oznaczeniem dnia końcowego do którego przedłużenie uczynionem zostaje.

Jeżeli zostało stwierdzone urzędownie, że właściciel pola naftowego zaniedbuje roboty, a jeżeli zachodzi niebezpieczeństwo dla dobra publicznego lub osób i jeżeli uprawniony do wydobywania, mimo powtórengo upomnienia oraz powtórnego ukarania nie uczyni zadość przepisom górniczo-policyjnym, wówczas Starostwo górnicze ma prawo orzec odebranie tego

pola naftowego.Gdy to się stanie prawomocnem,wtedy Starostwo górnicze wdraża egzekucję przez oszacowanie i sprzedaż tego pola.Może się zdarzyć,że przy sprzedaży nabywca się nie zgłosi lub oznaczy cenę niższą od ceny oszacowania,wtedy pole takie uznaje się za wygasłe,wykreśla się je z księgi naftowej i zawiadamia o tem osoby,które mają na tem polu prawa rzeczowe.

Wykreślenie może nastąpić też wskutek zrzeczenia się pola.W tych wypadkach prawo do wydobywania przechodzi nawłaściciela gruntu.

W razie wygaśnięcia własności pola naftowego obowiązany jest właściciel jego oddać tę powierzchnię gruntu właścicielowi w takim stanie,w jakim ją odebrał.

Dla ewidencji prowadzi Urząd górniczy księgę stanu posiadania w której zapisuje się

kopalnie i uprawnionych do wydobywania.

Budowy pomocnicze ma prawo zakładać tylko właściciel pola naftowego wytwórczego, o ile one nie mają przeszkadzać ruchowi cudzej kopalni.

O ruchu i zarządzi kopalń minerałów żywicznych.

Zamiar otwarcia ruchu kopalni winien być zgłoszonym do Urzędu górniczego na cztery tygodnie przed otwarciem kopalni. Jeżeli prawo do wydobywania posiada więcej osób, to zgłoszenie ma wnieść ich wspólny pełnomocnik.

Zgłoszenie otwarcia ruchu ma zawierać:

1/ imię i nazwisko, miejsce zamieszkania uprawnionego do wydobywania/jeżeli przeprowadzenia ruchu porucza się przedsiębiorcy, to jego imię, nazwisko i miejsce zamieszkania, względnie jego pełnomocnika, oraz wyszczególnienie robót, które takiemu akordantowi powierzone zostały/,

2/dowód uprawnienia do wydobywania minerałów żywicznych/właściciel gruntu,wyciąg z księgi gruntowej,właściciel pola naftowego wyciąg z księgi naftowej,na dowód,że jest właścicielem tego gruntu,względnie właścicielem tego pola baftowego./

3/ miejscowość tego przedsiębiorstwa,powierzchnia gruntu na której się rozciąga i jego granice,kopja mapy katastralnej i plan sytuacyjny w skali 1:720 w dwu egzemplarzach potwierdzonych przez rządowo autoryzowanego miernika.Na planie muszą być uwzględnione wszystkie przedmioty na terenie kopalni się znajdujące i poza jego granicami do odległości 50 m.

W przeciągu 4 tygodni obowiązany jest Urząd górniczy odpowiedzieć czy to zgłoszenie przyjmuje do wiadomości czy nie.

(U.G. musi załatwiać szybko aby sąsiad proszącego nie wypompował mu ropy)

Ruch kopalni może być zabronionym jeżeli wymiar powierzchni gruntu sam dla siebie, lub w połączeniu z innymi terenami naftowemi: a/dla kopalni oleju ziemnego wynosi mniej niż 12000 m^2 x), b/jeżeli się okaże, że wykonanie zakładu wiertniczego lub szybowego na terenie kopalni jest niemożliwe z powodu braku pewnych minimalnych odległości.

Odległość otworów świdrowych musi wynosić przynajmniej 30 m x) od granic terenu, zaś szyb wywozowy na kopalni wosku musi być tak położonym, aby poprowadzone przez niego linje proste ku granocom terenu wynosiły przynajmniej 100 m.

Przepisów tych jako zbyt drobiazgowych, ustawa zawierać nie powinna, jednakowoż zostały one do ustawy wprowadzone, aby uzdrowić panujące wówczas stosunki na terenie Borysławia który w dziki sposób podziurawiony był różnej

Przy wosku mniej niż 30 000 m^2
—"— —"— przynajmniej 100 m

Wymiary te nie mają zastosowania dla tych którzy przez wydobywanie nafty przed rokiem 1908 przez kontrolę sądownie lub notarjalnie

głębokości duklami w poszukiwaniu za woskiem ziemnym nieraz w odległości 10 m od siebie.

Istniejące już kopalnie ustawa pozostawiła w dawnym stanie co do wymiarów ich powierzchni.

Może się zdarzyć, że między kopalniami minerałów żywicznych jest przestrzeń wolna, mniejsza niż przepisy ustawy wymagają, aby mogła stanowić osobną kopalnię, to właściciel tej przestrzeni może zarządać od władzy górniczej orzeczenia, że właściciele sąsiednich terenów są obowiązani do przejęcia tej przestrzeni w stosunku jaki odpowiada długość granic między temi kopalniami a tą przestrzenią.

W razie niewykonania tego orzeczenia sąd wyznacza wysokość odszkodowania na podstawie oszacowania.

Kopalnię żywic ziemnych wolno prowadzić tylko na podstawie planu ruchu. Ten plan ruchu podlega zbadaniu i zatwierdzeniu przez U.G.

Zmiana raz zgłoszonego i przyjętego przez Urząd górniczy planu ruchu może być dokonana jedynie za zgodą tejże władzy, z wyjątkiem wypadku ważnego inniecierpiącego zwłoki. W tym wypadku należy o dokonanej zmianie do trzech dni zawiadomić Urząd górniczy. Gdyby uprawniony do wydobywania prowadził kopalnictwo wbrew zatwierdzonemu planowi, to władza ma prawo ruch wstrzymać.

O zamknięciu ruchu kopalni należy zawiadomić urząd górniczy na cztery tygodnie wcześniej. Jeżeli zamnięcie ruchu musiało z ważnych powodów nastąpić natychmiast, wtedy wolno to uczynić zawiadamiając władzę o tem do 3 dni. x)

Usatwa naftowa zawiera też przepisy o obowiązku prowadzenia map w dwu egzemplarzach, dzienników wiertniczych i profilów wiertniczych ze względu na dalszy rozwój kopalnictwa.

W razie zaniedbania 50-100 zł kary, a przy powtórnem przekroczeniu 400 zł

O kwalifikacji osób,którym powierzone dozór i kierownictwo ruchu.

Ustawa przepisuje,że ruch kopalni może się odbywać jedynie pod dozorem i kierownictwem osób ukwalifikowanych.Przepisy górniczo-policyjne wymagają od tych osób znajomości języka krajowego w słowie i piśmie.Nie zawiera tego ustawa austrjacka górnicza.Uprawniony do wydobywania obowiązany jest zgłosić w Urzędzie górniczym osobę,którą przyjął na kierownika ruchu,a władza ma zbadać jej kwalifikacje. Szczególnie kierownikiem ruchu kopalni oleju skalnego może być: 1/ukończony słuchacz Akademji Górniczej wydziału górniczego po złożeniu wszystkich przepisanych egzaminów, lub 2/ukończony słuchacz Politechniki wydziału maszyn albo inżynierji,jeżeli odbył dwa lata praktyki przy ruchu kopalni oleju skalnego. Do drugiej kategorji ukwalifikowanych należą:

1/ukończeni słuchacze działu budowy maszyn w wyższej szkole przemysłowej, absolweni szkoły górniczej lub szkoły wiertniczej w Borysławiu. Kandydaci tej kategorji muszą mieć 4 lata praktyki odbytej po ukończeniu studjów i muszą zdać egzamin przed specjalną komisją której skład ustanawia Starostwo górnicze w Krakowie.

Do trzeciej kategorji ukwalifikowanych należą ci, którzy w myśl niżej podanych przepisów uzyskają uznanie kwalifikacji przez Ministerstwo.

W kopalnictwie wosku ziemnego rozróżnia się dwie kategorje kandydatów na kierowników: 1/ inżynierowie górniczy po odbyciu trzech lat praktyki, w tem 1 rok na kopalni z gazami wybuchowemi, 2/uznani przez Ministerwstwo. Mianowicie ministerstwo rolnictwa, później robót publicznych w Austrji, a w Polsce mini-

sterstwo przem. i handlu jest uprawnionem dla mniejszych, wśród mniej niebezpiecznych warunków prowadzonych kopalń żywic ziemnych, wyjątkowo uznać za uzdolnionych do kierownictwa ruchu także takie osoby, które wykażą się ośmioma latami praktyki górniczej, w tem 6 lat w kopalnictwie żywic ziemnych i poddadzą się egzaminowi z pomyślnym wynikiem przed wyznaczoną przez Starostwo górnicze komisją.

Dozorcami ruchu kopalń ropy naftowej mogą być osoby a/ które ukończą kurs wiertniczy szkoły w Borysławiu i odbędą rok praktyki lub b/ po trzech latach prakt ki zdadzą egzamin przed komisją.

Dozorcami ruchu kopalni wosku ziemnego mogą być osoby : a/ które ukończyły szkołę górniczą i odbyły rok praktyki przy kopalniach z gazami eksplodującymi, lub b/ osoby z trzechletnią praktyką górniczą w tem jeden rok w kopal-

ni wosku ziemnego po złożenia egzaminu przed komisją.

Pozatem minister przemysłu i handlu ma prawo orzec,czy studja odbyte za granicą naszego państwa,można uznać za równorzędne ze studjami w naszych szkołach.Ustawa dopuszcza także możność ustanowienia zastępcy kierownika o odpowiedzialności kierownika.

Dalsze przepisy ustawy dotyczą obowiązku towarzyszenia delegatom władz górniczych przy inspekcjach,obowiązku dostarczania dat statystycznych wspólnego prowadzenia ruchu kopalni i prawnych stosunków współuczestników prawa wydobywania,możności zakładania gwarectw i t.p.

Prawa do wydobywania nie wolno dzielić na udziały mniejsze niż 1/40 całości bez pozwolenia Starostwa górniczego.Podział majątku gwarectwa nie może przenosić 100 kuksów,podczas gdy ustawa górnicza zezwala na 128 kuksów.

Odnośnie do stosunków uprawnionych do wydobywania do właściciela gruntu ustawa przewiduje też wywłaszczenie na cele założenia dróg, mostów, kładek, kolei żelaznej, kanałów wodo ciągów, ropociągów, koryt wodnych, stawów, budów pomicniczych, budynków, maszyn, zbiorników, przewodów elektrycznych i transmisji. Właściciele pól poszukiwawczych mogą żądać wywłaszczenia tylko dla założenia dróg, koryt wodnych, wodociągów, ropociągów, zbiorników, przewodów elektrycznych i transmisji, mostów i kładek. Przewidziane jest także stawianie budynków na polu naftowem mimo sprzeciwu właściciela tegoż. Istnieją przepisy codo stosunku przedsiębiorcy do robotników i urzędników.

Kopalnie żywic ziemnych podlegają nadzorowi władz górniczych. Obowiązek wkroczenia władzy jest analogiczny, jak w ustawie górniczej.

Krajowa ustawa naftowa wprowadza instytucję

rady naftowej. Jest to ciało doradcze przy wydawaniu opinji w sprawach technicznych i ekonomiczno-społecznych.

Składa się z przewodniczącego ,którym jest Starosta górniczy i 11 członków.Między innemi,ma za zadanie opinjować także przepisy górniczo-policyjne,projektowane przez Starostwo dla kopalni wosku ziemnego lub ropy naftowej.

Kontrakty naftowe,w przedmiocie nabywania prawa poszukiwania,eksploatacji minerałów żywicznych w Małopolsce oraz ich intabulacja.

Żywice ziemne/ropa naftowa,gazy ziemne, wosk ziemny,łupki bitumiczne i t.p./z wyjątkiem węgli mineralnych,w Małopolsce należą od 15 kwietnia 1886 r. do właścicieli

gruntów. Właściciel gruntu może,albo sam eksploatować te minerały lub odstąpić to swe uprawnienie komu innemu.Dzieje się to przez odłączenie prawa wydobywania tych minerałów żywicznych od prawa własności gruntu.

Do czasu wejścia w życie państwowej noweli z dnia 9 stycznia 1907 r.dz.u.p.austr.Nro.7. t,j,do 17 stycznia 1907,nie była ustalona prawna cecha kontraktów naftowych.

Początkowo uważano prawo naftowe za służebność potem za spółkę,następnie za dzierżawę.Prawo naftowe nabywa przedsiębiorca dopiero z chwilą intabulacji.Do czasu wejścia w życie noweli państwowej z roku 1907.- względnie nowej krajowej ustawy naftowej z dnia 22 marca 1908 r.dz.u.p.i mrozp.kraj.Nr.61, - która obowiązuje od 16 maja 1908 r,dozwalały sądy na intabulację praw naftowych początkowo jako

służebności, później jako dzierżawy. Obecnie intabuluje się prawa naftowe w osobnych księgach publicznych t.j. w księgach naftowych.

Z powodu zastrzeżenia przez właściciela gruntu udziałów bruttowych w produkcji dla siebie lub osób trzecich, niektórzy prawnicy uważali kontrakt naftowy, za kontrakt spółki. Nie jest to jednak spółka zarobkowa w rozumieniu kodeksu cywilnego, gdyż udziałów bruttowych nie można uznać za wkładkę, bo są one raczej zapłatą za odstąpione prawo naftowe.

Krajowa ustawa naftowa z dnia 22. marca 1908 r. nie roztrzyga do jakiej kategorji kontraktów należy zaliczać kontrakty naftowe, lecz w drugim ustępie § 2-giego postanawia, że odłączenie prawa wydobywania uskutecznia się przez sądownie lub notarjalnie uwierzytelnione oświadczenie właściciela, iż prawo wydobywania minerałów żywicznych ma być

odłączone od jego gruntu i że dla tego prawa wydobywania ma być otwarty osobny wykaz w księdze naftowej.To utworzenie wykazu w księdze naftowej poprzednio nie było przymusowe.Przymus ten wprowadziła dopiero nowa ustawa naftowa postanawiająca w § 3,że prawo wydobywania minerałów żywicznych,przyznane przez właściciela gruntu nabywa się tylko przez wpis do księgi naftowej.

Przedtem,intabulowano prawa naftowe w księgach gruntowych na karcie C początkowo jako służebność,później jako dzierżawę.

Nowa krajowa ustawa naftowa z dnia 22 marca 1908 r,wprowadziła przymusową instytucję pól naftowych,przez co należy rozumieć powierzchnię gruntu,od której odłączono prawo wydobywania minerałów żywicznych ,a zarazem postanowiła,że uprawniony ma być zaintabulowany w księdze naftowej jako właściciel pola naf-

towego.To odłączone od gruntu prawo wydobywania tworzy samoistny przedmiot majątkowy,posiada prawny przymiot rzeczy nieruchomej i może być pozbywane lub obciążone.

Kontrakty naftowe dawniejsze określają prawo naftowe jako prawo wydobywania wszelkich minerałów żywicznych,niezastrzeżonych Państwu, przez co rozumiano przedewszystkiem ropę naftową.Wówczas niewzracano jeszcze uwagi na gazy baftowe,wydobywające się z otworów wiertniczych.Dopiero w miarę obniżania się produkcji ropy naftowej i wzrostu jej ceny zaczęto używać gazów do opalania kotłów parowych.Wówczas kwestja własności tych gazów stała się aktualną gdyż właściciele udziałów bruttowych podnosili pretensje do zysku z uchwyconych gazów ziemnych.

Kwestja własności gazów ziemnych była powodem licznych procesów,a została rozwiązaną

dopiero nowelą państwową z roku 1907 i nową krajową ustawą naftową z roku 1908, gdzie postanowiono, że prawo wydobywania minerałów żywicznych obejmuje także wyłącznie prawo rozporządzania gazami, wywiązującymi się przy poszukiwaniu i wydobywaniu tych minerałów.

Praktyczne życie wytworzyło nowe skomplikowane stosunki pomiędzy prawnemi właścicielami udziałów bruttowych, którzy podnosili swe pretensje do gazów, zużytych na cele kopalni.

Księga naftowa stoi pod względem znaczenia wpisów na równi z księgą gruntową. Przepisy dotyczące ksiąg gruntowych zawarte w ustawie z dnia 25 lipca 1871 r, Dz.u.p.Nr.95, mają analogiczne zestawienie przy intabulacji praw w księdze naftowej. Krajowa ustawa naftowa z roku 1908 w prowadziła w § 90 trzy kategorje pól naftowych:

1/ produkcyjne

2/poszukiwawcze

3/ niepotwierdzone.

Zależy to od tego, czy Urząd górniczy wyda potwierdzenia, że w dotyczącym gruncie stwierdzono istnienie minerałów żywicznych, lub że jest ono prawdopodobne. Pola naftowe nie potwierdzone, tworzy się tylko przy przeniesieniu praw naftowych wpisanych już poprzednio do ksiąg gruntowych, gdy Urząd górniczy oświadczy Sądowi że istnienie minerałów żywicznych nie jest ani stwierdzone, ani też przypuszczalne.

Zróżniczkowanie pól naftowych ma na celu zabezpieczenie prawności w ich obrocie, aby mianowicie było widoczne z księgi naftowej, jaką wartość przedstawia dane pole naftowe. Właściciel gruntu, odłączając prawo wydobywania minerałów żywicznych, oddaje je przedsiębiorcy uprawnionemu na ściśle oznaczony czas, zwyczajnie na lat 25. Po upływie tego czasokresu, powraca to prawo do właściciela gruntu.

Nowa krajowa ustawa naftowa nazywa to prawo właściciela gruntu prawem powrotu/kaduka/ W kontrakcie naftowym właściciel gruntu nakłada zazwyczaj na uprawnionego przedsiębiorcę obowiązek świadczenia pewnych opłat n.p.metrowego za zajęty pod kopalniąkawałek powierzchni gruntu,jako też obowiązek rozpoczęcia i kontynuowania robót wiertniczych w pewnych czasokresach,zastrzgając sobie,że w razie niewypełnienia tego obowiązku będzie mu przysłużać prawo nastawania na rozwiązanie zawartej umowy. Z chwilą przedwczesnego rozwiązania kontraktu naftowego wchodzi w życie prawo powrotu i dlatoteż żąda ustawa naftowa,aby warunek rozwiązujący umowę był wpisany do księgi naftowej równocześnie z prawem wydobywania.

Wpisu prawa naftowego do księgi naftowej dokonywa się w sposób następujący:przedewszystkiem już na karcie A,odnośnego wykazu księ-

gi gruntowej uwidacznia się,że parcele tym wykazem objęte tworzą pole naftowe.Zaś w księdze naftowej otwiera się dla danego pola naftowego osobny wykaz obejmujący 4 karty,a to:A,B, C,D.

Karta A wymienia parcelew chodzące w skład dahego pola naftowego i nazwę tegoż i jego przynależności /budowle prawnicze,budynki na powerzchni i t.p./.W drugim dziale tej samej karty A wpisuje się odłączenie prawa wydobywania z przytoczeniem odnośnego wykazu księgi gruntowej z powołaniem się na dokumenty,na podstawie których tworzy się wykaz w księdze naftowej.W tym dziale tej karty A uwidacznia się też przynależność kilku pól naftowych do siebie,dalej prawa rzeczowe,połączone z prawem wydobywania żywic ziemnych oraz służebności górnicze.

Na karcie B wpisuje się imię i nazwisko uprawnionego do wydobywania /właściciela pola naftowego/

Na karcie C uwidacznia się wszystkie ciężary, które obciążają dane pole naftowe, a więc opłaty na rzecz właściciela gruntu, należne jemu lub innym osobom procenty brutto, jako też inne obciążenia /jak zaciągnięte długi, zaległe podatki i t.p./

Karta D służy do wpisu prawa powrotu, które wchodzi w życie dopiero z chwilą upływu czasu trwania praw naftowych lub z powodu ziszczenia się warunku rozwiązującego w kontrakcie ustanowionego n.p.z powodu niedotrzymania obowiązku wiercenia. Na tej karcie wpisuje się też udziały bruttowe ustanowione na czas istnienia prawa powrotu. Właściciel gruntu może swe prawo powrotu odstąpić komu innemu.

Moratorjum dla wierceń. Licząc się z zastojem wywołanem wojną światową ustwa z dnia 5 czerwca z 1919 roku o przedłużeniu umówionych czasokresów do przedsiębrania robót celem wydobywania

minerałów żywicznych./Dz.Praw Państ.Pol. Nr.45.§.317/postanowiła w art.1.,że jeżeli,w umowie o odstąpienie prawa wydobywania minerałów żywicznych,zawartej przed dniem 1.sierpnia 1914 r.zastrzeżono,że można domagać się rozwiązania jej w razie,gdy roboty wiertnicze lub eksploatacyjne nie będą w należytym czasie rozpoczęte lub należycie kontynuowane,to nie można żądać rozwiązania takiej umowy,jeżeli zwłoka przypada na czas między 1-szym sierpnia 1914 a dniem 1-szym grudnia 1919 r.

Następnie w artykule 2.taż ustawa moratoryjna postanowiła,że można domagać się w sądzie powiatowym,w którego okręgu leży teren kopalniany,objęty daną umową,wydania uchwały,iż uprawniony do wydobywania jest obowiązany roboty wiertnicze i eksploatacyjne rozpocząć lub kontynuować już przed dniem 31.grudnia 1919 r. - jeżeli właściciel gruntu zdoża uprawdopodobnić,że uprawniony może

podjąć roboty wiertnicze lub eksploatacyjne. Ta ustawa miała ten skutek, że czasokresy wyznaczone przepisami w umowie zawartej przed 1-szym sierpnia 1914 r. dla robót wiertniczych i eksploatacyjnych, przedłużyła w ten sposób, iż uprawniony począwszy od 1-szego stycznia 1920 r. korzysta z tej części umownego czasokresu, jaka jeszcze nie upłynęła w dniu 1-szym sierpnia 1914 r. - a jeżeli czasokres w tym dniu jeszcze się nie rozpoczął - z całego czasokresu. Warunkiem tego przedłużenia jest, aby odnośny termin kontraktowy rozpoczęcia wiercenia przypadał na czas między 1. szym sierpnia 1914 r. a 31 grudnia 1919 r., oraz aby kontrakt pochodził z czasu przed 1 sierpnia 1914 r.

ODZIAŁY NAFTOWE

Uprawniony do wydobywania minerałów żywicznych naftowych musi szukać wspólników odstę-

pując im idealne części swego [illegible] naftowego. Nabywca takiej idealnej części jest współwłaścicielem danego pola naftowego w pewnym ściśle oznaczonym stosunku do całości. W tym samym stosunku uczestniczy każdy wspólnik w danem przedsiębiorstwie kopalnianem, a więc korzysta z dichodów, ale ponosi też wszystkie wydatki na inwestycje i potrzeby ruchu.

Udziały wspólników wyraża się w stosunku procentowym do całości. Ten stosunek procentowy w prawie wydobywania, we własności kopalni założony w danem polu naftowem, w inwentarzu, urządzeniach technicznych, a więc w całem przedsiębiorstwie kopalnianem, zowie się udziałem nettowem czyli udziałem netto.

Właściciel udziału netto t.zw. nettowiec jako wspólnik przyczynia się do wszystkich kosztów ruchu i utrzymania kopalni i uczestniczy w czystym zysku z kopalni.

Tacy współwłaściciele kopalni - gdy zawarli pomiędzy sobą osobną umowę, tworzą spółkę zarobkową, w razie przeciwnym ich stosunek pomiędzy sobą opiera się tylko, na kontrakcie nabycia prawa wydobywania.

W zagłębiu Borysławskiem rozwinęła się spekulacja tymi udziałami netto, a z biegiem czasu utworzył się handel tymi udziałami. Udziały nettowe nabrały wartości handlowej /targowej/ zależnie od położenia danego terenu, głębokości otworu wiertniczego, jego przekroju, wydajności i t.d.

Na wartość udziału netto wpływa też w wysokim stopniu czas trwania uprawnienia naftowego. Handel tymi udziałami spowodował też coraz większe ich rozdrobnienie, co wpłynęło ujemnie na rozwój przemysłu naftowego. Zarządy takich kopalni miały do pokonania wiele trudności administracyjnej natury już przy zciąganiu wkładek od licznych udziałowców. Intabulacja współwłaścicieli prawa

naftowego wskutek ciągłych przelewów rozdrobnionych udziałów nettowych nie mogła odbywać się w należytem tempie. Aby więc położyć tamę nadmiernemu rozdrabnianiu udziałów nettowych postanowiła państwowa nowela naftowa z r.1907 w §.14.oraz nowa krajowa ustawa naftowa z r. 1908 w §.60.,że prawa wydobywania minerałów - żywicznych bez osobnego zezwolenie Starostwa górniczego/Wyższego Urzędu górniczego/nie wolno dzielić na udziały mniejsze jak jedna czterdziesta część / t,j,2,5%/całości.

O ile przed wejściem w życie istniały już udziały nettowe mniejsze od 2,5% całości,to dalszy ich podział w księdze naftowej - bez zezwolenia Starostwa górniczego - nie jst dozwolony.

Zarząd danej kopalni prowadzi dokładną ewidencję swych wszystkich udziałowców,każdy przelew musi być tam zgłoszony i zanotowany.Im mniej jest członków spółki zarobkowej lub współ

właścicieli prawa wydobywania minerałów żywicznych, tem łatwiejsza jest administracja przedsiębiorstwa. Ta trudność administracji nie zachodzi tylko wówczas, gdy przedsiębiorstwo górnicze prowadzi gwarectwo lub spółka handlowa z ogr, odp, gdyż organizacja tych spółek jest ustawowo unormowaną, tak jak stosunek poszczególnych członków do dyrekcji, rady nadzorczej i walnego zgromadzenia.

Istnieje wiele spółek naftowych, których kontrakty postanawiają, że przelanie udziału wymaga zatwierdzenia ze strony zarządu spółki - co ma na celu nie dopuszczenie do spółki osób nie pożądanych. Zakaz ustawowy rozdrabniania udziałów netowych uniemożliwia ich intabulację bez osobnego zezwolenia Wyższego Urzędu górnicze, jednakże nie usunął go w praktyce, gdyż zarządy kopalń z reguły zgadzają się na rozdrabniani udziałów i ich nie kwestjonują-.

Gdy zajdzie potrzeba dalszego rozdrabniania udziałów nettowych t.j.poniżej 1/40 części całości,to w takim wypadku mogą współwłaściciele pola naftowego zawiązać gwarestwo górnicze na podstawie postanowień §§ 107 - 167 pow.ust.gór. PODział majątku gwarectwa naftowego dopuszczalny jest jednak - odmiennie od § 140 pow.ust.gór. - tylko na 100 kuksów /§.61.kraj.ust.naftowej/.

Ustawą górniczą wymagane formalności przy zawiązywaniu gwarectw stają na przeszkodzie rozpowszechnienia się tej instytucji w przemyśle naftowym,który poszedł droga najmniejszego oporu i utworzył organizację opierającą się na udziałach nettowych,bruttowych i brutto-nettowych-.

Udziały /procenty/bruttowe.

Właściciel gruntu nadającosobie trzeciej prawo wydobywania minerałów żywicznych,może w kontrakcie naftowym zastrzedz sobie i komu innemu pewien udział w produkcji,czyli pewien ściśle oznaczo-

ny procent minerału wydobytego z podziemia jego gruntu.Ta oznaczona część produkcji należy się właścicielowi gruntu lub osobie trzeciej bez jakichkolwiek obciążeń,a więc bez potrącania kosztów ruchu,administracji i t.d.i to bez względu ,czy kopalnia niesie zysk czy straty.

Zazwyczaj kopalnia minerałów żywicznych,a w szczególności kopalnia ropy naftowej jest obciążona procentami bruttowymi nie tylko,na rzecz właścicilela gruntu,ale też i na rzecz pośredników oraz poprzedników t.j.poprzednich uprawnionych do wydobywania,od których w drodze ustępstwa nabył to prawo wydobywania przedsiębiorca,który je wykonuje,t.j.prowadzi ruch kopalniany.

Właściciele procentów brutto,pobierali swe udziały w produkcji danego minerału/ropy naftowej,gazów ziemnych/już to w naturze lub w gotówce - a to stosownie do umowy--. Zazwyczaj wedle umowy przysługuje im prawo wyboru.

Koszta tłoczenia ropy do zbiorników towarzystw magazynowych, oraz koszta magazynowania tejże w tych zbiornikach - o ile pobór procentów brutto odbywa się w naturze - ponosi właściciel procentów brutto t.z.bruttowiec.

Utarł się zwyczaj, iż właściciel kopalni potrąca bruttowcom koszta korespondencji z nimi pracę urzędnika przy wystawianiu rachunków i t-p.

Różnica w sposobie, tytule lub formie ustanowienia procentów brutto, nie wpływa na ich charakter prawny.

Wszystkie udziały bruttowe, obciążają producenta, który prowadzi ruch danej kopalni.

Przy obliczeniu udziałów bruttowych musi się uwzględniać całą produkcję, a więc tak ropę przeznaczoną na sprzedaż lub do własnej przeróbki, jako też ropę przeznaczoną do ogrzewania własnych kotłów parowych.

Właścicielowi kopalni przysługa jednak prawo potrącenia bruttowcom: zanieczyszczenia ropy wydobytej przez emulsję/wodę/ i ubytku ropy w rezer-

woarach kopalni i przy przetłaczaniu jej do zbiorników towarzystw magazynowych.

Co do gazów naftowych,to w kontraktach naftowych znajduje się często zastrzeżenie,że bruttowcom nie przysługa prawo udziału w tej ich części produkcji,którą zużyto na cele kopalni jako opał i oświetlenie.W takich wypadkach procenty bruttowe należą się tylko od ilości sprzedanych gazów.

Wydatki na wydobycie,uchwycenie i gromadzenie gazów - należą do kosztów eksloatacji,przeto ponosi je sam przedsiębiorca.

Prawa bruttowców mogą być zabezpieczone tabularnie przez wpis do księgi naftowej co nadaje im pewności hipotecznej.Ta intabulacja pod względem swej formy może być przeprowadzona w księdze naftowej jako ciężar rzeczowy lub w formie kaucji hipotecznej dla prawa zastawu.

Właściciel ziemi może jeszcze przed nadaniem uprawnienia naftowego hipotecznie w księdze grun-

towej obciążyć swój grunt zobowiązaniem do wydawania oznaczonej części produkcji minerałów żywicznych,co ma nastąpić dopiero w przyszłości.To zobowiązanie wpisuje się do księgi gruntowej jako ciężar realny danej nieruchomości.

Hipotecznie zabezpieczony obowiązek właściciela obciążonej nierumości/pola naftowego/ do perjodycznych świadczeń nazywamy ciężerem realnym.Od takiego obowiązku nie można się uwolnić ani przez żadne inne świadczenie,ani też przez spłatę ryczałtową.Obowiązek świadczenia ciąży na osobie,którą w terminie płatności jest właścicielem obciążonej nieruchomości.Jeżeli więc udziały bruttowe są wpisane w księdze gruntowej jak ciężar realny,wtenczas obciążają one właściciela danego gruntu. W praktyce jednak dzieje się tak,że właściciel gruntu,dadając prawo wydobywania minerałów żywicznych przedsiębiorcy,przelewa na niego obo-

wiązek wydawania procentów brutto ze spodziewanej produkcji, któremi już poprzednio obciążył swój grunt.

Udziały bruttowe były więc w sposób dwojaki zabezpieczone: 1/ w formie kaucji hipotecznej lub 2/ w formie ciężaru realnego.

Dla ujednostajnienia formy intabulacji i stworzenia jednolitej praktyki wpisów, wprowadziła państwowa nowela naftowa zasadę, wyrażona w §.7. i §.13 krajowej ustawy naftowej, z dnia 22.marca 1908. i rozporządzeniem krajowem Nr.61., w myśl której przejęte przez uprawnionego do wydobywania zobowiązaniem do powtarzających się świadczeń cyfrowo lub procentowo oznaczonych udziałów ~~xxxxxxxxxx~~ użytkowania żywic ziemnych lub ich wartości, podlega jako ciężar realny wpisowi do księgi naftowej.

Odtąd ~~xx~~ wszystkie nowoustanowione udziały mogą być wpisane tylko w księdze naftowej.

i to zawsze tylko w formie ciężarów realnych.

W postanowieniach przejściowych zezwala ustawa w §.23 noweli państwowej i §.90 nowej ustawy krajowej na przemianę kaucji hipotecznej,wpisanej w księdze gruntowej,na ciężar realny przez wpis tegoż do księgi naftowej.Warunkeim tej przemiany jest jednak,aby bruttowiec wniósł do sądu podanie o ustkutecznienie tej przemiany,poparte zezwoleniem tak zobowiązanego t.j. właściciela prawa wydobywania,jak i wierzycieli wpisanych na prawie wydobywania po kaucji hipotecznej.

W razie nieuskutecznienia przemiany formy zabezpieczenia udziału bruttowego,pozostaje on nadal w księdze gruntowej w formie hipoteki kaucyjnej przez cały czas trwania eksploatacji,na którem dany udział bruttowy został ustanowiony.

Z upływem tego prawa eksploatacji, gaśnie sam przez się udział bruttowy i może być na żądanie właściciela gruntu wykreślony wraz zwygasłem uprawnieniem naftowem. Z natury rzeczy wynika, że udziały bruttowe, jako ciężary realne, mogą być przedmiotem obciążenia i pozbycia. Stwierdza to przepis §.7. ustęp 2 noweli państwowej i §.13. ust. 2. nowej krajowej ustawy naftowej. Wierzyciel bruttowca może szukać zabezpieczenia na jego udziale przez wpis prawa zastawu. Taki udział bruttowy nie można pozbyć przez hipoteczne przeniesienie na nowonabywcę. Forma przeniesienia zależy od pierwotnego wpisu. Jeżeli pierwotny wpis opiera się na kaucji hipotecznej na ten czas przedmiotem formalnego przeniesienia jest prawo zastawu dla stosunkowej części wpisanej kaucji.

Udziały bruttowe wpisane jako ciężar realny, przenosi się również w formie ciężaru realnego-

Pod względem prawnym udział bruttowy jest prawem do części uzyskanej produkcji, a więc stanowi wierzytelność. Wierzycielem jest bruttowiec, zaś dłużnikiem każdorazowy właściciel kopalni. Bruttowiec może przenieść to swoje prawo na inną osobę w drodze pisemnej cesji za uwiadomieniem swego dłużnika t,j, właścicielem kopalni. To przeniesienie udziału bruttowego opiera się na przepisach austr, kodeksu cywilnego o cesji uwierzytelności zawartych w §§ 1392 i następnych, oraz na ustawie hipotecznej. Sąd zarządza hipoteczne przeniesienie danego udziału bruttowego na rzecz cessjonarjusza/przedsiębiorcy/ i o tem zawiadamia dłużnika t.j. właściciela kopalni. Co jednakże zazwyczaj odbywa się ze znacznem opóźnieniem. Intabulacja udziału bruttowego w księdze naftowej, względmie w księdze gruntowej jest miarodajną dla powstania prawa bruttowca i obo-

wiązku właściciela kopalni.

Postanowienia ustawy cywilnej nie zupełnie pokrywają się z postanowieniami ustawy hipotecznej, względnie ustwy naftowej, o ile chodzi o chwilę zaistnienia prawa bruttowca i obowiązku właściciela kopalni.

Zdarza się dość często, że ktoś będąc właścicielem wielu udziałów bruttowych w różnych kopalniach naftowych, przez omyłkę lub przeoczenie przeniósł na dwie różne osoby ten sam udział. Jeden z nabywców zawiadomił o tem właściciela koaplni, lecz zapomniał cesję zaintabulować drugi nabywca niezawiadomił właściciela kopalni - jednakżewniósł do sądu podanie o intabulację umowy cessyjnej. Właściciel kopalni uznawszy pierwszego nabywcę wypłaca mu udział bruttowy, natomiast drugiego z nich nie może już uznać, jakkolwiek ten drugi nabywca jest jedynym prawnym właścicielem tego udziału bruttowego. Taki stan rzeczy daje impuls do procesu o wydawanie produkcji i o uznanie prawa włas-

ności odnośnego udziału bruttowego. W takim wypadku właściciel kopalni wstrzymuje wypłatę danego spornego udziału bruttowego aż do czasu rozstrzygnięcia sporu.

Właściciel kopalni musi prowadzić dokładną ewidencję swoich bruttowców z uwzględnieniem wszystkich przelewów, o których bruttowcy go zawiadomili z dołączeniem uwierzytelnionego odpisu umowy cesyjnej. Dla zupełnego uzgodnienia każdoczesnego stanu bruttowców, ustalonego na podstawie zgłoszeń przez nich samych ze stanem tabularnem powinienby właściciel kopalni stale utrzymywać dokładną kontrolę wpływu podań i dokumentów hipotecznych, wnoszonych do sądu prowadzącego księgę naftową i gruntową co jest rzeczą trudną i kosztowną. Ale i w takim razie nasuwają się sprzeczności i wątpliwości, których źródłem jest sprzeczność zachodząca pod względem przelewów praw bruttowych pomiędzy postanowieniami ustawy hipotecznej a ustawą naftową i kodeksem cywilnym.

Natomiast przy przeprowadzeniu cesji zwyczajnej wierzytelności nie nasuwają się żadne wątpliwości natury teoretyczno-prawnej.

Na podstawie obecnie obowiązującego ustawodawstwa nie można twierdzić, że nabycie udziału bruttowego bez równoczesnego zaintabulowania jest bez znaczenia i że nie rodzi żadnego prawa dla nabywcy, ani obowiązku dla przedsiębiorcy, gdyż nie ma postanowienia prawnego, któreby wypowiadało zasadę, że tylko intabulacja rodzi prawo bruttowca i obowiązek właściciela kopalni. Dotychczas nabywca udziału bruttowego zazwyczaj nie troszczy się o przeprowadzenie intabulacji, wiedząc, że zawiadomienie właściciela kopalni wystarczy dla zapewnienia sobie poboru dochodów z produkcji, przypadającej na jego udział. Dotychczas właściciel kopalni nie ma obowiązku perjodycznego badania ksiąg hipotecznych celem utrzymania ewidencji swoich bruttowców. Taki o-

bowiązek byłby połączony z wielkimi kosztami które przynajmniej w części powinniby ponosić bruttowcy.

Przy przeniesieniu udziałów bruttowych jest też bardzo ważną rzeczą,ustalenie dnia od którego należą dochody z produkcji nowonabywcom.Jeżeli takiego terminu nie ustalono w cesji,wtedy wedle ogólnych zasad prawnych cesjonarjusza wchodzi w prawa swego prawodawcy z dniem zawarcia umowy.

Wartość udziału bruttowego zależy od wielu okoliczności.Analogiczną rolę odgrywają tu stosunki,które wpływaja na oznaczenie każdoczesnej wartości udziałów ~~bruttowych~~ nettowych,jakkolwiek zachodzi zasadnicza różnica pomiędzy tymi dwoma rodzajami udziałów. Udział nettowy uprawnia do współuczestnictwa w przedsiębiorstwie,a więc do zysków,ale też obowiązuje do ponoszenia wydatków; natomiast udział bruttowy

jest wolny od ponoszenia kosztów ruchu i eksploatacji.

Na wartość udziałów bruttowych wpływa przedewszystkiem położenie kopalni, sąsiedztwo z produktywnemi otworami wierniczemi, głębokość tychże, stosunki geologiczne danego terenu, firma właściciela kopalni, dymensje otworu wiertniczego w danej kopalni i t.d. Udziały bruttowe jako przedmioty majątkowe, są poszukiwane przez szerokie koła spekulantów, którzy prowadzą ożywiony handel tymi udziałami i tranzakcje są bardzo częste. Wytworzyły się więc pokątne giełdy naftowe dla udziałów bruttowych.

Cena każdego udziału bruttowego ulega zmianie, podobnie jak papierów wartościowych na giełdzie oficjalnej. Cena nie zawsze odpowiada wartości - gdyż przy oznaczaniu ceny wielką rolę odgrywa spekulacja.

Nie mamy oficjalnej giełdy dla handlu udzia-

łami naftowymi.W roku 1913 zrobiono początek dla nadania rynkowi naftowemu praw obywatelskich przez dopuszczenie tranzakcji ropą przy Izbie handlowej i przemysłowej we Lwowie,gdzie te tranzakcje były oficjalnie notowane i urzędowali urzędnicy dla handlu ropą naftową.

Każdoczesne stosunki ekonomiczne wpływają na rozwój przemysłu naftowego.Zastój i przesilenie ekonomiczne dotkliwie odczuwa się w sferach naftowych.Dewaluacja znaków pieniężnych utrudniła w wysokim stopniu kalkulację i zmusiła przedsiębiorców naftowych do inwestowania znacznych kapitałów.Rynek naftowy obejmuje dwie zasadnicze tranzakcje: a/ Kupno - sprzedaż ropy i jej produktów,oraz b/handel udziałami bruttowymi i nettowymi.Pierwszy dział podlega prawu popytu i podaży,zaś drugi jest nardziej natury nieuchwytnej,wymaga więc pewnej kontroli i regulatora cen na oficjalnej giełdzie,tem bardziej,że drobni kapitaliści lokują swe oszczędności w u-

działach bruttowych /naftowych/ chociaż nie są należycie poinformowani o wartości ofiarowanych udziałów.Wypadki wojenne ograniczyły prawo bruttowców.Zostało ono zapoczątkowane cesarskiem rozporządzeniem z dnia 10 sierpnia 1915 r. dz.u.p.austr.Nr.239,w przedmiocie zajęcia ropy naftowej na rzecz państwa.Ten sekwester ropy i przetworów naftowych uchyliło rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25.stycznia 1923 - ogłoszone w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej Nr.13 - pozycja 81.Natomiast ustawa z dnia 1.V 1923/Dz.U.Rz.P.Nr.55 -poz.387/ w przedmiocie zakupu ropy naftowej dla Państwowej fabryki olejów mineralnych w Drohobyczu, - wprowadział prawo przymusowego zakupu ropy naftowej bruttowej przez Państwo po cenie targowej.Tak więc już od 18.sierpnia 1915 r.t.j.od dnia wejścia w życie ces.rozporządzenia z dnia 10 sierpnia 1915 r. nie mogą bruttowcy dowolnie rozporządzać ropą należną im za udziały bruttowe.Ustawa z dnia

1.maja 1923 przyznaje Państwu prawo przymusowego zakupu ropy bruttowej po cenie targowej dla Państwowej fabryki olejów mineralnych w Drohobyczu. Za cenę targową uważa się przeciętną z cen po jakich w miesiącu, w którym ropę wydobyto, dokonano tranzakcji kupna -sprzedaży odnośnych gatunków ropy dla przeróbki wewnętrznej. Cenę targową ustąla się w porozumieniu z organizacjami bruttowców, utworzonemi na podstawie wzorowego statutu ułożonego przez Ministra spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem przemysłu i hadlu oarz z kuratorem bruttowców, który zostaje powołany w myśl § 112 austr.normy jurysdykcyjnej przez sąd apelacyjny we Lwowie jako zastpca bruttowców, nie należących do żadnej organizacji. W braku zgodnego porozumienia ustala tę przeciętną cenę targową superarbiter, którego na każdy rok mianuje sąd apelacyjny we Lwowie. Ustalenie ceny za produkcję każdego miesiąca ma nastąpić najpóźniej do 5 każdego następnego miesiąca - o ile cenę ustalono zgodnie - a do do dalszych 3 dni - o ile jedna ze stron odwoła się do roz-

trzygnięcia przez superarbitra i ma być ogłoszone równocześnie z oświadczeniem Dyrekcji Państwowych zakładów naftowych.Właściciele kopalń naftowych są obowiązani przedkładać Dyrekcji Państwowych zakładów naft.w 2 egzemplarzach,co miesiąca,najpóźniej do dnia 15-go.wykazy ogólnej ilości wyprodukowanej ropy bruttowej w poprzednim miesiącu na każdej kopalni,oraz obciążenia tejże z tytułu opłat tłoczniowych,ubezpieczeniowych i t.d. w myśl kontraktów naftowych.Do dalszych dni 15 zobowiązani są właściciele kopalń przedłożyć tejże Dyrekcji i P.K.O.wykaz szczegółowy z dokładnem oznaczeniem ilości ropy przypadającej na każdego bruttowca,oraz obciążenia tejże z tytułu opłat tłoczniowych i t.p.Dyr.Pan.Zakł. naftowych ma do dnia 10-go po upływie każdego miesiącaprodukcji oświadczyć się,czy wykana prawo zakupu ropy bruttowej,wyprodukowanej w poprzednim miesiącu. To oświadczenie musi być złożone jednocześnie dla wszystkich gatunków ropy i podane do wiadomości organizacji bruttowców,kuratorowi bruttowców i sądowi apelacyjnemu we Lwowie,a prócz tego ogłasza się je równocześnie w Monitorze Polskim i jednym z dzien-

ników lwowskich.Niezłożenie takiego oświadczenia w tym terminie uważa się za zupełne zwolnienie ropy bruttowej w odnośnym miesiącu,przeto ta ropa podlega wolnej dyspozycji bruttowca w myśl postanowień kontraktów naftowych.To samo dotyczy ropy,o której Dyr,Pań.Zakł.naftowych oświadczy,że jej nie zakupuje.Właściciele kopalń mają w przeciągu 15 dni oddać do dyspozycji pań.fabryki olejów mineralnych w Drohobyczu zajętą ropę bruttową,wyprodukowaną w miesiącu poprzednim.Od dnia postawienia ropy do dyspozycji,ropa jest już magazynowaną na rachunek i niebezpieczeństwo Pań.Zakł.naftowych.

Dyrekcja Pań.Zakł.naftowych ma wypłacać należytość za ropę bruttową wyprodukowaną w miesiącu poprzednim,najpóźniej do końca następnego miesiąca w ten sposób,że przekazuje ją do P.K.O.Jeżeli ta należytość nie zostanie w terminie zapłaconą,to w takim wypadku może właściciel udziału brutto rozporządzać dowolnie swoją ropą,przypadającą mu w następnym miesiącu produkcji.Prawo to trwa w dalszym ciągu,dopóki należy-

tość za oddaną ropę nie zostanie wyrównaną, i gaśnie w [illegible] tego miesiąca, w którym zapłata nastąpiła. Właściciele kopalń obowiązani są udzielać na żądanie Dyr Pań. zakł. naftowych wszelkich wyjaśnień w sprawie wysokości produkcji, ilości obciążenia brutto i innych szczegółów, będących przedmiotem przedkładanych wykazów. Kto świadomie przedkłada fałszywe wykazy lub udziela świadomie fałszywych wyjaśnień, lub kto odmawia albo w oznaczonym czasokresie nie składa wykazów lub wyjaśnień ten ulega karze grzywny od 25 do 2,500 zł. Do karania powołanym jest Wyższy Urząd Górniczy zaś władza administracyjna pierwszej instancji odnośnie do wykazań wykroczeń popełnionych przez przedsiębiorstwa tłoczniowe. Odwołanie od orzeczenia karnego wnosi się na ręce władzy orzekającej w ciągu 7 dni do sądu powiatowego. Ustawa ta obowiązuje od 1 czerwca 1923 a traci moc obowiązującą, gdy Pań. fabryka olejów mineralnych w Drohobyczu przestanie być wyłączną własnością Państwa, lubgdy nie będzie prowadzoną w państwowym zarządzie.

UDZIAŁY BRUTTO-NETTOWE.

Stosunki przemysłu naftowego wytworzyły z biegiem czasu instytucje prawne,odpowiadające jego potrzebom. Taką charakterystyczną instytucję stanowią udziały brutto-netto,które są odmianą udziałów bruttowych i stoją pośrodku pomiędzy udziałami nettowymi i bruttowymi.Częstokroć współwłaściciel kopalni zastrzega sobie stanowisko uprzywilejowane zapewniając sobie szczególne prawa i zmniejszając swe obowiązki.Podstawą tego wyjątkowego stanowiska jest wola stron,ujawniająca się w formie umowy.Pod względem ekonomicznym i prawnym można podzielić udziały brutto-nettowe na dwie grupy: a/spauszalowane i b/ uczestniczące w kosztach ruchu tylko z potrąconych dochodów kopalni/z produkcji/. W pierwszym wypadku właściciel udziału brutto.netto przyczynia się do wszystkich kosztów ruchu kopalni tylko w pewnej stałe z góry oznaczonej wysokości a więc ryczałtowo bez względu na koszty rzeczywiste.Takie ryczałtowe przyczynianie się do kosztów ruchu jest zazwyczaj korzystne dla właściciela udziału brutto-nettowego

gdyż w regule rzeczywiste koszty ruchu wielokrotnie przewyższają ustalony ryczałt.
Takie spauszalowanie dopłat udziałowca brutto-nettowego jest jednak możebne tylko wówczas.gdy kalkulacja przemysłowa opiera się na pieniądzach w rzeczywistej wewnętrznej wartości.W czasie dewaluacji marki tacy właściciele udziałów brutto-nettowych stawali się w krótkim czasie bruttowcami danej kopalni.

Cechą drugiej grupy jest obowiązek właściciela udziału brutto-nettowego do przyczyniania się do kosztów ruchu tylko w razie uzyskania produkcji. Przedtem nie ponosi on tych kosztów,które wyłącznie spadają na głównego przedsiębiorcę,który też ponosi całe ryzyko.Taki udziałowiec brutto-nettowy skoro kopalnia stanie się produktywną - musi przedewszystkiem w stosunku do swego udziału pokryć wszystkie koszty ruchu danej kopalni,narosłe do czasu uzyskania ropy,poczem dopiero otrzymuje należący się mu udział w produkcji,a więc po strąceniu kosztów eksploatacji.

Właściciel kopalni prowadzący ruch kopalni obciążony takimi udziałami brutto-nettowymi, w razie nie osiągnięcia produkcji - ponosi sam wszystkie koszta ruchu takiej nieproduktywnej kopalni.

Położenie brutto-nettowca jest korzystniejsze od bruttowca, gdyż nawet w razie nieproduktywności kopalni on jako współwłaściciel kopalni jest też współwłaścicielem praw naftowych, urządzeń technicznych, inwentarza zbiorników, rurociągów i t.d. a więc jest on uprzywilejowanym współwłaścicielem kopalni.

Udział brutto-nettowy nie jest przewidzianym w ustawie naftowej - opiera się jedynie na kontrakcie, a więc na woli stron - może być jednak zabezpieczonym hipotecznie t.zn. może być zaintabulowanym jako współwłasność prawa naftowego z tem zastrzeżeniem, że koszty ruchu pokrywa się tylko z produkcji. Ten drugi rodzaj udziałów brutto-nettowych dopiero podczas wojny światowej znalazł większe zastosowanie, głównie z powodu znacznej różnicy ceny pomiędzy ropą nettową i bruttową, w czasie trwania sekwestru całej produkcji ropy naftowej.

Właściciele terenów naftowych, znajdujących się w miejscowościach geologicznie i technicznie zbadanych, obecnie zasztrzegają dla siebie tak udziały bruttowe jako też brutto-nettowe. Takie obciążenie w zagłębiu Borysławskiem dochodzi a nawet przekracza 30%, taż że rzeczywisty przedsiębiorca dysponuje tylko 70% lub nawet mniej procentami swej produkcji.

Z powyższego stanu rzeczy widzimy, że procenty brutto obciążają w wysokim stopniu górnictwo naftowe i że handel tymi udziałami odciąga kapitał ruchomy od instytucji w udziałach nettowych, która dla górnictwa naftowego jest niezbędną.

Kończąc wykład prawa naftowego należy nadmienić, że ustawą z dnia 10 kwietnia 1924/Dz.U.Rz.P.Nr.41 poz.435/zakazano wywozu ropy naftowej poza obszar celny Państwa Polskiego. Uczyniono jednak wyjątek dla tych ilości ropy, które niezostały jeszcze wywiezione na poczet zawartych przez Rząd Polski umów [illegible] owych z innemi państwami.

Osoby winne świadomego przekroczenia tego zakazu i to bez względu na to,czyją własność stanowi wywożona ropa,podlegają na obszarze byłej dzielnicy rosyjskiej i rpuskiej karze aresztu lub więzienia do 6 miesięcy i grzywnie do 2000 zł za każde 10 ton ropy lub jednej z tych kar,na obszarze zaś b,dzielnicy austr - karze aresztu ścisłego do 6-ciu miesięcy oraz grzywnie do 2000 zł za każde 10 ton ropy, lub jednej z tych kar.Ilość ropy niższa od 10 ton przy wymierzaniu kary jest przyrównana do 10 ton.

Niezależnie od powyższych kar następuje konfiskata wywożonej ropy.Usiłowanie podlega tym samym karom.Do orzekania w sprawie przekroczeń tego zakazu właściwe są: na obszarze byłej dzielnicy rosyjskiej sądy pokojowe,zaś na obszarze byłej dzielnicy austrjackiej i pruskiej sądy powiatowe.

Prezydent Rzeczypospolitej może na wniosek Rady Ministrów - zawiesić moc obowiązującą tej ustwy w drodze rozporządzenia ogłoszonego w Dzienniku

Ustaw, na pewien określony czasokres.

Zawieszenie takie powinno nastąpić z tą chwilą, gdy zapasy ropy naftowej w kraju osiągną połowę produkcji z ubiegłego roku, nie mniej jednak niż 60,000 wagonów. Ta ustawa obowiązuje od dnia jej ogłoszenia t.j. od dnia 15. maja 1924 roku.

----------: o :----------

